

Izvestje

c. kr. II. državne gimnazije

v Ljubljani

o šolskem letu 1905./1906.

Na svitlo dal c. kr. ravnatelj

Fran Wiesthaler.

Vsebina:

- 1.) „Pisanice“, prvi slovenski pesniški almanah. Napisal *dr. Janko Šlehinger*.
- 2.) Šolska poročila. Sestavil *ravnatelj*.

V Ljubljani 1906.

Založila c. kr. II. državna gimnazija.

Natisnila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg.

Izvestje

c. kr. II. državne gimnazije

v Ljubljani

o šolskem letu 1905./06.

Na svitlo dal c. kr. ravnatelj

Fran Wiesthaler.

Vsebina:

- 1.) »Pisanice«, prvi slovenski pesniški almanah. Napisal *dr. Janko Štebinger*.
- 2.) Šolska poročila. Sestavil *ravnatelj*.

V Ljubljani 1906.

Založila c. kr. II. državna gimnazija.

Natisnila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg.

„Pisanice“, prvi slovenski pesniški almanah.

Napisal dr. Janko Šlebinger.

Duh nove dobe je priplul tudi v diskalceatski samostan na Ajdovščini v Ljubljani, in začelo se je živahno slovstveno delovanje, kakršnega že izza davnih časov slovenskih reformatorjev nismo več videli. Otec Marko Pohlin je vzbudil s svojim obsežnim delovanjem brezbrizne rojake za novo delo in celih 30 let je bil središče slovenskega slovstvenega gibanja. Z nabožnim slovstvom je nadaljeval tradicije svojih prednikov; toda posegel je prvi tudi z uspehom v druge stroke ter postal eden najmarljivejših delavcev za prosveto svojega naroda. Poskušal se je v šolstvu, jezikoslovju, zgodovini, pravoslovju, pisal za kmeta; množilo se je število sotrudnikov, posnemalcev in nasprotnikov. In delo prvih naših prosvetljencev ni bilo brezuspešno: saj duh čisto utilitarnega svetovnega naziranja je našel v nižjih slojih ugodna tla. S Pohlinom in njegovim krogom pa se začenja tudi doba našega posvetnega pesništva. Nabožno pesem so sicer z veliko vnemo gojili že naši protestantski pisatelji, in protireformaciji se ni posrečilo iztrebiti teh spominov luteranskih oznanjevalcev. V 18. stoletju so hoteli Stržinar, Lavrenčič, Repež, Redeskini s svojimi pesmaricami zatreti narodno pesništvo, »to prazno, nanucno, folš, navarno, nasramno, gerdo, poredno peisem«. Toda posvetno umetno pesništvo se v tej dolgi dobi skoraj gojilo ni. Prigodnica Zizenčelijeva, Antona Widra nepoetični slovenski verzi v staroklasičnem oblačilu in neznatni raztreseni drobeci so le osamljeni poskusi na tem polju. Šele Pohlinoва slovnica s površnim oddelkom o poetiki je vzdramila kranjske poete k prvim skupnim pesnitvam, kakor je sam upal, da postane njegova »spevorečnost« temu ali onemu začetniku kašipot k novim ali boljšim verzom. Te prvence je zbral in izdal Pohlinov stanovski tovariš Tržičan Ant. Feliks Dev, s samostanskim imenom P. Joannes Damascenus a nomine Mariae, lektor modroslovja in bogoslovja v Ljubljani. Od l. 1779. do 1781. so izšli trije zvezki tega almanaha; za četrtega pa je ostalo nabrano gradivo v rokopisu, ker ni našlo založnika.¹ Razen Pohlina in izdajatelja Deva so še sodelovali Ivan Mihelič, Martin Naglič, Valentin Vodnik, Ivan Nep. grof Edling, Pavel Ritter (?); B. E. (?); mnogo

¹ Izdano v lanskem izveštvju tukajšnje gimnazije. — Vse citate v tej razpravi sem prepisal iz samovoljno pokvarjene Pohlinove bohoričice v gajico, torej f = z, fh = ž, s = š, sh = š, z = c, zh = č; zaradi nedosledne in nepotrebne rabe sem opustil e, y, w ter jih nadomestil z e, i (j) in b (v). V jezikovnem oziru je ostalo seveda vse neizpremenjeno. — Posamezne zvezke sem zaznamoval z I, II, III, IV; dodane številke pa značijo strani, ki so v zbirki ostale nezaznamovane.

pesmi je brez podpisa. — Pisanicam se je obetala lepša doba, ko je l. 1781. Blaž Kumerdej zopet oživil učenjaško in umetniško družbo «Akademijo operatorum» in povabil na sodelovanje vse tedanje ljubljanske književnike.

Družbi je predsedoval z nemškim duhom prešinjeni vodja deželnih stanov Žiga baron Gusič, vodil jo je vladni poročevalec o kranjskih šolskih razmerah Ivan Nep. grof Edling, ki je bil hud nasprotnik samostanov, tajnik ji je bil Jurij Japelj, vodja Schillingove kuratne ustanove pri Sv. Petru v Ljubljani, katerega je l. 1775. poklical iz Trsta najstrastnejši jožefinec, ljubljanski škof Karol grof Herberstein. Med člani je bil mladi Linhart, verni pristaš Sonnenfelsa, najznačilnije osebnosti jožefinske literature, čegar ponos je bil dvigniti se nad mnenje ljudstva in «pedsodke». Pridružila sta se bosa avguštincev Dev in Pohlina, ki se je vrnil kot subprijor baš tedaj z Dunaja v Ljubljano.

Umevno je, da tako nasprotni značaji niso mogli dalj časa živeti in delovati drug poleg drugega, in delovanje z velikim patosom in lepimi upi ustanovljene «modrine delavnih» je trajalo prav malo časa ter ostalo brez vsakega sledu. Obenem so prenehale «Pisanice», ki so bile omejene na majhen krog sotrudnikov.

I. Vsebina „Pisanic“.

Obširni naslov almanahu: «Skupspravljanje krajskih pissanic od lepeh umetnost», ki se je s tretjim tečajem spremenil v «Pisanice od lepeh umetnost na tu lejtü 1781.», nam kaže besednega kovača Pohlina v znani luči; kajti izraz «pisanica» v pomenu «pisanje» (Die Schrift, scriptum, litterae) je njegova skovanka. Menda nikjer se Pohlina vpliv ne kaže tako odločno v vseh svojih jezikovnih grehih in smešnostih kakor v «Pisanicah»; in ako bi Pohlina v svoji kranjski biblioteki izrecno ne imenoval Damascena Deva kot izdajatelja te zbirke, bi jo smatrali brez pomisleka za njegovo delo. V jezikovnem oziru so vsi štirje snopiči približno na isti višini, toda precejšen napredek vidimo glede vsebine in metrike. Namesto osebnega kulta čitamo pesniške pripovedi, v katerih sicer prepogosto neverjetnost situacije osmeši nameravano poanto, obsežne basni z običajnim moraličnim zaključkom, ki ni vedno brez humorja. Neumestni patos v neznatnih življenjskih položajih je ostal in učinkuje smešno prej in poznej. Staroklasična metra izginejo skoro popolnoma, in verzifikacija postane lažja, naravnejša. Izbor v motivih ni velik: Prigodnice, neznatni lirski utrinki, epigrami, pesniške pripovedi, pravopisna vprašanja, basni, opereta «Belin», to je vsebina vsega almanaha.

1.) Prvi letnik, obsegajoč razen naslovnega lista še osem listov vsebine, je razen uvodne pesmi in epigrama posvečen Marku Pohlinu. Vsak važnejši dogodek njegovega literarnega delovanja in življenja so poveljevali njegovi udani učenci in somišljeniki s prigodnicami in ga slavili v mogočno donečih frazah brez globočjega čustvovanja. Seveda njegova težko umljiva, v alegorije odeta zahvala je morala dobiti istotako svoje odlično mesto.

Mih. Denis (1729 do 1800) je kot »bard« Marije Terezije in Jožefa II. z navdušenjem proslavljajal svojo vladarico in njenega sina, opeval dogodke vojsk in vse znamenite ter neznamenite dogodke dvora. Iz vseh teh prigodnic mu odseva zvesta udanost in goreča ljubezen do domovine. Ta veliki avstrijski patrijot s patetičnim slogom, kakor se ga je naučil pri Klopstocku, s svojim zanimanjem za neposredno sedanost, je postal vzor našim pesnikom prigodnikom v obliki in idejah. Takoj prva v »Pisanicah« nas spomni po načinu pesniškega izraževanja na Denisove mladostne pesnitve. »Lubezn Jožefa II., rimskega cesarja pruti svojemu bližnemu« (I, 1—3) nam slika Jožefa v divjem boju med metežu; v smrtni nevarnosti med grmečimi topovi, meči in sulicami obveže ranjenega vojaka, ker ranocelnika ni v bližini. Ko vidi vojaštvo ta izredni čin ljubezni, gre navdušeno v boj za svojega vladarja, in pesnik Dev pozivlje svoje rojake, da naj se ne skrivajo po hribih in dolinah in žive v strahu pri zverinah, ampak

»Bodi junak! Če ti naboš pred rano bejžal,
Bo Jožef tebi njo častitu sam zavezal.»

Ta slavospev v eleksandrincih je Iv. N. grof Edling prosto prevel na nemške šestomere in ga priobčil v drugem zvezku »Pisanic« (41—43). Temu prevodu je dodal izdajatelj iskreno zahvalo »Na gn. G. prestavlavca« (II, 43—44), iz katere se zrcali hlapčevsko občudovanje in vsiljivo hvalisanje krasot nemškega jezika. Pesen je za tedanje mišljenje prav značilna in klečeplastvo pred grofom, ki se je »ponižal« prevesti slovenske verze, nam kaže, da o kaki narodni samozavesti pri našem menihu ni mnogo sledu. Niti Apolon sam mu baje ni kos v petju! Ker ni obsežna, naj sledi v celoti!

»En Kniž se vredn st'ri si mujo perzadeti
Tu, kar sëm krulil jëst, od Jožefa zapejti,
T'mu Nemcu, k'tir'ga glas je čëz us sterd sladäk,
Katir'mu Jazon ni kus v pejtju, ne enäk.
Že póje on, moj Kniž, vse stërd je, kar on poje;
Vse, vse življenje je, vse luč je, kar on póje.
Vse duh je, zgol sam duh, duh v'soku oživeč,
Brez sile zvezan duh, duh prost, duh us goreč.
Tu šliše Dunava, tu Elba ter se čude,
De sladku pejti znä bistra Vipava tudi:
De dërec Žubel zna popevat' ked one:
De on povedat nam, kar serce čute, ve.
Za sestro pravejo: ti nama, ti brat bodi!
Ti nama vednu poj, ti nama vednu godi!
Al vtihni, pišv, glas nej bo hvalležnost tvoj!
Hvalležnost sem dolžän, samo hvalležnost poj.»

Grof Edling je bil tudi član društva Arkadijcev v Gorici, in razmerje ljubljanske akademije do goriške Arkadije nam alegorično predstavlja v

«idili:» «Der Isenz (= Isonzo) und die Laibach» (Augsburg 1781), kjer obe reki tekmuje za prvenstvo v poeziji. Najprej nam slika življenje muz ob Soči, procvit Arkadije pod predsedništvom Kobencla, «dessen Silberhaar ihn selbst den Musen ehrwürdig macht». Tudi ob Ljubljani so imele nekoč muze varno zavetišče, toda ni jih ščutil prijateljski mecen, dokler jih ni vzdramil preblagi Gusič. «Darüber schüttelt die Laibach ihr nasses Haupt voll Freude, daß sie nun nicht mehr die kränkenden Vorwürfe ihres nachbarlichen Bruders, des Isenz, würde hören dürfen, der öfters also zu ihr gesprochen: „Mit dem Rauschen meiner Wellen rauscht manchmal ein Liedchen herab von der ergiebigen Quelle Arkadiens. Da kommen die Schäfer, gereizt durch den sanften und süßen Ton meiner Flöten, vergessen die Lieder der Luftsänger und horchen auf das Rauschen meines Freude duftenden Stroms. Aber, laue Schwester, wird von deinen Ufern dann niemals ein melodisches Echo tönen, niemals ein wonniglicher Sang auf dem Gefieder eines leichten Zephyrs die Auen meiner Ufer beleben?“» Ljubljanka pa ji odgovarja, da ob njenih bregovih ne vlada popolna tišina, včasih se tudi pri njej razlega skrivnostno petje, kajti že dolgo ima čutečega in delavnega sina muz, Gusiča, kateremu je Minerva naročila, da obnovi njeno svetišče. Soča je ponosna na svojega Kobencla; njegovo ime se glasi lepše kakor šelest zefirja in nasladnost dihaajoče petje slavčeve. «Tudi jaz imam častitljivega sina muz, svojega Gusiča», odgovarja Ljubljanka, «njegovo glavo obkrožajo srebrni kodri, in on je prijatelj tvojega Kobencla». In to je sprijaznilo obe reki: «Da war er betroffen, der kränkende Bruder, da war's ihm, als ging ein himmlischer Nam', ein Liederwecker von Ufer zu Ufer; da schallt's in grünen Auen, im Gewölb erhabener Eichen. Lieder drängten sich abwärts, um zu horchen, blieb der Fluß stehen in seinem Strom. Ein Widerhall ging von Berg zu Berg und trug die Lieder zu den Auen der Abendsonne». Tako je opeval nemški grof preporod ljubljanske akademije operosov. Posebitev rek in obširni njih razgovori v sladkem jeziku, polnem lirskih momentov, to je ljubila tedanja «pastirska poezija». Istotako je ta manira pesnikom «Pisanic» pre-dobro znana, kakor nam priča gorenja zahvala Devova, kjer se Donava in Laba čudita, da zna tako sladko peti bistra Vipava in dereči Žubel v Ajdovščini, v domovini Edlinga.

Pesmi o ljubezni cesarja Jožefa sledi Devov «epigramma», kateremu manjka bistveni znak napisa, glasi se:

«Pod milem Bogam tam sladku naš cesar spi;
Klobuk je vajkšenca. Kje tok' en krajl leži?
— — — — — Nekjer.
Načudi se; naš Jožef je žovnjер.»

Ves ostali del prvega letnika je posvečen Pohlinu. Najprej je zapel Ivan Mihelič¹ «milo pesem» «k' hvalli teh pregovorov». V visokih tiradah

¹ Življenjepisne podatke o Ivanu Miheliču imajo sedaj pravilno «Izvestja muz. društva» XIV, 15–24.

povelečuje znamenitost pregovorov in primerja govor, «katir' je s' pregovor'mi ciran» z zeleno dolino, posejano z rožicami, ko se rosa zalesketa v solnčnem svitu. Kdor jih sliši ali bere, si želi jih večkrat slišati,

«Kjer ja z' luštam uhu, serce z' vesellam napolne,
Kjer se ked farba teh rož v' pisaneh verteh zmini.
Pred vsem hitru zmehčete serca pregovori modri,
Kjer se resnica očem koker izmalana da.
Ja Modrica be sama dergači nagovorila,
Kjer be učila ludi svojo visoko modrust:
Kjer be poprašana dalla svoj svjet nadložnem človekam
Ali tem revnem ludem volnu skazalla svoj trošt . . . (I, 6.)

V drugem delu se obrača do Pohlina samega, kateri ga je s svojo slovnico navdušil za pesništvo. Kakor je nekoč Tezej našel s klopčičem pot iz labirinta,

«Toku znajden je Ta, k' je kranjske jezik tok vednu
Noveč pod regelce dijat, 'nu 'ga rihteg uči.»

Želi, da bi skoraj objavil kaj več od tega jezika in da bi spolnil obljubo, «k'tiro nam tukej daje». Mihelič misli pač na slovar, katerega je Pohlina nameraval izdati kot dopolnilo k svoji slovnici. V uvodu prve izdaje «kranjske gramatike» toži namreč o. Marko o žalostnem stanju slovenščine, ker je v nevarnosti, da se popolnoma zatire in nadaljuje: «Dem abzuhelfen ist das erste Mittel die Grammatik, das zweite ein vollständiges Wörterbuch, das ich auch schon bei Handen habe und zum Nutzen des Vaterlandes liefern will, sofern mir nur jemand hilfreichend unter die Arme greifen wollte. Ohne diese beiden Flügel kann sich die Sprache nicht emporschwingen. Sie wird alleweil von den Fremden verachtet und von den Einheimischen niemals verstanden werden» (str. 12). — Ako se bodo pesnikovi poskusi blagohotno sprejeli, hoče v kratkem podati «še več buli ovircaneh». Njegova zbirka slovenskih in poslovenjenih pregovorov je bila gotovo precej obsežna; pripoveduje namreč, da je za kratek čas trgal te rože

« — — — — — po pojlu,
Une na ravnem' so ble, te sem v dolinah dobil.
Ene sem v' verteh vtrgal, po druge lezl na hribec,
Na gorejskem so te, te na dolenskem domá.
Če je lih pernesena katira s' ptuje duželle,
Taku ima že ta prave, ja kranjske svoj gvant.
Tukaj en polhene rog teh lepeh pregovorov imaš,
V' k'tiremu tudi dobiš, kak'šn pregovor ti ot'š» . . . (str. 8).

Kam je izginila ta prva zbirka slovenskih pregovorov, katero je Mihelič s tem pesniškim priporočilom poslal najbrž Pohlinu samemu, nam ni znano; ker je Pohlina in sodobniki ne omenjajo nikjer. — Naš prenavdušeni slavitelj Pohlinovega delovanja imenuje svoj umotvor «milo pesem», nikakor

ne zaradi svoje vsebine, ampak zavoljo pesniške oblike. S tem izrazom je hotel označiti pesem v elegijskih stihih ali distihih, kakor je Pohlin imenoval odgovor na Miheličev slavospev «vitesko pesm», t. j. pesem v heroičnem metru, v šestomerih. Ta Pohlinova pesnitev, «umenu za odgovor, katire je njemu na čast hvallo teh pregovorov pejl», je edina v vsej zbirki, ki nosi njegovo ime. (Ponatisnil J. Marn v Jezičniku XIV, 29—31.) Pomotoma imenuje Pohlin Miheliča v svoji kranjski biblioteki Kroparja («Carn. Croppensis»), in tako ga proslavlja v smešno pretiranih izrazih tudi tukaj kot «modrega Bellineža» (= pesnika) iz kraja kovačev, kjer gospodari Hromak (= Hefajst) s svojimi pomagači, da nihče ne sliši lastne besede;

«... tak' hrup mehi, voda, kolesa,
Jen ogn, jen kladuvu, jen kleše, jen birgle, vretena
Dellajo ...»

Radovedno vprašuje, ali se tam kujejo pesmi kranjskih vitezov, kjer razbijajo in žgejo umazani fanti v sajastih luknjah, ali se kujejo ondi zlati žreblji za Pegaza, «kojna vseh Pevken», ali je kotel postal Hipokrena, ali «tam teh Modreh Sonce stanuje»? Ne verjel bi, «ak' be se Jazona žarji sem nabliskalli», ako bi z Miheličem ne zasijala «iz hribov gorenskeh» nova pesniška luč, katerega «jezik je z' več, koker stu pregovar'mi mazan». Tisoč pesmi zna zapeti in tritisoč pripovedi

«Od Cedra na Libanu, jen od usakega drevca,
Od tie, od červov, od kač, od sledne živallè,
Od rib, od žlahtneh felš noter da izopa rajmno,
Katir iz zida rase, kmal' eno povedat'
Nam ve. Gdu je ta? Nili on en brat Salomonov?
Ja, več ked Salomon! On je en Kristusov Jogr,
Ke le v' perglihah govori ta modre Bellinež,
Ked de b' po citrah svoje vezane pesme prepeval.»

Prej boš preštel zvezde neba in pesek na morskem bregu, prej boš pobral suho listje v gozdu, precenil praške nasipa in z žlico izplal vodo iz jezera,

«— — — koker une besede
Lepeh pregovorov v' to Farško besago pogatil.
Tolk' ona derži, de le več v' sebe požira,
Ni nekol sita, ke dna nobenega nima,
V' nje najdeš, kar je lepše ked rože dušeče,
Čistu čez zlatu, bel svitlu ked sonce rumenu.
Take pšenice nekjer ni, ne tok sladkega grozdja:
Koker so pesme, katire Krajske duželle
Pevke po gojzdel, po pojlu prepevajo zmirej.» (I, 10.)

Mojster pregovorov je zmašil vse pesmi v en rog in vanj zapiskal, da so začele kranjske modrice plesati in klicati: Ta novi umetnik je premagal

«samega Travnega Pana;» zategadelj mu položite krono na glavo «z' erdečeh gartrož, jen lorbarjovega pirja», in kakor je nekdanj veliki traški pevec, tako tudi ti sedaj

«S, te pišve glasam vse drevja, vso živino za sabo
Vlečeš, naš Jazon. Kaj otšeš drugega še več?
Le vkaži, kar 'tšeš, al daj, kar otšeš imeti,
Kmal' boš ti šlišal, kok Kranjska tica zna pejti.
Ona bo pejlila toku, koker se njo ti naučil:
Ti se Krajnske Jazon. Ti se me' k'temu podvizal.
Buh Te je dal: Buh večne Te živi nam še kaj dalej.» (I, 11.)

Taka je vsebina in oblika Pohlinove muze! Ni nam žal, da je utihnila njegova kričeča razglašena lira, in tudi «kranjski Jazon» se ni več oglasil.

Že Mihelič je izrazil v svoji prigodnici vročo željo, da izpolni otec Marko svojo obljubo in izda željno pričakovani slovar; toda še odločneje in glasneje ga je pozival Dev, da «Krajnska dužella želli tudi svoj dikcionarjum imeti» (I, 11—13). Kranjska dežela nastopa kot alegorična oseba, se zahvaljuje vsem ljubiteljem modric za njih trud, da so jo proslavili pred svetom in jo enakovredno storili «tem drugem materam; «toda eno prisrčno željo še goji, in da se ji ta še ni uresničila, to je za njo velika sramota: «En' Besedniše vi mi marnu skup zložite» ter jim da natančna navodila.

«Stopite urnu skup ter pomenite se;
To pravopisnost berž med sabo vi sklenite,
V' ti mor'te narpoprej vi zastopiti se.
Vam je moj Jezik znan, znane njega lestnuste,
Znanu bogatstvu tud' njegovih besedi:
Znan njega glas, znane vam so njega skrivnuste,
Znani, de njemu cel beračit' treba ni.
Skažite, de on neč po ptujem' nazdihuje,
De Neme krivičnu 'ga z' en'ga tatú dolži,
Ter da navrednu on se njemu posmehnje,
Ke 'z en'ga revneka nasramnu 'ga derži.» (I, 12.)

Saj ima slovenski jezik dovolj moči v svojih koreninah, le dvigniti je treba bogate besedne zaloge. S slovarjem bi kranjski deželi «krono zvezalli». Torej ubogajte mater in jo «častito st'rite» ter se ne bojte teškega začetka; z združenimi močni se bo vse lahko doseglo! — Znano je, da se je to «goreče hrepenenje» kranjske dežele uresničilo, ko se je Pohlín l. 1781. kot subpriyor vrnil z Dunaja v Ljubljano ter izdal «Tu malu besediše treh jezikov.»

Val. Vodnik nam v svojem življenjepisu pripoveduje, da je od leta 1770—1775 poslušal pri ljubljanskih jezuitih šest latinskih šol in se pri tej priliki leta 1773. kot petnajstletni mladenič seznanil z avguštincom M. Pohlinom, ki ga je pridobil za slovenščino. Hvaležni učenec se še poznej večkrat spominja svojega učitelja in je ocenil njegov značaj in delovanje po zaslugi (prim. n. pr. Wiesthaler, V. Vodnika izbrani spisi, str. 59—60).

Prvi njegovi pisateljski poskusi gotovo niso bili nič boljši kot Pohlinovi; saj je svoja otročja leta preživel v neposredni bližini mesta in poznal le ono predmestno ljubljansčino, katero je gojil o. Marko ves čas svojega življenja. In tudi pesmi, katere je »zakrožil« v tem času, so Pohlinovega duha. Ko je njegov »učitelj slovenščine« leta 1775. odhajal na Dunaj za magistra učečih se redovnih klerikov, mu je zložil Vodnik »Milo pesm, pejto P. Marku A. D. za odhodno, kader je v' lejtü 1775. iz Lublane na Dunej šl.« Ta prva tiskana Vodnikova pesem nam priča dovolj jasno, da bi ne postal nikdar to, kar nam je, ako bi se popolnoma ne otesel spominov na svojo prvo dobo literarnega delovanja. Alegorično-mitološki kostum, pretirani patos s komičnim učinkom, staroklasična mera, vse to je značilo tudi za njega, kakor za njegove sovrstnike; edino razmeroma lahkotna verzifikacija distihov ga dviga nad njihov nivó. V tej prigodnici nam slika strašni in temni dan, ki nam je vničil veselje, vničil vse nade. Kranjskim modricam skrivnostno razodene vzrok te žalosti: »Marka vaš krajan'k gre preč!« Zato, modrice, jokajte, tako zaukazuje pokorščina do njega; saj ni nikogar, ki bi ga mogel zadržati.

«On se naprava, on jemle slavu, ter berž rajžati more,
Kuj en navošliv voz njega odpellal nam bo».

Ko so kranjske modrice zaslišale pretužno novost, so vrgle citre od sebe in začele zdihovati:

«Dunej grumeče! zakaj ti nam našega krajan'ka jemleš?

Ta dan tedej nej bo mejd praznečne dneve dijan.

Nekar nobena živina nahodi k' studencu, nobedn

Koker pastir ta dan (dans) s' pašo živino napas'.

Kojn! tudi dans ti nahodi na đapadejočo planino,

Inu nobedn zvečer čede nagoni na dom.

Bodemo v' černeh krilu zavite bejžalle po temneh

Gojzdeh, na citrah pak b'do strune nam pokale preč». (I, str. 15.)

Z nepričakovanim obratom, prav v Denisovem duhu, konča svojo elegijo, želeč mu srečno pot, srečno bivanje na Dunaju in srečno vrnitev ter se tolaži, da pride dan, ki ga zopet pripelje v bližino svojih dragih, zato pa

«Pojdi le srečn! ti boš naše bel želle zažgal:

Bodemo tebe veliku iz vekšem vesellam prejelli,

Boš tud' ti krajan'k spet naš, bomo štemalli te bel.

Boš živel tud' per perhodnemu svejtu koker en kraj'nek,

Buh daj! da Tebe le skor' videjo moje oči».

Tak je bil prvi nastop našega Vodnika! Česar mu ni mogel dati jezikovni razkolnik Pohlin, to je našel šele pri estetiško naobraženem Zoisu z jasno načrtanim živlenskimi programom, da je mogel postati vodnik novi dobi.

Z drugim letnikom »Pisanic« se kaže lep napredek v raznovrstnosti vsebine in pesniške oblike. Prigodnice postanejo redkejšje, čitamo prvo slovensko opereto, v prevodih se skuša moč slovenskega jezika in pozdravijo nas prvi poskusi pripovednega pesništva. Tudi v obsegu nadkriluje ta letnik skoro štirikratno prvega. Oglejmo si najprej priložnostno pesništvo tega in ostalih snopičev!

Takoj uvodna, »Novu lejt« (II, 1—3), namesto dosedanjega osebnega kulta, nas dvigne v novo ozračje; toda slikanje prijetnosti minulega leta nam pokvarijo prebujno nasejani moralični izreki. Pesnik želi, da bi postali v novem letu tudi sami — novi in bi ne mislili ob pomladanskem cvetu na pregrešno veselje, ob žetvi na hladno senco, ob trgatvi na rujno vino, kjer bi zapravljali zdravje in um, in po zimi na kratek čas, ker življenje ni igraca.

»Krajnskeh Modric žalovanje čez tu predolgu gorideržanje svojega Bellina v' Laških duželah« (II, 3—7) in »Vesele krajnskeh Modric na prihod njih Bellina« (II, 7—13) jih lahko imenujemo reklamni prigodnici k opereti (Belin), ki jima sledi. Zima je minila in gozd se je oblekel v zelenje, drevje cvete, ptički pojo; a kranjske modrice žalujejo za svojim Belinom. Posodile so ga za nekaj časa laškim muzam, ki ga nočejo vrniti. Ali razumejo laške modrice tako posestrimstvo, ali

«Ni dosti, de cel pust ste ve se z' njim sukale?
 Ni dosti, de cel pust z' njim ste ve prepevale?
 Ni dosti, de vaš post terdu je 'ga moril?
 Ni dosti, de per vas je tolkanj časa bil?
 Ste ve toku sestre? — Ste ve toku Modrice?
 Plačujete toku ve nas dobre Krajnice?» ... (II, 5.)

Morda so mu dale celo strupa, ki ga slepi, da se ne spomni več na nas? Ako bi se to zgodilo, tedaj ne potihne nikdar žalovanje kranjskih muz; žalost bi jih umorila, ako bi ne bile neumrjoče. Ne veseli jih log, ne veseli škrjanček pod nebom. Njihove piščalke ne piskajo več, ampak tulijo, njihove citre cvilijo — povsod in

«Vse, kar smo, jók le je, vse jok, vse vek le bo,
 Doklej Tebe, Bellin, že k' nam nazaj nabo.» (II, 7.)

Toda nepopisna radost je zavládala v krogu kranjskih modric, ko so zaslišale preveselo novico: »Belin prihaja!« Vsa narava se veseli ž njimi. Hribčki so oživeli: hrast pripoveduje gabru o Belinovem prihodu, o tem šumi gozd in budi senice, ki kličejo vkup modrice. Proč žalne obleke, proč žalost — praznična oblačila na dan in radost v duše!

«Dan, sonce nej oči zdej jasne spet miglajo,
 Perludnost žarji njih mežlivu nej jegrajo;
 Škerlat na licah nej se zupet vam sviti,
 Na žnabileh ogn vam perjazn nej gori;

Nej rahle nederja nakrišpane tančice
 Vam varnu skrivaju; nej neškli, nej jeglice
 Njih čistu snažejo; skrivaj, skrivaj one
 Nej od vesela van en' malu le kupe.
 Na zlate citre berš strune nove napnite,
 Berš glasne pišve berš v' bele roke vzamite! ... (II, 9.)

Vesele naj se logi; žuborenje studencev naj se spremeni v petje, ki se razlegaj po dolinah. Naj se veseli »krulov Hromak«, in tudi »neč pridne Cyklop se Bellina nema bati«, saj ga Belin ne pride streljat, sedaj je »vsak Cyklop njemu en Eskulop, en sin«. Že sliši se drdranje voza, in sam Pegaz pelje Belina.

«Naš je, naš bo, od nas on zdaj napojde več.
 Serce, kar čuteš ti me nismo v' stanu zreč.
 O srečne dan, dan zlat, dan, konc naše britkuste,
 Želne, vesele dan, začetek vse sladkuste!
 Dan lube, bele dan, ti sam nas veseliš;
 Mertve brez tebe smo, Ti, ti nas oživiš!» ...

Konj obstoji, Belin prijazno objame modrice in »en nov plamen se vname v trepečeh persah«. Zdaj šele spoznajo in čutijo, zakaj so ga laške muze zadrževale tako dolgo.

«O sladke ogn! Nam se bo serce stopilu
 Od tvoje sladnosti, veselu bo vtonilu
 V' veselju, če Bellin bo tudi lubil nas.
 O lube nas Bellin, iz serca lube nas!
 O lube nas Bellin! Goreče me lubile
 Te vselej bodemo. Ovide in Virgile
 Me homo dále ti. Us Krajnc bode vesel
 Cel v' kratkem 'o Bellin, tvojo lubezn pejl ...» (II, 12.)

Vsa Ljubljana mu bo čast in hvalo pela za zlate čase, ki jih sprejme po Belinu. Kar je bil Rimu Avgust, to postane Belin kranjskim modricam; in še pozni vnuki ga bodo častili, ker so dobili po njem čist jezik. Torej: »Večne, vesel, častit bodi tvoj spomin ... o lube naš Bellin!« — Toda žal, da se veliki obeti niso izpolnili!

Pesniška igrača, kakor so bile v 17. in v začetku 18. stoletja v nemški književnosti priljubljene, je kronostih »Na vesele prihod Njih Excellenc, tega novega Gospoda Poglavarja Krajnske Dužêle« (gr. Franc Lamberga). (II. 29.)

Popolnoma v duhu prosvetljenosti je »Normalšola ta narmajše teh modric,« (II, 33—36), ako kliče najmlajša muza Kranjcu, da se naj vzbudi, spregleda in se ne pusti več slepiti »od teh starih več«; naj mu sije solnce, naj mu zasveti jasna, čista luč resnice, ki razkropi vse zmote. Znano je, s kolikimi težavami se je bilo boriti, da se je posrečilo vnetemu šolniku Blažu Kumerdeju l. 1775. otvoriti ljubljansko normalko.¹ Po Felbigerjevem načrtu

¹ O žalostnem stanju nižjega šolstva nam slika Jož. Apih v »Letopisu Slov. Mat.« 1894 in 1895. — Prim. tudi Dimitz, Geschichte Krains, IV, 160 in sled.

bodi namreč v glavnem mestu vsake kronovine normalka, kateri pripada tudi izvežbanje učiteljev; namen normalk po Slovenskem je bil — germanizacija; baš zato je imela ljubljanska normalka mnogo nasprotnikov. — Modrica oznanja novo strujo v kranjskem šolstvu z vso vnemo. Trdi sicer, da spoštuje starost in časti njeno modrost, toda naj nihče ne veruje, da je vse čisto zlato, kar se lesketa v sivi starosti. Marsikaj znamo sedaj, česar starost ni znala, ki pa je sovražila vse, kar ji je bilo novo.

«Vse, kar se ni po nje ti stari šegi pejlu,
Se je perprostu nji, se je naumnu zdelu.
Al časi so peršli, katiri so zbrisali
Nje mrene iz oči; katiri so skazali,
De starost dostikrat se zmóte in' zgubi,
Če terdovratnu se navadneh šeg derži.» (II, 34.)

Torej, dragi Kranjc, ne jezi se, ako se je tvoja modrica predrugačila, ne sicer po naukih, pač pa ti olajšala pot do znanja. Kar je bilo prej grenko in teško, to je sedaj po njeni metodi postalo sladko in lahko.

«Glej, koku jest moj navk sem v' verste rezdejčila;
Glej, koku sem tešku in' lohku izločila!
Glej čiste čerke, glej, koku učim njih zreč;
Glej, de nobenemu nanaložim preveč!
Te lohke zlože le učim jest skupej stavit,
Uni te težejše mi morjo goripravit',
Glej, kaj tem goridam, kaj uni se uče,
Glej pisanost, k'tiro zdej fantiči narede!
Koku perludnu je tam uneh zaderžanje,
Koku teh tukej je lepú zastopnu branje.
Kolkajn zdej en fantič ve od poštenoste,
Od vire, od Boga, od lepe čednoste.» ... (II, 35.)

Sicer je modrica svoje Kranjce o vsem tem že prej učila; toda potratila je mnogo več časa, in uspehi so bili neugodni. Prešli so tedni, predno si poznal črke in meseci, da si «zlože skupskeklal».

«Že dolgu britva je tebe pod nòsam brila,
K' sem tu (kar pubče zdej) šelej tebe učila;
Že môž se bil, ke se ti kumej tu vganil,
Kar zdej en fant pove, ked be z' očmi mignil ... » (II, 36.)

Vsak Kranjc naj spozna, da si je ves ta trud modrica naložila edino le v njegov prid in

«En slepe sè, če te prid' tvoj naressvetli,
En kamen, če tvoj' prid' te še naommehči.»

Samo igranje z rimami je prigodnica: «Spevorečnost na kranjske spevorečneke, katiri kake zvezane govorjenja narejene imajo, de be njih med ludi

dali» (II, 37—40), katero je pesnik opremil s sledečo nemško opazko: «Gedicht, womit krainerische Reimschmiede aufgefordert werden, ihre Gedichte Lieder etc. dem Publikum mitzuteilen, verfasst auf den Hammerschlag der Schmiede.» Dobro posnema udarce kladiva z daktili. Ta pesniška posebnost obsega enajst štirivrstičnih kitic in vsaka vrsta po dva daktila, prvi navadno z anakruzo; zadnji dve slovki vsake kitice se dvakrat ponovita, da se doseže izrazit konec. Poosebljeno pesništvo poziva domače pesniške kovače, da znosijo svoje izdelke na kup, svoje pastirske, vojaške in kratkočasne pesmi.

«Gorenci, Dolenci
Vsi tok' pojô:
Notrejni ked sredni
Krajci blez' eno,
eno, eno.

Ne drajne na lajne,
Ampak lepe,
Poštene zložene
Popevke grede,
grede, grede.»

Pridružite se nam in zapojte glasno, da se bo čast pesmi razlegal po celi deželi! Pokažite nam, da znate gosti tudi na zlate strune ter jih dajte med ljudi! Ako ne znate pripovedovati povesti, pa nam kujte vsaj «ene laže» (= basni). Zatorej:

«Napnite, sturite
Volne roke!
Le kujte, prekujte
Te terde glave,
glave, glave!»

V tretjem snopiču «Pisanic», ki zaostaja glede obsega samo za dva lista za drugim, čitamo le dve prigodnici, posvečeni smrti Marije Terezije. Ako so opevali naši pesniki-začetniki vsak važnejši osebni in literarni dogodek, je pač naravno, da so se tudi oglasili pri tako važni priliki; saj je plodonosno vladanje blage cesarice zapustilo baš v kranjski deželi neizbrisljive sledove. Prvi se je oglasil izdajatelj Dev ter zložil «Mile pogovor med Dunavo inu Savo pod Belem gradam od smerte Marie Teresije, svitile cesarice itdr.» (III, 2—10) popolnoma v Denisovem duhu. Sava vprašuje mogočno Donavo, kraljico nemških rek, zakaj je njen tek tako tih, zakaj je vsa kalna in se otožno ozira nazaj. Morda ji je umrl njen oče Donešing (Donaueschingen), da ne žubore več njeni vali tako veselo kot prej? Donava se zahvaljuje sestri za sočutje in ji navede kot vzrok svoje brezmejne žalosti smrt Marije Terezije. Komaj Sava to čuje, že ostrme in potihnejo njeni vali; saj ji bi bilo ljubše, da bi ji poginile vse postrvi in vsi «slivi sulci», kakor da jo je zapustila mati Terezija. Savina bol je tem hujša, ker se ji ni izpolnila vroča želja, da bi videla svojo vladarico. Nekoč je sicer menila, da jo pozdravi na svojemrodu, toda smrt soproga cesarice je uničila vse sladke nade in Sava je pila solze čakajočih vojakov «ke Rese k' men' ni blu». Dvogovor se konča s tolažbo Donave in resignacijo Save sledeče:

Dunava.

Bulš, sestra, je, de Njo
 Ti nisi videla;
 Zakaj ljubiti Njo
 Bi precej mogla bla,
 In' tok' britkuste ti
 Be bla imela več
 Ked jest, katire ni
 En jezik v' stanu zrêč',
 Ter zdej mené kale
 Kovne, sole, more.

Sava.

Tih'! oh, sestra, kri
 Zmêrzuje, in' serce
 Že vmira ter topi
 Sê mi od žaloste.
 Tu pust, tu pust, de jest
 In' te moje solze
 Smem s' tabo v' murje nêst',
 Ter v' tu se pogroze:
 In' de tud' tega sol
 Terezi sveta bo.

Daleč zaostaja Vodnikova žalostinka z okornim mitiškim aparatom: «Krajnske Modrine žalovanje nad smertjo Marie Terezije, premodre cesarice itdr.» (III, 13—19). Prav v Pohlinovi maniri začne z burnimi vprašanji: «Kajzenê černe oblak od polnoči vleče? Kajzena siva temnota?» Kar pridirja Pegaz, «kojn teh modreh Divic», s črnim sedlom in ga ponese v divjem diru na Dunaj k odru cesarice.

«Groznu nebu! kam se vojl'ko Rez'no dijala?

Kaj si tok njo polomilu?» —

Ne more verjeti, da se je posušila Terezina oljka, saj jo je vendar «sama Modrina v' zemlo vsadila». Toda oljka leži na tleh, njeno listje se suši, «s' korenami zderta je, mrtva dol' visi». Pegaz dirja ročno proti Parnasu in naznani «marlivkam» (muzam) prežalostno novico, da vrh oljke več ne cveti, «de 'ga odsekal je načloveške meč». Ko je zaslišal modri parnaški zbor o nesreči, zaželi si temo, ker beli dan ni za žalovanje:

«Bleda svitloba je dost, de bomo zdih'vale:

De se le videjo lajne.

Ena za drugo, sestre,

Grenke točimo solze!»

Sedaj se oglašá muza za muzo, da pove svoje gorje. Najprej toži ob-jokana «zvezdogledarna»:

«Dokler je verh tvoj stal, se Ti za me bla marna,

V' noči je zvezdam pot kazal,

Zdej pak brezglavne lejte,

Križem vse kamer othe.

Pijanu nebese se semterkje verte».

Nastopita «Bojemška» (češka) in nemška muza; toda hreščeče se glase tokrat glasovi njih strun. Z bolestno težavo zapoje množica, da se zaščitnica muz, «Parnassova Rož'ca», presadi v nebese, in ker ne živi več med njimi, «senca saj Tvoja nam verte nej hladi». Nazadnje prihiti še «krajnska Divica». Na njenih goslih še struna slabo poje, toda pri tej žalostni priliki kar tuli;

saj odšla ji je »Modrica«, ki je bila upanje tudi njenih gosli. — Knezi in drugi slavni možje so si lomili iz vršičkov bogatega znanja cesarice vejice modrih nauk; a sedaj jim duhteči šopki hočejo oveneti. Ostala jim je edina tolažba: »De v' koreninah tvojeh Jožef bersti«. — V ljubljanskih literarnih krogih je bilo veliko navdušenje za prosvetljenca na prestolu. »Prostost imamo misliti in cesarja Jožefa na prestolu!« Tako je končal ognjeviti Linhart svoj nagovor na člane akademije ter ga poveličeval v mogočni odi »An Joseph nach dem Tode Marien Theresiens«, v Hainzmannovi elegiji na smrt Marije Terezije tolaži umirajoča cesarica žalujoče ljudstvo: »Ich lebe nach dem Tod' in Joseph meinem Sohne;« višji pastir ljubljanske škofije je bil jožefinec, in tako nas posebno ne iznenadi nepričakovni zaključek mladega frančiškana, ko slavi Jožefa kot nadaljevatelja delovanja M. Terezije.

V četrtem zvezku »Pisanic« obsega priložnostno pesništvo zopet precejšen del vsebine. Verzificirana Pohlinova ortografija (IV, 1—11), bo zanimala le zgodovinarja slovenske grafike in jezikoslovca. S slavospevom na Jožefa končuje »Na vhod lublanskih žovnjirjov v' ležiše ta 19. dan velkega travna 1781« (IV, 12); vojaške vaje v vseh podrobnostih nam slika »Na muštro lublanskih žovnjirjov pod Šmarno goro v lejti 1781. po eni turški viži« (IV, 16—18), seveda ne po lastnem opazovanju, ampak po svoji bujni domišljiji in Denisovih »paradnih« slavospevih. »Na novega lejta dan, v lejtu 1782« (IV, 27—28) ima edina v vsej zbirki nabožno tendenco. — Dva znamenita obiska je Ljubljana l. 1782. doživela, katerih naš pesnik ni smel prezreti. 12. prosinca se je mudil »vikši moškovitarski vajvoda« carevič Pavel Petrovič na svojem potovanju na jug tudi nekaj trenutkov v Ljubljani. V kazinu ga je čakalo »več keđ stu Bogin vse sorte in Bogov«, ki so mu priredili veličasten ples. Po njegovem odhodu pa »Lublana joka se, de njega nima več«; toda pesnik ga zagotavlja, da ostane spomin na njega »častit . . . vsaki čas«; in v resnici so pozneje prinašale Vodnikove Novice o carju Pavlu Petroviču, sinu carice Katarine in nesrečnega Petra III., obširna, zanimiva poročila. (Prim. Vodnikove izbr. spise 131—142). Drugi važnejši dogodek, ki je vzbudil svetovno zanimanje, je bilo potovanje papeža Pija VI. na Dunaj k cesarju Jožefu v zadevi znanih verskih reform. Ko je 16. sušca došel v Ljubljano, so prihтели od vseh strani njemu udani Kranjci v mesto, da ga pozdravijo (IV, 33—34).

2.) Kakor odseva iz večine prigradnic bore malo notranjega življenja, tako so tudi maloštevilni lirski utrinki skoraj brez vsakega globočjega čustvovanja. S pesniškimi figurami bogato obloženi jezik naj tudi tukaj skuša nadomestiti, česar ne more dati vsebina. Razum in preračunjeni efekt prideta do veljave, iz katerih slišimo utripati le redkokdaj čuteče pesniško srce. S tujo formo se druži navadno tudi od drugod presajena misel. Par erotiških odmevov kaže na nemški vir, na Gleimove zaljubljene pesniške igračice in na ostale anakreontike. Brez Denisovega vpliva tudi tukaj niso naši pesniki.

Takoj prva «Pesm na enega domačega bolteka» (= kalin, Gimpel) (II, 30—33) je zajeta po Denisovi «Auf meinen Vogel» (Nachlese zu Sineds Liedern, Wien 1784, 155—160) iz leta 1763. Kar pravi Denisov biograf Hofmann-Wellenhof (str. 145) o nemškem izvirniku: «Ein hübsches humoristisch gemütliches Genrebild . . . nur daß die lehrhafte Tendenz zu deutlich hervortritt, und daß auch hier der Charakter des Pedantischen sich nicht verleugnet», velja deloma tudi za slovenski posnetek. Namesto enajst osemvrstičnih nemških kitic imamo deset kitic po šest stihov, ki sečitajo prav gladko. Izpustil je imena, ki jih Denis navaja navadno v drugem delu vsake kitice kot človeške tipe v nasprotje prvemu delu. Pristrčno je razmerje pesnikovo do pernatega prijatelja-pevca; delita si vse vesele trenutke od ranega jutra do večera. «Boltek» mu napravi samoto prijetno; skupno se vzbudita in pozdravita ter solncu hvalo žvižgata; skupno bereta, pišeta, kratkočasita, njegov kalin zna celo po vojaško korakati! — Slovenski idilični sličici je znal pesnik odstraniti skoraj vse poučne primesi, n. pr.:

1. Kleiner Snger, meine Freude!
Zeuge meiner Einsamkeit!
Meiner Ohren Lust und Weide,
Dir sei dieses Lied geweiht,
Allerliebstes Vgelchen!
Was dein Herr in dreien Jahren
Rhmliches an dir erfahren,
Soll die Welt in Reimen sehn!

4. Bei dem ersten Morgenschimmer
Bist du schon, mein Vogel, reg.
Deine Kehle fllt das Zimmer,
Singt mir meinen Schlummer weg.
Dieses kann Dorinde nicht.
Soll so frh der Schlaf entweichen?
Zarten Dingen ihresgleichen
Wird es erst am Mittag licht.

1. Pevek sladke! Ti samoto
Mojo meni sladko st'riš,
S' petjam tvojem vso pustoto
Ti od mene odpodiš.
Tiek moj! ma dva sama
Edn drug'ga veselema.

2. Dan mlad kumej ti smejati
Se zane ter no zbejži;
Ti mi že zaneš žvižgati
Ter mi spoješ sejn z' oči.
Skup ma dva se zbudema:
Skup ma dva tud' vstanema.
itd.

Kot uvodivna tretjemu snopiču «Pisanic» je Vodnikova oda «Prošna na krajnsko modrino», obsegajoča tri sapfiške kitice z rimami. Tuja oblika in tuja misel! Pesnik prosi modrino kranjske dežele, da ga spozna za vrednega zažgati v njem želje «pesem pejt krajnsko». Že prihaja «modra divica» in mu poda s snežnobelo ročico «pišvo postransko» (Querflte, po Pohlinu: Zwergpfeife, auleticus). Za ta dar se boginji pristrčno zahvaljuje ter jo še prosi «spevoreškega» vina in hoče piskati «dokler ta pišv iz drina se nareskle.» «Občutenje tega serca nad pesmejo od Lenore» (III, 11—13) nam priča, kako mogočni vtis je napravila svetovnoznana Brgerjeva balada na slovenskega čitatelja. Z vso dušo se je zamislil v nesrečno usodo Viljema in jo očrtal še enkrat v velikih potezih. Njegove obupane neveste ne omenja;

zanima ga le divji prizor mrtvecev, jedro balade pa mu je ostalo tuje.¹ — S tem vzorom balade se je baval nekako v tem času tudi baron Zois (Zbornik Slov. Mat. IV, 160—167), in Prešeren jo je sprejel kot edini prevod v svoje poezije l. 1847.

Nemško »pastirsko pesništvo« v svojih pretiranih erotičnih pojavih se nam zrcali v pesmi: »Amynth na oči svoje Elmire« (III, 48—50), zložil B. E. (?). Že imena nas spominjajo na tuji izvor; istotako je ponarejeno vse čuvstvovanje. Po jeziku in spretnih verzih spada ta pesem med najboljše proizvode cele zbirke. V rokopisni ostalini (b) ji odgovarja »Stanovitnost«. — Amynth prosi oči svoje izvoljenke, da skrijejo svoje »žarje«, ker drugače vname kaka iskrica njegove srce. Toda takoj spozna svoje neumne želje, zato prosi, da

«Svit vaš v'édnu mi miglajte,
Ogn v' serce mi smejajte,
Rad od njega jest gorim.»

In enkrat vneto srce, naj gori večno! Solnčni sijaj zaostaja za žarki očes, katerih najmanjši migljaj mu bodi povelje za vse dejanje in nehanje njegovega življenja. V »Stanovitnosti« pa mu obljubi Elmira ljubezen in zvestobo.

Vodnik je sodil o svojih pesniških prvenecih jako neugodno; izmed vseh v »Pisanicah« priobčenih poskusov se mu je zdela pesem »od zadovolniga Krajca komaj enmalo branja vredna«. Otec Damascen je označil Zoisu to pesem kot prvo Vodnikovo delo, in baš to edino je našlo tudi pred kritičnim mecenom milost. Ker je uvrstil Vodnik v svojih »pesmih za pokušnjo« to pesem v popravljeni obliki, naj sledi tukaj prvotno besedilo² (III, 27—28), da vidimo, koliko je napredoval pod spretnejšim vodstvom baronovim:

Zadovolne Krajno.

Men' sonce iz straže Hrovatske gor' pride,
In' na Korothanu za hribe zajide,
Iz Burjo me štajere po zimi hladi,
Iz Jugam mi Lah po lejt' zhêlu poti.

V' vsakemu lejtü jest žajnem pšenico,
In' ajdo; lan sejem za lepo tančico.
Kaj maram, men' rase na pojlu zadost,
Ni sile trebuha za kruham men' nost.

Jest sukno imam iz fin fina Pad'vana:
Maruška pa raš nos' iz prav'ga mezlana,
Moj pruštof ked pih lep erdeče škerlât;
Al modere je nje us sreberne, in' zlat.

¹ Ponatisnil L. Pintar v »Zborniku Slovenske Matice« IV, 159—160.

² Ponatisnil tudi J. Marn v Jezičniku XIV »Val. Vodnik«, str. 3.

Okrogle rad plešem, z' nogame perdajam,
 Glas godcam, ter se na dva cepa sem majam,
 Al Špela za mano prov ročnu drobni,
 Stopine pobira, se v' rinke verti.

Špehove jest žgance zravn kislega zela
 Štèmam, kader pridem od teškega dela.
 Klobasa je dobra, tud' dobrè je sok;
 In, kar se še emare na ražnu okrog.

Useler imam za vse židano volo:
 Al' deni me v' žovd: al' pak pošli me v' šolo;
 Iz eno besedo, jest sem korénák;
 Zdej delam, zdej baham, zdaj pijem tobak.

V.*

Po dolgem potovanju skozi tuje, enolične pokrajine se počutimo spet na domačih tleh. To je nekaj samoraslega, prvi glasovi samozavesti, narodnega ponosa! «Ich finde in diesem Versuche mehr Natur und Anlage, als in Damasszen und Markus Werken — und auch beügsamere Sprache und glücklichere Versifikation und richtigeres Raisonement — mit einem Worte, ich war, und ich bin nach dreizehn Jahr noch eben so sehr mit diesem Versuche zufrieden . . . » (Vodnikov spomenik, str. 48.) S tako opravičeno pohvalo je vabil Zois 4. aprila 1794 Vodnika, da se poda spet na zapuščena pota slovenskega Parnasa.

V neprisiljenem humorju, z ironijo na samega sebe hvali «Zadovolne jetnik» (IV, 29—31) svoj stan. «Sicer je res dolgo, kar bom moral pretičati v ječi, toda če prav premislim, spoznam, da je ječa moja največja sreča. Vojaki me stražijo, da mi ne more storiti nihče ničesar žalega; še celo pred vrati mora stati eden z golo sabljo zavoljo mene. — Stanujem v gradu in dasi ne plačujem ničesar, vendar se me ne upa nihče napoditi. Kdor hoče z menoj govoriti, mora dolgo časa stati na dvorišču in prositi, včasih še celo plačevati, da pride lahko pred me. — Kremes (?) ne more zapreti tako trdno svojega zlata kakor sem jaz; to pa seveda zato, da me nihče vzeti ne more. Celo Kljukec bi ne prišel do mene! — Brez skrbi ležim mirno v ječi, saj imam svojega služabnika, da mi streže in donaša jesti in piti. Sicer ni mnogo, kar dobivam; vsa jed obstoji v eni sami, vina pa ne smem dobiti zavoljo zdravja. Tako se skrbi lepo zame, da se ne bi opotekal kdaj in celo glave pobil. — Tlake in dela ne poznam; če kje vas gori, me ne sili nihče nositi vode. Solnce me ne peče; sedim zložno v hladni senci. Ne poznam znoja, dežja in burje; tudi muh in komarjev ne. — Kar pa je največ vredno: žena se tu nad menoj ne krega in otrok ne kriči za kruh. Spim, kadar hočem, tuhtam, berem in pišem po volji, skratka: ječa je moja največja sreča.»

Brez pesniške vrednosti so maloštevilni epigrami. Devov epigram na Jožefa II. smo že omenili (str. 6); trivijalne vsebine je nadpis «na Škarkona» (II, 37). Iz nemščine je preveden «Napis na pokopnici enega psâ» (II, 37):

«Šarmantek tu mrtv leži,
 Elmira ga žaluje.
 Britkust se nji z' oči cedi:
 Serce po njem' zdihuje
 Zakaj? — O žalost! on je živ
 — — Elmire us enake bil!»

Sličnih najdemo mnogo pri takozvani »berlinski šoli«, kjer se je ta vrsta pesništva pridno gojila. — Jezuit Martin Naglič, učitelj poetike v Ljubljani, je zložil tri distihe o »nečemernosti tega svejta« (III, 40), katere je Denis ponatisnil v svojem dodatku o šestomeru. (Ossians u. Sineds Lied. V, Wien 1784, str. XLIII in XLIV.) Pesnik opominja prijatelje, da si zbirajo le take zaklade, ki jih spremijo na drugi svet, ne pa hlepijo za slavnim imenom in posvetnim bogastvom. Istotako resne vsebine z moraličnimi nauki so distihi »Na kratkust človeškega življenja« (IV, 13). Brez misli, le kot zamašek praznega prostora je »Dvuboj« (III, 50), s podpisom »Pavl Ritter«. (?) — Splošne ženske slabosti je hotel pesnik šibati v epigramih »Gartroža inu mercisa« (III, 56) in »Na eno sramožljivo ženo« (IV, 32). Mina vpraša Rozino, ali je kredo, ker je tako blede; ta pa pravi, da ne pije vina, ki bi jo naredilo »kufreno«. »Sramežljivo ženo« pa vprašuje njen vinski brat, zakaj si ne naliže polnega kozarca. Morda meniš, da ne vem, da piješ v moji odsotnosti iz lončka več kakor jaz? Razen brezpomembnih nadpisov »Na Skopina« (IV, 26) in »Na enega namernega obiskavca« (IV, 31) še najdemo tri prevode iz Marcijala, priobčene v rokopisni ostalini. Kratkost rimskega satirika je razblinil slovenski prevajatelj in s tem obrusil ost epigramu; v dveh je opustil tudi ime. Iz dveh latinskih verzov:

«Toto vertice quot gerit capillos,
 Annos si tot habet Ligea, trima est» (Martialis XII, 7),

jih je nastalo osem slovenskih: »Na enga gologlavca« (IV, 14). — Bolj odgovarja izvirniku (Martialis XI, 67):

«Nihil mihi das vivus; dicis post fata daturum,
 Si non es stultus, scis, Maro, quid cupiam»

prevod naslovljen »Na prazne obete« (IV, 21). Epigram:

«Nubere Paula cupit nobis, ego ducere Paulam
 Nolo: anus est. Vellem, si magis esset anus» (X, 8),

se glasi v ohlapnem slovenskem prevodu:

«Pavla oče mene za moža imeti,
 Al' jest nočem Paule za ženo si vzeti.
 Paula je prestara. Ja, ke b' starše bila
 Že, be otl jest, de berš se spet zločila» (IV, 24).

3.) Nekaj značilnega je pripovedno pesništvo v drugem in tretjem snopiču, navadno s poučno tendenco, kakor ga je gojilo posebno v tej dobi nemško slovstvo (Moralische Erzählungen). Po načinu pripovedovanja nas spominja «Pudelball» (II, 53—56) na prigodnice prvega snopiča, vendar ni več toliko pretiravanja. Pesem je le posnetek iz sedaj že popolnoma pozabljenega G. Benjamina Hanketa, ki je izdal med l. 1723—1735 več pesniških zbirk.¹ — Razkošno veselje predpustne maškarade je omamilo pesnika tako, da ne ve, ali je v Benetkah, v Parizu, v Koštomaji² ali celo v raj. Slika nam bogato okrasje plesišča, godbo, elegantne toalete in raznovrstne maske.

«Tu se je Helena pod staro babo skrila,
Tu ena babena se z' Heleno zakrila,
Tu en dimnekar lep koker en Narcis,
Tu laže Krajne, de je njega rodil Paris» (II, 54).

Začne se ples. Vidimo Harlekina, Anžeta Klobaso (Hans Wurst!), Idrižčan pleše s Tirolko; Gorenjcu pod roko se suče njegova Mina:

«Po viži un vesel s' petô na pôd terklâ,
Z' drobno stopin'co ta za njim urnu skaklâ.»

Te posnema brhka županka in urna Furlanka. Godba potihne in treba je okrepila. Nastopita Turčin in zamorec s kavo in sladkim ciprskim vinom, Kolumbina ti ponuja kozarec limonade; za krasno Filis ni Amyntu nobena reč predraga. Tako mine «v' sladnosti vsa noč». Treba je zapustiti kazino, in začne se stara proza življenja, posebno če je «aržat» obiskovalcev drugega dne «kumej na pol še živ». — Ko je pesnik gledal to ponarejeno življenje, zdi se mu, da je ves svet «en ball»; vsak se hoče pokazati drugače kakor misli.

«Ni tud' tukej en vovk pod ovêjo kožo skrit?
Ni tud' en Judež tu v' perjazne plajš zavit?
Ni v' tu, kar gule nas, Charybdis spreminena?
Ni tu, kar zible nas, ena sladka Sirêna?
Ni tu, kar liže nas, en Joabinske spak?
Ni tu, kar glade nas, en mačk, en lisjak?
Ni v' tem' skrit en goluf, katire nam persega?
Ni un' en izdajave, k'tir' z' nami v' skledo sega?
Na ta en šulc, katir' živeti nam želi?
Ni ta pod varham skrit, k'tir' v' jamo nas teži?
Ni vse sprebernenu, zagernenu, zakritu?
Ni vse tu šemastu, lažnivu in' zavitu?» (II, 55).

Toda, piščal, utihni! Dovolj sem pel; ves svet je «pudelball».

Iz narodnega življenja je zajet «Pogovor med Špelo inu Metko čez fante, katiri se skrivajo, ke se boje, de be njih v' žovd nanzeli» (II, 56—59).

¹ Goedeke, Grundriß zur Geschichte der deutschen Dichtung. 2. Aufl. Bd. III, 352.

² Koštomája, -e pri Pohlínu: Der Türken-Paradies, regnum millenarium.

Slišali smo že pesnika navduševati kranjske fante, da naj se ne skrivajo po gorah, ampak junaško gredo v boj za svojega cesarja; vlogo pesnikovo prevzame sedaj Meta. Špela je prinesla iz Ljubljane poročilo, da morajo dekleta, ki »ta pust si moža ne dobe«, k vojakom in moški se jim že porogljivo posmehujejo, češ to bodo korenjaki, pred katerimi bodo bežali Prusi kakor zajci. Meta je takoj pripravljena postati vojak in raje bi ne hotela biti živa, ko se potikati po gozdovih, »koker se klatejo Urh, Jernej in' Andrejc«. »Ako bi vedela za tebe in tvoje junaštvo cesarica,« pristavi hudomušno Špela, »gotovo bi te povišala za vojvodinjo, bila bi vsa v zlatu kakor kaka kraljica in bolj bi se bliščala ko solnce.« Seveda Meta vse to odklanja, zadosti je za njo, da ima urne roke. Ne boji se grdih hrvaških hlač, ki bi jih morala kot vojak nositi; saj mnoge ženske bi rade vse premoženje za ene hlače dale, »deslih ble stergane«.

«Te hlače bodo nam veliko lepši stále,
Koker tem fantam, k'tir' pred žovdam se boje;
Namest njih bomo me njim svoje kikle dále . . .»

Špela: »Molči, nesrečna hlačarca, da te fantje ne slišijo, sicer te tudi tvoj Martin več ne pogleda!« Meta: »Tega se ne bojim, ker Martin je junak; ni ga bilo treba županu s silo ujeti, ni še se tresel pred puško. Ko odide v boj, bom se veselja jokala, da je moj ljubi korenjak, ki ne pozna strahu pred svincem. Toda kaj poreko Ljubljančanke k temu povelju?« Špela: »Nekatere čepijo boječe doma za pečjo, druge pa so pogumne kakor ti in se hočejo srčno vojskovati pod rumeno zastavo in se braniti tudi z — zobmi.« Meta: »To so junakinje, ki zaslužijo čast in spoštovanje vesoljnega sveta; z njimi se hočem združiti, torej zbogom, Špela!« — Ali je naša gorenjska Špartanka svoj naklep izvršila in kako se je borila z ljubljanskimi amazonkami, o tem pesnik molči. Efektui konec pogovora pa nam pokvari »spevo-rečnek« s pozivom k posnemanju teh junakinj:

«O, Fantji! vas ni sram, še zmiraj zajci biti?
Glejte, kaj Metha, kaj te šibke d'vice st're!
Kje v' jame je njih sram se po tatinsku skriti;
Za babe vas jest, njih deržim jest za može.» (II, 59).

«Kdur nabuga je brez Buga» (III, 19—22). To nam kaže sledeči dogodek: Jernej obišče ponoči svojega prijatelja Andreja, ki pokliče ves vesel hitro svojo ženo Meto, da gostu s čim postreže. Meta skoči urno s postelje in vzbudi tudi svojega sina in hčer, da bi ji pomagala čim preje pogostiti Jerneja. Hčerka Minka uboga mater, fant pa se preobrne na ležišču, spi dalje in se niti ne zmeni za materin ukaz, naj nabere na vrtu za gosta lepih jabolk. Pridna Minka pa izvrši urno svoje delo, zakuri peč in ulovi piško ter steče tudi na vrt po jabolka, ko vidi, da ne sluša brat niti očeta.

Toda glej čudo! Jabolka se ji izpremene v zlato, in začuje se glas iz neba: »Vse tu moji Minki šliše.« Spričo tega nastane v hiši veliko veselje. Deček se prebudi, si zaželi zlatih jabolk, spleza na drevo, toda veja se mu odlomi, in neposlušni sin si zlomi vrat. — Ničesar bi ne pripomnili tej dogodbici, ako bi ji pesnik ne dodal moraličnega priveska, ki nam skvari še zadnjo trohico užitka:

«Sem otroci pertecite,
Glejte fanta in deklé
Ter se bugati učite
Urnu svoje starejše!
Oh otroci! gdur nabuga
Je nasrečen, je brez Buga.» (III, 22.)

«Teh staršov kletvine nasrečne konc» (III, 23—27) nam slika žalostni pogin Kletbodove rodbine zaradi preklinjanja. Nesrečni sin piše svojemu očetu, da ga je njegova kletev že dovolj preganjala, da je nebo postalo gluho za vsako prošnjo, zato proč prošnje, upanje, nebesa, vero! Le toliko časa še želi živeti, da dokonča pismo, potem pa konec življenju! Oče ga je vklel ter mu vzel srečo in življenje. Sinovo pismo polno obupa umori mater; ko jo vidi Kletbod mrtvo, popade nož ter si ga zasadi v srce, da se zvali mrtev na tla. — Da ne manjka neslanemu pripovedovanju običajnega moraličnega namečka, to je jasno.

Celih osem strani aleksandrincev je potreboval pesnik, da je spreobrnil Pitovina (nomen est omen!), velikega ljubitelja polnih kozarcev, v vernega — abstinenta! Z veliko natančnostjo nam slika vse točke tega originalnega preobrata »Sodne dan enega pijanca« (III, 29—36) sledeče: »Pijanček Pitovin prirogovili pozno v noč domov. Na njegovo vpitje mu odpre skrbna ženica vrata in ga pelje v sobo. Pijani mož se krega, kriči in kolne. Vse mu je pretesno; čelešnik prevrača kozličke pred njim, preveč sveč mu v hiši gori, miza in stoli — vse pleše okrog njega. Toda pametna žena je že napravila načrt, kako bo odvadila moža pijančevanja. Prav prijazno mu streže in mu ponuja uspavalne pijače, dokler se ne zvrne mož za mizo in ne zaspi. Tu pokliče Marjeta hitro posle, ki odneso gospodarja v klet, kjer ga žena sleče in položi na tla. Nato zamaši skrbno vsa okna, prevleče klet s črnim suknom, postavi sredi kleti črno pregrneno mizo in zraven nje tri stole. Na mizi prižge samo malo lučko, pred mizo pa napiše: »S' prahú se ti peršl, in prah se zupet ti.« Nato obesi na strop oster meč in zraven tehničnico pravice, pod meč položi strašne bukve. — Marjeto je samo strah vseh teh priprav, ki ji pa še ne zadostujejo. Pripelje še tri najete angele in jih posadi k mizi, potem ko jih je naučila, kako naj govorijo. Sama se preobleče v hudiča ter si naredi rep in roge. Svojega pijanega moža vklene v težke verige in se skrije nato. — Ko se zbudi pijani soprog, se ga polastita strah in groza, ker ne ve, kje je in kaj pomenijo vse te stvari krog njega. V tem se odpre za

njim brezno; ogenj švigne kvišku, iz brezna skoči Marjeta, preoblečeni hudič, in ga vleče pred sodnike. Z izpremenjenim glasom začne tožiti moža in naštevati njegove grehe. Bil je hujši kot živina, ker ta pozna mero in neha piti, kadar ima dovolj. Ni se zmenil za opomine svoje žene; zapravljal je zdravje, zapil življenje in umrl v požrešnosti. Angel, ki je bil na strani Marjete, pritrdi njenim besedam, nakar začne brati sodnik zgodovino pregrešnega življenja Pitovinovega. Hudič stopi pred Pitovina, ki prosi zaman milosti, in ga hoče odvreči s seboj, kar se oglasi angel na sodnikovi desnici in prosi za Pitovina, češ da jamči zanj, da se bode poboljšal. Iz usmiljenja do vdove Marjete si premisli sodnik in ukaže hudiču, naj odklene pekla vrednega moža in mu naj da piti življenje iz solnčnega potoka. — Angel postavi urno pred Pitovina zlat kozarec in mu veli: »Pij pamet, pij življenje in se nauči biti človek!« Pitovin prime kupico in jo izprazni na dušek, nakar pade na tla in vsled omamljive pijače kmalu zaspi. Nato se angeli in hudič urno preoblečejo, posli pridejo, zavijejo gospodarja v mrtvaški prt in ga položijo v hiši na oder. Marjeta zažge kadilo, da napolni dim hišo, obleče se črno, nameže si s čebulo oči in se vsede žalostna poleg mrtvaškega odra. Pitovin se kmalu prebudi in začne vstajati. Marjeta hoče zbežati, pa ne more. Pitovin pa gleda debelo in se čudi, čemu beže ljudje pred njim. Skoči z odra in vpije: »Ljudje, ne bojte se, saj sem živ!« Kar zagleda na tleh čepečo strahu prepadeno ženo. Vzdigne jo, Marjeta se na videz razveseli, da je oživel njen mož, ga objame in posluša, kaj se je godilo s Pitovinom in kako je prišel do tega, da je obljubil pošteno živeti. — Tako radikalno sredstvo bi menda tudi dandanes ne ostalo brez zaželenega uspeha...

Mnogo opevano snov o ženski radovednosti nam slika Fel. Dev v ponesrečeni pesmi »Paradiž« (III, 37—39). Nekoč se je Neža hudovala čez Evo, ker se je dala zapeljati po kači in sram bi jo bilo, ako bi ona storila kaj sličnega; trdnejša je od vsakega moža. Mož bi moral odpotovati in za slovo naroči Neži, da ne sme jezdit Sultana. Komaj se poslovita, »Neži berš serblivost pride, ter hoče jezdit hišnega čuvaja. Ker se ta ne more ubraniti neprijetne teže, začne cviliti in jo vgrizne. V tem pridirja mož domov in Neža ga grdo ozmerja, ker je skušal ubogo revico na tak način. Torej bi tudi naša Neža na Evinem mestu ne ravnala drugače.

Ako je navdušil tako malenkostni motiv izdajatelja zbirke, da ga je porabil, potem se nam pač ne zdi nič čudno, ako opeva žensko »nezvestobo« v 30 kiticah! (III, 40—48). Tilnu je mati branila se s Špelo zaročiti; to je gnalo nesrečnega mladeniča v smrt. Že si je nastavljal v temnem gozdu puško na čelo; toda v odločilnem trenutku je prišla neka »baba« čarovnica, ki se je spremenila v zalega fanta, Tiln pa je postal starček s sivo brado. Gresta snubit lepo Špelo; »ženjen jest, snubač ti bôš.« Špela je stala na pragu in čakala na Tilna. Starček stopi k njej, jo lepo pozdravi in ji pove vzrok prihoda:

«S' kusam tem sma perlejtela
 K' tebi sëm od tod in' tod,
 Ter za kuseno be vzela
 Rada z' nama té na pot.»

Špela je takoj pripravljena se poročiti še tisti pust, ženin pa le pod pogojem, «če nise imela en'ga drug'ga lubega.» Špela se je sladko nasmehnila in rekla, da je nekdaž res imela znanje z nekim Tilnom, pa ga je k sreči že davno odslovila; le novodošlega ženina hoče ljubiti in mu ostati zvesta! — Kako je pač bilo njeno začudenje, ko je videla namesto zalega fanta naenkrat staro «babo» pred seboj in iz starčka se preleviti Tilna! Seveda kazni ni mogla izostati in Tiln je prosil čarovnico, da naj Špela živi še osemdeset let brez moža. Toda to še ne zadostuje varanemu mladeniču, zahteva še mnogo hujšo kazni:

«St'rite, de bode nosila
 Spred en rónce, en rónce od zad,
 Inu de se bo skrivila
 Vsa k' en serp na eno plat.

St'rite, de bo kermežlava,
 Na pol slepa, škilasta,
 De bo ked lisjak erjava,
 Garjova in pegasta...» (III, 47).

Čarovnica je trikrat poskočila, in Špela je bila taka, kakor si jo je želel Tiln. Osemdeset let je hodila po vaseh okrog in svarila dekleta.

«Al oh, škoda, de minile
 Njene lejta vse že so;
 Škoda, de so pozabile
 Vse dekleta že na njo.»

Znano narodno pripovedko o zbirališču čarovnic na Kleku je porabil Vodnik za šaljivo pesnitev «Klek» (III, 51—54), ki se odlikuje po veselem tonu in živahnem pripovedovanju med vsem pripovednim pesništvom našega almanaha.

4.) «Pisanice» so začele gojiti tudi slovensko basen, ki je bila baš pred nekaj desetletji pri Nemcih v najlepšem cvetju. Kakor za pripovedno pesništvo, tako je značilna poteza tudi za basni — gostobesednost. «Pav inu slave» (III, 55 in 56) tvori prehod od moralčnih pripovedi k basnim, katere je izdajatelj prihranil za četrti zvezek, kakor je večino pripovednega pesništva združil v tretjem snopiču. Vsebina je po večini prav malenkostna. «Medved per čebelah» (ali «Na sladnost. Satyra» IV, 13 in 14) je našla milost pri izdajatelju «Krajske Čbelice», ki jo je ponatisnil «iz stariga rokopisa» v četrtem snopiču. J. Kosmač je pripisal v svojem izvodu «Čbelice» patra Marka kot avtorja, sodeč pač po pravopisu in jeziku. Vsebina te basni po daljšem zapisku je sledeča: «Vonj prijetne strdi se je razlil po gozdu in omamil medveda, da se je podal na pot in prosil čebele, naj ga puste kratek čas pri sebi. Počene na tla in si podpira s prednjima nogama glavo, težko od samega premišljevanja, kako bi prišel do medu. Začne se plaziti po vseh

štirih bliže panjem. Toda, komaj je začel lizati okrog žrela, ga že piči čebela v jezik, da začne rjuti od bolečin. Komaj pa ozdravi, se napravi iznova k čebelam, ki ga pa oslepe to pot. Ljudje, ki drve za nasladami, se naj uče na njegovi nesreči, da ne oslepe sami.»

Kar je povedal Vodnik v dveh kiticah svoje basni »Petelinčka«, za to je potreboval naš pesnik »kurjega boja« (IV, 19—21), namenjenega »na kranjske fante«, 84 vrst!

V 16. stoletju je bila »podagra« jako priljubljena snov v pesništvu, navadno v obliki dvogovora. Tako čitamo razen drugih tudi pri Hans Sachs »Spinne und Zipperlein. Ein kürz gesprech«. Slovensko ljudstvo pozna za protin razna imena, kakor pútika, podgròm, kosteníca, pokóstnica, pódagra, kar spričuje, da mu je bolezen dobro znana. O izdajatelju »Pisanic« pripoveduje Pohlin, da ga je na stare dni mučila podagra, torej se ni čuditi, da mu je ta snov bila jako blizu. Obdelal jo je po nemškem vzoru v obliki dvogovora med »putigramom« (»putigromom«) in polžem. — Putigram blagruje polža, češ da pride vsaj na mize, kamor ne more on nikoli. Bohinjec prekoplje in preišče za njim vse hribe in peči, in kadar ga prinese v Ljubljano, hiti vse vkup. Celo njegova hišica je tako srečna, da se zapre za šalo vanjo tuintam kaka boginja, k njemu pa noče nobena. Putigram si želi spomladi, ki ju bode rešila ječ. Zopet bodeta lazila po vrteh in se izprehajala po senožetih. — Polž pa odgovarja, da mu je ljubša zima ko leto, ker pade poleti njegova cena popolnoma; še na vrtilih se ne sme pokazati, ako hoče ostati živ. Sviri putigrama, naj si nikar ne želi biti njemu enak, ker bi moral imeti potem tudi roge, kateri bi le kazili lepo njegovo glavo. Najbolje je, da ostane vsak pri tem, kar je.

Basen o »Levu in podgani« (IV, 25 in 26) je znamenita le zaradi tega, ker je vpel pesnik v daljši redakciji narodno pesem o živalski svatbi. — Lirski fragment z basniškim ozadjem lahko imenujemo trikitično pesem »Na svojega neke danega dobru tneka sončna roža« (IV, 15), ali še z bolj poetičnim naslovom v drugem rokopisu: »Clytia k Belinu al soncu«. Solučna roža hrepeni po solčnih žarkih, katerih že dalj časa ni videla. S čim je vendar razžalila svojega dorotnika, da ji zakriva svoj obraz, morda s kako pesmijo? Naj ji pove in jo »odžali.«

5.) Naši pesniki-začetniki pa se niso učili le pesniškega jezika v tujini in od tam presajali na domača tla tuje motive, tuje čuvstvovanje in mišljenje, bavili so se tudi mnogo z doslovnimi prevodi v prvi vrsti seveda nabožnega pesništva, a tudi posvetnega niso zanemarjali. Nas zanima tukaj le zadnje. V Japljevi rokopisni ostalini čitamo dokaj dovršene prevode iz Gellerta, Kleista, Zachariäe, Mos. Mendelssohna, Hagedorna. »Oda na god ene mlade gospodične« je menda njegovo izvirno delo; obsega devet kitic po štiri vrstice; toda o kaki »odi« ni najti sledu v celem »umotvoru«. »Otročja postela na kmetih« in »Koku se na Krajnskem prosu mane« (14 kitic), sta gotovo

zapiska narodnih pesmi, ker take banalnosti bi vendar ne mogli pripisati izdajatelju sv. pisma, ker presegajo celo Knobeljeve trivijalnosti. — Iz klasične rimske literature je poskušal prevajati o. Marko, ki je podal par vzorcev v svoji gramatiki. Prevode iz Marcijala smo omenili že zgoraj. Najobširnejša prevedena pesnitev je iz Denisovih bardskih spevov »Der Zwist der Fürsten«, priobčena v »Pisanicah« (II, 44—52). Snov je vzeta iz kratkega nasledstvenega boja bavarskega leta 1778., ki se je končal za cesarja Jožefa neugodno. Denis ga opeva kot branitelja starih pravic, kot neustrašenega bojevnika proti Frideriku II., akoravno je znano, da njegova vloga ni bila posebno sijajna. — Prevodni del je izdajatelj »Pisanic« združil; naš sledi namreč Edlingovemu prevodu Devove prigodnice: »Lubezn Jožefa II.«, kateri je opremljen z že znanim slavospевom »na gn. g. prestavlavca«. Nemškega naslova: »Der Zwist der Fürsten, besungen von Sined den Barden 1778« prevajalec ni poslovenil. Ta Denisova pesnitev obsegajoča tri pesmi je bila tudi drugod z navdušenjem sprejeta. Giuseppe de Coletti, tragli »Arcadi loribarte Tebanico«, jo je prevel in »versi sciolti italiani« (Gorizia per Tommasini 1779). Naj sledi par primerov, da vidimo spretnost prevajalčevo. Uvod prve pesmi:

«Blick' zur Halle, Knabe! Sineds Brust
Beginnet schwer zu atmen. Daß vielleicht
Ein Wetter sich an fernen Bergen hebt.
Ein Wetter, Liedermund! Wo zeucht es her?
Herunter von den Bojen. Ich erstand
Und trat ins Freie. Siehe mit dem Wahn,
Der Donau zogs herunter wie die Nacht
Gebirgig, keileschwanger . . . »

«Von fant! von se ozri! Poglej iz zelenie!
Glej Sinedov' serce tesnu kok diha, bie
Kok silnu! Vrême strah od deleč k' nam vali
Sem z' Bojarskeh strani. Kèd gorra že kupi
Nakvišku černa noč, sèm Dunava njo vleče
K' nam doli . . . »

V drugi pesmi se slave junaki, ki so se udeležili boja in tam poje pesnik o Hrvatih:

«Euch grüßet das Lied, Männer der Ehre!
Heldenbewohner Kroatiens!
Gleich fertig den nervigen Arm
Zum Pfluge, zum Schwerte zu strecken!

Zwar ist er euch fremd der deutsche Gesang;
Doch habt ihr auch Barden und liebet das Lied.
Ich hab' euch behorcht. Es quoll euch herauf
Tief langsam und fürchterlicherst.

Fäuste des Todes! Ihr ließt in friedlichen Hütten
Braut, Kinder und Eltern. Die weineten nicht.
Sie wußten, ihr ziehet für ihren
Und euren Josef zu bluten, zu siegen» . . .

«Vas urné, vas zveste Hrovatske vojšáke,
Poštene, korajžne, navtrudne junáke
Pozdravljajo citre, katerih roke
K' oranju, k' strelanju so zmiraj volne.

Vam petje teh Nemcev scer znanu še ni,
Al viteške pesme tud' lubete vi.
Od krajla Mathjaža sém šlišal na glas
Veselu prêpevat jest mersikrat vas.

Moški junaki! vi niste po sili
Ženke, otroke, očete pustili
Preliti z' lubezne za Jožefa kri;
Pertékli z' vesélam ste sémkaj sami» . . .

Slovenski prevajatelj je rešil svojo nalogo prav častno. Ne le v besedilu, tudi v metriki se kreta prosto. Marsikaj je izpustil, ničesar bistvenega dodal, seveda ga je tuintam zapeljalo nespোরазumljenje na kriva pota, vendar so taki slučaji na vseh osmih straneh razmeroma redki. Pesniška forma pa nam kaže, koliko so se naučili v tem oziru naši pri Denisu in njegovih pristaših.

6.) Slednjič zaslužijo «Pisanice» našo pozornost, ker so prinesle prvi tiskani dramatski poskus z naslovom «Opereta» (II, 13—29). Obe prigodnici pred opereto nam kažeta pot, kamor se je hodil učiti naš libretist. Italija je domovina melodram, kantat, operet, od koder so romale v lahkotnih napevih tudi čez nemške odre. Naša opereta je skoraj gotovo izvirno delo, a za vzor je služil Pietro Metastasio (1698—1782), ki je napisal 27 melodram mitološke, zgodovinske in romantiške vsebine. Akoravno je živel 52 let na dunajskem dvoru, vendar je močno vplival na dramatike v domovini. A tudi Ljubljancanom Metastasio ni bila neznana osebnost. L. 1740. so predstavljali v Ljubljani njegovo «Rosmiro, drama per musica»; Japelj je priredil za občinstvo Metastasiojevo spevoigro «Artakserkses», ki pa je ostala v rokopisu. Na našo opereto spominjata po svoji zunanji obliki Metastasiojeva «Egeria» in «Il trionfo d'amore». — Naša opereta nima naslova; po glavnem junaku jo imenujemo «Belin»¹. Spisal jo je najbrž Dev, uglasbil pa Jakob Zupan, učitelj blizu Kamnika, ki je bil muzikalno zelo naobražen. Pred igro je kratek «zapopadk», ki nas seznani z vsebino operete: Bellin (sonce) ena senca dobrutljivih Oblastnikov bode za svoje lubeznivosti inu krotkosti volo od Rhodarjev za Boga goriuzet; za leto čast se Burja (vetr) teh nausmileneh

¹ Pravopisno in slovniško popravljen ponatis «Belina» je izdalo l. 1869. Dramatično društvo v Ljubljani. (Slovenska Talija 6. zvezek.)

Gospodarjev senca, zabstojn muja. On bo zavržen ter iz špotam za svoje hudobnoste volo iz Rhodarskeh ottočec stiran.» Ta mitološka vsebina obsega tri nastope: 1.) «Nymfe, teh Bogov gospodične», 2.) Burja in nimfe, 3.) Belin, nimfe, Burja.

Vsebina operete je sledeča: «Te prepevne preže¹ I. nastopje» nam kaže «Rhodarske ottočece iz morjam obdane», na sredi lepi solnčni steber Belinu, njihovemu bogu na čast. V barki se otoku bližajo tri nimfe: Sejvina (Ceres), Rožnecvitarca (Flora) in Sadjanka (Pomona) ter s petjem častijo Belina, ki je obdaril otok z goricami in senčnimi gozdovi. Ko so izstopile, pravi prva v recitativu svoji sestri, da hitro prineso darove solnčnemu bogu. Flora podari bele lilije («limbarje»), znamenje deviške čistosti, škardlatno-rdeče vrtnice ljubezni, vijolice in blede «berkončece» v dokaz podložnosti in udanosti. Pridruži še se jima tretja, in druga za drugo pokladajo svoje darove na oltar in se končno zjedinijo v slavospevu na Belina. Prihodnjo arijo pojo spet vse tri in žele, da Belin sam pošlje zlat ogenj z nebes in sprejme daritev ter sežge dar («aldov»), kar se tudi zgodi. Darovi počasi pogorijo, nimfe pa med tem izražajo svojo srečo, ker jih je Belin uslišal. V tretji kitici si želijo ljubezni Belina, tudi same ga hočejo vedno goreče ljubiti. Srca se njim vnamejo in jih goreče pokladajo na oltar. V sledečem recitativu opozarja prva, da prihaja huda ura; druga ji nasprotuje, češ da pride le dobrodejni dež za njen vrt. Zdajci se zablisne in nato zagrmí. Pridivja veter in vse tri se hitro v čolnu rešijo pred Burjo, ki prihaja brzih korakov.

Drugi nastop. Ko vidi Burja, da beže nimfe pred njim, jih obsuje z najgršimi imeni in se roti, da mu še danes morajo oltar postaviti in mu darovati, če ne, se bo srdito maščeval. Potem zapoje arijo: «Ha! Burja je mož,» ki ne zna podložnih ljubiti, ve le groziti, hrast se mu klanja, smreka se pripogiblje, tako vladati zna le on. Nimfe se vrnejo, Burja pa meneč, da mu vsled strahu postavijo oltar, se odstrani. Toda Nimfe imajo le še hujše besede zanj. Burja se srdit vrne:

«Tumpe! Tape! Macafure!
Seme, buče brez mužgan!
Felle! Cujne! Cape! Gure!
Je vam Burja toku znan?
Lajne! Zajne!»

Nato pojo vsi skupaj. Burja jih hoče prisiliti, da ga molijo, one pa ga zagotavljajo, da tega ne store nikdar. Burja pokliče oblake, strelo, grom, da uniči njive, vrte, vinograde; toda nimfe se ne upognejo takemu trinogu. Nazadnje kličejo Belina na pomoč.

Tretji nastop. Belin pride v solnčnem vozu: «Po hudem vremenu pride sonce ermenu.» Takoj zapodi Burjo, da razveseli svoje udane ter mu prepove

¹ Preža, -e pri Pohlínu: Ein Schauspiel, comoedia.

še se kdaj prikazati na otoku in mu odkaže bivališče med skalovjem. Nimfe menijo, da bo imel vsaj tam v samoti svoj oltar, pa Belin mu še to prepove. Burja odide ves jezen in potrt, kar mu nimfe iz srca privoščijo. Nato pokažejo Belinu škodo, ki jo je napravil Burja. Belin jih v recitativu hrabri. Padati začne zlati dež, ki oživi polje, vinograde in vrte. V novi ariji jih tolaži Belin, da naj nikdar ne izgubijo poguma in upanja, naj si bo tudi temno nebo, saj Belin skrbi za nje. Nimfe se mu zahvalijo, na koncu pa pojejo še vsi skupaj arijo in si obljubijo to vez med seboj vedno bolj krepiti!

II. Pesniški jezik „Pisanic“.

Mnogoštevilni med vsebino navedeni primeri nam kažejo dovolj jasno pesniški jezik »Pisanic«, in kako vestno so se ravnali tedanji pesniki po zahtevi o. Pohlina, ki pravi v svoji kranjski gramatiki (1768, str. 184) sledeče: »In den Versen soll man sich von den Idiotismen (lestnorednost) hüten und sich der Synonimen (enakorednost), Antithesen (protistavnost), Enallagen (dergačnost), Ironien (posmehuvačnost), Hyperbolen (zvišateljnost), Miosen (zmajnateljnost), Prothesen (perdaljenost), Diäresen (rezdejnost), Metathesen (prestavlenost), Hinwegnehmungen (odložnost), Apokopen (odseknost), Synekdochen (skupjemanost), Anastrophen (prebračnost) u. d. befleißigen. Der Gebrauch und die Natur machen einen zum Versmacher zum geschicktesten, was sonst Mühe und Kopfbrechen nicht zuwegen bringen.« Teh zahtev pa niso našli nikjer lepše izpolnenih ko v bardskih pesmih Denisa (njegov vzor Klopstock je bil našim pesnikom predaleč); vsaj v prigodnicah se kaže ta odvisnost prav jasno. Tu imamo popolnoma učenjaški značaj, brez vsega narodnega življenja, alegorično simboliški uvodi, burni nagovori, poosebitev in opisi narave, tesna zveza pesnika z muzo, patos na neprimernem mestu s komičnim učinkom, utrudljivo dolge perijode, ponavljanje besed, kopičenje vprašanj, medmetov itd.: vse to se nahaja v »Pisanicah« nešteto krat. — Gottsched trdi v svoji poetiki, da pesnik lahko v pesmi posnema n. pr. ptičje petje, in naši ljubijo posebno onomatopoeične efekte. Pesnik oponaša glas poštnih trobente, glas senic, kako se ustavljajo konji, posnema kovače itd. — Dovolj je staroklasičnih reminiscenc; vendar skušajo imena poganskih božanstev nadomestiti z novimi slovenskimi, in tako najdemo Hromaka, Modrice, Belina, Burjo, Sejvino, Rožnecvitarco, Sadjanko itd. Večina teh imen je nastalo v Pohlinoi glavi; škof Hren še sicer pozna pristna slovenska božanska bitja, toda koncem 18. veka so bila že pozabljena. Čudne spake priporoča Pohlina za pesništvo namesto starih bogov v svoji slovnici (1. izd. str. 184 in 185; 2. izd. 226 in 227).

Šolska poročila.

I.

Učiteljstvo.

A. Izpremembe.

Začetkom šolskega l. 1905./1906. so iz učiteljskega zbora izstopili:

Ignacij Pokorn, c. kr. gimn. profesor, ki mu je podelilo c. kr. naučno ministerstvo z dne 2. junija l. 1905., števil. 14.064, izpraznjeno učiteljsko mesto na državni gimnaziji v Mariboru.

Kuno Hočevar, namestni učitelj, imenovan za rednega učitelja na državni nižji gimnaziji v Kočevju z razpisom c. kr. naučnega ministerstva z dne 3. maja l. 1905., števil. 15.460.

Hinko Klešnik, namestni učitelj.

Vstopili pa so v učiteljski zbor:

Začetkom šolskega leta:

Jakob Teršan, namestni učitelj na državni gimnaziji v Kranju, imenovan za rednega učitelja na zavodu z razpisom c. kr. naučnega ministerstva z dne 30. avgusta l. 1905., števil. 30.657.

Janko Lokar, bivši namestni učitelj na državni gimnaziji v Mariboru.

Fran Gnjezda in **Pavel Holeček**, učiteljska pripravnika.

Jan. Lokarja in omenjena učiteljska pripravnika je potrdil c. kr. deželni šolski svet kranjski za namestne učitelje z razpisom z dne 2. oktobra l. 1905., števil. 4910, ter objednem podredil Fr. Gnjezdo in P. Holečka strokovnjaškemu vodstvu profesorja dr. Jos. Pipenbacherja, oziroma profesorja dr. Iv. Tertnika. V drugem polletju:

Dr. Janko Bezjak, glavni učitelj na c. kr. učiteljskišči v Mariboru, imenovan za profesorja na zavodu z razpisom c. kr. naučnega ministerstva z dne 22. januarja l. 1906., števil. 2123.

B. Odpusti.

Z razpisom z dne 2. junija l. 1905., števil. 19.566, je dalo c. kr. naučno ministerstvo docelen, oziroma delen odpust profesorju dr. L. Požarju za šolski leti 1905./1906. in 1906./1907., da obdrži še nadalje začasno vodstvo in pouk (10 do 12 ur na teden) na tukajšnji mestni višji dekliški šoli, zajedno pa tudi uči, ako bi bilo treba, kakih 5 ali 6 ur na teden na zavodu samem.

Ista šolska oblast je dala z razpisom z dne 28. februarja l. 1906., števil. 4934, odpust obolelemu profesorju dr. Jan. Bezjaku ter dovolila, da ga nadomešča v pouku kak namestni učitelj do konca šolskega leta 1905./1906.

Z razpisom z dne 21. avgusta l. 1905., števil. 28.760, je odvezalo c. kr. naučno ministerstvo ravnatelja Fr. Wiesthalerja učne dolžnosti za šolsko leto 1905./1906., da uredi latinsko-slovenski šolski slovar.

Učiteljsko osebje koncem šolskega leta.

A. Za obvezne predmete.

	Ime in značaj	Razrednik v razredu	Učil v razredu	Število ur na teden
1	Fran Wiesthaler , c. kr. ravnatelj VI. činovn. reda	—	Poučevanja oproščen	—
2	Janko Bezjak , dr. modroslovja, c. kr. šolski svetnik in profesor VIII. činovn. reda	—	Za II. polletje na odpustu	—
3	Ignacij Fajdiga , c. kr. profesor VII. činovn. reda, varuh prirodoslovnim učilom	VIII.	Matematiko v V., VI., VII. in VIII. — Prirodoslovje v VII. in VIII.	18
4	Oton Jauker , dr. modroslovja, c. kr. profesor, varuh zemljepisnim in zgodovinskim učilom	—	Nemščino v VII. in VIII. — Zemljepis in zgodovino v V., VI., VII. in VIII.	19
5	Davorin Karlin , c. kr. profesor VII. činovn. reda	III. a.	Latinščino, grščino, nemščino in slovenščino v III. a.	17
6	Fran Kropivnik , dr. modroslovja, c. kr. profesor	—	Zemljepis v I. a. — Zemljepis in zgodovino v II. a., II. b., III. a., III. b. in IV.	21
7	Gregorij Pečjak , dr. bogoslovja, c. kr. profesor, svetni duhovnik, propovednik, varuh knjižnici podporne zaloge	—	Verouk v vseh razredih	22
8	Josip Pipenbacher , dr. modroslovja, c. kr. profesor, varuh dijaški knjižnici, c. kr. voj. oskrb. akcesist v rezervi	VII.	Latinščino v VII. — Grščino v VI. in VII. — Propedeutiko v VII. in VIII.	18
9	Lovro Požar , dr. modroslovja, c. kr. profesor VIII. činovn. reda, začasni vodja mestni višji dekliški šoli	—	Latinščino v V.	6
10	Davorin Sinković , c. kr. profesor VIII. činovn. reda, varuh prirodopisnim učilom	II. b.	Matematiko in prirodopis v I. a., I. b., II. a. in II. b.	20

	Ime in značaj	Razrednik v razredu	Učil v razredu	Število ur na teden
11	Ivan Tertnik, dr. modroslovja, c. kr. profesor VIII. činovn. reda, varuh učiteljski knjižnici	VI.	Latinščino v VI. in VIII. — Grščino v VIII.	16
12	Josip Wester, c. kr. profesor, c. in kr. poročnik v rezervi, prideljen bos.-hercegov. pešpolku štev. 2	IV.	Latinščino, grščino in nemščino v IV. — Slovenščino v V. in VIII.	18
13	Jakob Teršan, c. kr. redni učitelj	V.	Latinščino v III. b. — Grščino v III. b. in V. — Slovenščino v IV.	18
14	Fran Gnjezda, namestni učitelj	II. a.	Latinščino in slovenščino v II. a. in II. b.	20
15	Pavel Holeček, namestni učitelj	I. b.	Latinščino in nemščino v I. b. — Slovenščino v I. b. in III. b.	18
16	Pavel Kozina, dr. modroslovja, izprašan namestni učitelj, voditelj šolskih iger	III. b.	Matematiko v III. a., III. b. in IV. — Prirodopis, ozir. prirodoslovje v III. a., III. b., IV., V. in VI. — Zemljepis v I. b.	23
17	Janko Lokar, namestni učitelj	I. a.	Latinščino in slovenščino v I. a. — Nemščino v I. a. in III. b.	18
18	Janko Šlebinger, dr. modroslovja, izprašan namestni učitelj	—	Nemščino v II. a., II. b., V. in VI. — Slovenščino v VI. in VII.	18

B. Za neobvezne predmete.

1.) *Fran Brunet*, c. kr. profesor na državni višji realki, je učil *telovadbo* v 3 oddelkih po 2 uri na teden.

2.) *Friderik Juvančič*, c. kr. redni učitelj na državni višji realki, je učil *francoščino* v 1 tečaju 2 uri na teden.

3.) *Fran Novak*, c. kr. profesor na I. državni gimnaziji, je učil *slovensko stenografijo* v 2 tečajih po 2 uri na teden.

4.) *Dr. Mihael Opeka*, c. kr. profesor na državni višji realki, je učil *lašćino* v 1 tečaju 2 uri na teden.

5.) *Aleksander Pucskó*, c. kr. profesor na I. državni gimnaziji, je učil *nemško stenografijo* v 2 tečajih po 2 uri na teden.

6.) *Davorin Sinković*, c. kr. profesor (gl. A, štev. 10.), je učil *lepopisje* v 2 tečajih po 1 uro na teden.

7.) *Fran Suher*, c. kr. glavni učitelj na c. kr. učiteljskišću, je učil *risanje* v 3 tečajih po 2 uri na teden.

8.) *Josip Vedral*, učitelj »Glasbene Matice«, je učil *petje* v 2 tečajih 5 ur na teden.

*

Pomožni sluga: *Ivan Gril*.

II. Učni načrt.

Podlaga pouku v obveznih predmetih je v obče splošno veljavni učni načrt (objavljen v 2. izdaji z razpisom c. kr. naučnega ministerstva z dne 23. februarja 1900, številka 5146). Učni načrt za nemščino v I. in II. razredu določuje naučnega ministerstva razpis z dne 6. julija 1892, številka 11.297. Gledé na učni jezik v 4 nižjih razredih veljajo za zavod pravila, ki jih je izdalo c. kr. naučno ministerstvo za slovenske oddelke tukajšnje I. državne gimnazije z naredbo z dne 22. julija 1882, številka 10.820. Po tej je:

- V I. in II. razredu slovenščina učni jezik pri vseh učnih predmetih, izvzemši deloma nemščino, ki so ji odločene 4 ure na teden.
- V III. in IV. razredu je nemščina učni jezik pri nemščini in grščini. Pri prelaganju iz Cezarja v IV. razredu se sme poleg slovenščine uporabljati tudi nemščina. V III. razredu se uči nemščina 3, v IV. razredu 4 ure na teden.
- V odnosno-obveznih ali na izvoljo danih predmetih razen petja je učni jezik nemški, imenstvo je podajati sploh v obeh jezikih.

Razredom višje gimnazije določuje ministerska naredba z dne 4. avgusta 1900, številka 22.102, nemščino kot učni jezik pri vseh predmetih, izvzemši slovenščino, pri katere pouku služi slovenščina kot učni jezik (v zmislu razpisa c. kr. naučnega ministerstva z dne 20. septembra 1873, številka 8.172).

Pregled predmetov,

razpredeljenih po posameznih razredih in tedenskih urah.

Predmet	I. a.	I. b.	II. a.	II. b.	III. a.	III. b.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Skupaj
Verouk	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	22
Latinščina	8	8	8	8	6	6	6	6	6	5	5	72
Grščina	—	—	—	—	5	5	4	5	5	4	5	33
Nemščina	4	4	4	4	3	3	4	3	3	3	3	38
Slovenščina	3	3	2	2	3	3	2	2	2	2	2	26
Zemljepis in zgodovina	3	3	4	4	3	3	4	3	4	3	3	37
Matematika	3	3	3	3	3	3	3	4	3	3	2	33
Prirodopis	2	2	2	2	2	2	—	2	2	—	—	12 (I. polletje) 16 (II. polletje)
Prirodoslovje	—	—	—	—	2	2	3	—	—	3	3	13 (I. polletje) 9 (II. polletje)
Propedevtika	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	4
Skupaj	25	25	25	25	27	27	28	27	27	27	27	290

Neobvezni predmeti.*

I. Telovadba.

V tem predmetu so se poučevali učenci v treh oddelkih, razdeljeni po svoji spretnosti v tri tečaje (vsak oddelek 2 uri na teden). V I. oddelku so bili združeni večinoma učenci I. a. in I. b. razreda, v II. oddelku učenci II. a., II. b., III. a., III. b. in IV., v III. oddelku pa učenci V., VI., VII. in VIII. razreda.

Učni načrt:

V I. tečaju se je prevadila tvarina, ki jo propisuje učni načrt (razglašen z razpisom c. kr. naučnega ministerstva z dne 12. februarja 1897. l., številka 17.261) za I., II. in (deloma) III. razred, v II. tečaju tvarina, propisana za III., IV. in V. razred, v III. tečaju pa tvarina, propisana za VI., VII. in VIII. razred.

Na orodju se je vadilo v I. oddelku v dveh, v II. in III. oddelku pa v po treh telovadnih oddelkih; proste in redovne vaje so se vršile v vsakem oddelku skupno.

Udeležba: v I. polletju $48 + 9 + 7$, v II. polletju $24 + 22 + 12$ učencev.

2. Petje.

V tem predmetu so se poučevali učenci v dveh tečajih, in sicer nastopnim načinom:

I. tečaj a, b (začetniki, 3 ure na teden).

Predmet temu tečaju so bili temelji petja do vštetihi durovih načinov in vaje v jednoglasnem petju.

Udeležba: v I. polletju 59, v II. polletju 52 učencev.

II. tečaj (unisono in moški zbor, 2 uri na teden).

V tem tečaju so se prepevale pesni cerkvenega in zbori posvetnega značaja; razen tega so se vežbali učenci v petju na podlagi zbirk: Zöllner, 40 kleine Gesangübungen, in Concone, 50 Leçons de Chant, op. 9.

Udeležba: v I. polletju 36, v II. polletju 20 učencev.

Glasbe in petja se je učilo več učencev v šoli »Glasbene Matice».

3. Lepopisje.

Pouka v tem predmetu so se udeleževali učenci nižjih razredov v dveh tečajih, in sicer deloma svojevoljno, deloma zaradi slabe pisave primorani od učiteljskega zbora na predlog razrednikov.

V I. tečaju (1 uro na teden) so se vežbali učenci v genetiški razvijanih črkah slovenskega tekočega pisa.

Udeležba: v I. polletju 28, v II. polletju 37 učencev.

V II. tečaju (1 uro na teden) so se vežbali učenci prvega oddelka v genetiški razvijanih črkah nemškega tekočega pisa, učenci drugega oddelka pa so se na isti način urili v francoskem okroglem pisu in naposled v grških črkah.

Udeležba: v I. polletju 21, v II. polletju 27 učencev.

* V risanju, francoščini, laščini, slovenski stenografiji in II. tečaju nemške stenografije so se poučevali učenci tega zavoda skupno z učenci I. državne gimnazije, v vseh drugih neobveznih predmetih pa posebej.

4. Risanje.

V tem predmetu so se poučevali učenci v treh tečajih po 2 uri na teden.

Učni načrt:

I. tečaj: Risanje po naravnih listih, prosto risanje s čopičem in prostolehtne vaje z ogljem in svinčnikom. Po obliki z nevtralnimi tonom in z naravnimi barvami so se slikali in s svinčnikom skicirali naslednji listi: lovorjev, španskega bezga, ajde, krljike, maklena, lipe, topola, breze, jagode, osata, regrata, hrasta i. dr. Uporabljali so se nekateri v okraske (vrstive, bordure, centrične in somerne tvore) na podlagi geometriških osnovnih likov. Prostolehtne vaje: krožnica, pakrožnica, špirala in kombinacije teh črt.

Udeležba: v I. polletju 14, v II. polletju 12 učencev.

II. tečaj: Pojasnjevala so se perspektivna načela na navadnih predmetih iz učencevega okolja in na podlagi vsakdanjih prikazni. Risanje po tipičnih modelih za posamezne učence z jedno in dvema kredama. Slikanje navadnih predmetov v perspektivni leži, cvetov in vej po naravi. Navodila za skiciranje pokrajinskih motivov.

Udeležba: v I. polletju 18, v II. polletju 12 učencev.

III. tečaj: Narisovanje starovinskega in domačega posodja, grških in renesančnih okraskov; slikanje po modernih bojnih predlogah. Risanje glav po reliefih in doprsnicah. Skiciranje figuralnih detajlov in človeških podob po naravi. Slikanje metuljev, cvetlic, školjk, polžev, ptičev, navadnih predmetov, tihožitij in pokrajinskih motivov po naravi.

Udeležba: v I. polletju 11, v II. polletju 9 učencev.

5. Stenografija.

a) Nemška.

V tem predmetu so se poučevali učenci IV. do VIII. razreda v dveh tečajih po 2 uri na teden.

Učni načrt:

V I. tečaju: Korespondenčno pismo (t. j. nauk o besedotvoritvi). — Učna knjiga: Gabelsbergers Stenographie von Prof. A. Heinrich, umgearbeitet von Pieskö-Hempel.

Udeležba: v I. polletju 34, v II. polletju 24 učencev.

V II. tečaju: Debatno pismo ali stavkovno krajšanje. — Učna knjiga: Prof. A. Heinrich, Debattenschrift des Gabelsbergerschen Systems, IV. Auflage.

Udeležba: v I. polletju 9, v II. polletju 6 učencev.

b) Slovenska.

V tem predmetu so se poučevali učenci IV. do VIII. razreda v dveh tečajih po 2 uri na teden.

Učna knjiga: Fr. Novak, Slovenska stenografija, I. in II. del, v Ljubljani, 1900 in 1901.

I. tečaj (2 uri na teden): Korespondenčno pismo.

Udeležba: v I. polletju 18, v II. polletju 14 učencev.

II. tečaj (2 uri na teden): Debatno pismo.

Udeležba: v I. polletju 4, v II. polletju 3 učenci.

6. Laščina.

Pouka v tem predmetu so se udeleževali učenci IV. do VIII. razreda 2 uri na teden.

Učni načrt:

V I. polletju: Najpotrebniši osnovni nauki laške slovnice (na kratko, per summa capita); vaje po učni knjigi: A. Mussafia, *Italienische Sprachlehre*; proste govorniške vadbe. — V II. polletju: Berilo: A. Manzoni, *I promessi sposi* (lažja mesta, posebno poglavja s pogovori).

Udeležba: v I. polletju 18, v II. polletju 7 učencev.

7. Francoščina.

V tem predmetu so se poučevali učenci IV. do VIII. razreda 2 uri na teden.

Učni načrt:

Glasoslovje in oblikoslovje, metodiško razporejeno. Določni in nedoločni spolnik, sklanjatev in spol samostalnikov, pridevnik, zaimek, števnik, prislov, predlog, osnovni pojmi o glagolski spregatvi. Metodiško urejeno narekovanje, učenje na izust in recitovanje prostih, predelanih vaj in beril, na njih sloneče razgovarjanje po I. delu Weitzenböckove knjige: *Lehrbuch der französischen Sprache*.

Udeležba: v I. polletju 17, v II. polletju 14 učencev.

III. Učne

ki bodo služile pouku v obveznih

Predmeti	I. razred	II. razred	III. razred	IV. razred
Verouk	Veliki katekizem ali krščanski nauk, po izvirniku avstrijskih škofov. V Ljubljani, 1896.	Lesar, Liturgika, 3. in 4. nat.	Karlin, Zgodovina razodetja božjega v stari zavezi.	Karlin, Zgodovina razodetja božjega v novi zavezi.
Latinsčina	Dr. Tominšek, Latinska slovnica,* Wiesthaler, Lat.-slov. vadbe za I. gimn. razr., 3. nat.	Kermavner, Latinska slovnica, 1. in 2. nat. Wiesthaler, Lat.-slov. vadbe za II. gimn. razr., 2. nat.	Kermavner, kakor v II. razredu. J. Golling, Chrestomathie aus Cornelius Nepos u. Q. Curtius Rufus, 1. in 2. nat. Dr. Požar, Lat. vadbe za III. gimn. razred.	Kermavner, kakor v II. razredu. Caesar, comment. de bell. Gall., ed. Prammer, 4., 5. in 6. nat. Ovids ausgewählte Gedichte, ed. Sedlmayer, 4., 5. in 6. nat. Dr. Požar, Lat. vadbe za IV. gimn. razred.
Grščina	—	—	Curtius-Hartel, Griechische Schulgrammatik, 24. nat. Schenkl, Griechisches Elementarbuch, 19. nat.	Curtius-Hartel, Griechische Schulgrammatik, 24. nat. Schenkl, Griech. Elementarbuch, 19. nat.
Nemščina	Willomitzer, Deutsche Gramm., 8. do 11. nat. Stritof, Deutsches Lesebuch für die I. u. II. Gymnasialklasse, 2. nat.	Willomitzer, Deutsche Gramm., 6. do 10. nat. Stritof, Deutsches Lesebuch für die I. u. II. Gymnasialklasse, 2. nat.	Willomitzer, Deutsche Gramm., 6. do 10. nat. Stritof, Deutsches Lesebuch für die III. Gymnasialklasse.	Willomitzer, Deutsche Gramm., 6. do 10. nat. Stritof, Deutsches Lesebuch für die IV. Gymnasialklasse.
Slovenščina	Sket-Janežič, Slovenska slovnica, 8. nat. Sket, Čitanka, I., 3. nat.	Sket-Janežič, Slovenska slovnica, 8. nat. Sket, Čitanka, II., 2. nat.	Sket-Janežič, Slovenska slovnica, 8. nat. Sket, Čitanka, III.	Sket-Janežič, Slov. slovnica, 8. nat. Sket, Čitanka, IV.
Zemljepis in zgodovina	Vrhovec, Zemljepis za srednje šole, I. stop. Kozenn-Haardt, Atlas, 43 Kart., 36. do 39. nat.	Bežek, Zemljepis za II. in III. gimn. razr., 2. nat. Mayer-Kaspret, Zgodovina starega veka. Atlant, kakor v I. razr., poleg njega še: Putzger, Histor. Schulatl., 21. do 27. nat. ali Kiepert, Atlas antiquus, 6. nat.	Bežek, kakor v II. razr. Mayer-Kaspret, Zgodovina srednjega veka. Atlanti, kakor v II. razr. (razen Kieperta).	Mayer-Kaspret, Zgodovina novega veka. Jesenko, Avstrijsko-ogorska monarhija. Atlanti, kakor v III. razr.
Matematika	Matek, Aritmetika, I. del. Matek, Geometrija, I. del.	Kakor v I. razredu.	Matek, Aritmetika, II. del. Matek, Geometrija, II. del.	Kakor v III. razredu.
Prirodoslovstvo	Pokorny-Erjavec, Živalstvo, 3. nat. Paulin, Rastlinstvo.	Kakor v I. razredu.	Senekovič, Fizika, 2. nat. Hinterlechner, Mineralogija.	Senekovič, Fizika, 2. nat.
Modro-slovesna propevika	—	—	—	—

* Ako jo odobri vis. c. kr. naučno ministerstvo do začetka prihodnjega šolskega leta.

knjige,

predmetih v šolskem l. 1906./1907.

V. razred	VI. razred	VII. razred	VIII. razred
Wappler, Lehrbuch der kath. Religion, I. Teil (Einleitung), 6., 7. in 8. nat.	Wappler, Lehrbuch der kath. Religion, II. Teil (Glaubenslehre), 4., 5., 6. in 7. nat.	Wappler, Lehrbuch der kath. Religion, III. Teil (Sittenlehre), 6. nat.	P. Meinrad Bader, Lehrbuch der Kirchengesch., 4. in 5. nat.
Scheindler, Latein. Schulgramm., 3., 4. in 5. nat. Sedlmayer-Scheindler, Latein. Übungsbuch für die ober. Kl. der Gymn., 1., 2. in 3. nat. Livii ab urbe condita lib. I., II., XXI., XXII., ed. Zingerle, 2., 3., 4., 5., 6. in 7. nat. Ovidij, kakor v IV. razr.	Lateinische Grammatik, kakor v V. razredu. Lat. Übungsbuch, kakor v V. razredu. Klönck, Vergils Aeneis, 3., 4. in 5. nat. Sallustii bell. Jugurth., ed. Scheindler, 1. in 2. nat. Caesar, de bell. civili, ed. Dinter. Cicero, orationes in Catilinam, ed. Nohl, 1., 2. in 3. nat.	Latein. Grammatik, kakor v V. razredu. Lat. Übungsbuch, kakor v V. razredu. Vergils Aeneis, kakor v VI. razredu. Cicero, pro T. Annio Milone or., ed. Nohl, 1. in 2. nat. Cicero, orationes in Catilinam, kakor v VI. razr. Cicero, Laelius, de amicitia, ed. Schiche, 1. in 2. nat.	Latein. Grammatik, kakor v V. razredu. Latein. Übungsb., kakor v V. razredu. Q. Horatii Flacci carmina selecta, ed. Huemer, 4., 5. in 6. nat. Tacitus, Histor. Schriften in Auswahl, ed. Weidner, 1. in 2. nat.
Curtius-Hartel, Griech. Schulgrammatik, 17. do 23. nat. Schenkl, Griechisches Elementarbuch, 18. nat. Schenkl, Chrestomathie aus Xenophon, 13. nat. Homer, Ilias von A. Th. Christ, 1. in 2. nat.	Griech. Gramm. in Griech. Elementarbuch, kakor v V. razredu. Homer, Ilias, kakor v V. razredu. Herodoti hist. lib. VIII., ed. Holder. Schenkl, Chrestomathie aus Xenophon, 6. do 12. nat.	Griechische Grammatik in Griech. Elementarbuch, kakor v V. razredu. Schenkl, Chrestomathie aus Xenophon, kakor v VI. razredu. Homers Odyssee, ed. A. Th. Christ, 2., 3. in 4. nat. Demosthenes, ausgewähl. Reden, ed. Wotke, 1. do 4. nat.	Griechische Grammatik in Griech. Elementarbuch, kakor v V., ozir. VI. razr. Homers Odyssee, ed. A. Th. Christ, 2. do 4. nat. Platons Apologie des Sokrates und Kriton, ed. Christ, 1. do 3. nat. Platons Laches, ed. Christ, 3. nat. Sophokles, Antigone, ed. Schubert, 5. nat.
Willomitzer, Deutsche Gramm., 6. do 10. nat. Kummer-Stejskal, Deutsches Lesebuch, V. Teil, 6., 7. in 8. nat.	Willomitzer, kakor v V. razredu. Kummer-Stejskal, Deut. Leseb., VI. Teil (Ausg. B. ohne mittelhochdeut. Text), 3. nat.	Kummer-Stejskal, Deut. Lesebuch, VII. Teil, 4. in 5. nat. Goethe, Iphigenie; Schiller, Kabale u. Liebe, Maria Stuart (Graeserjev. izd.)	Kummer-Stejskal, Deut. Lsb., VIII. T., 3. do 5. n. Goethe, Torquato Tasso; Schiller, Die Jungfr. von Orleans; Grillparzer, Weh' dem, der lügt! Lessing, Laokoon (Graeser).
Sket-Janežič, Slov. slovnica, 8. nat. Sket, Slov. čitanka za V. in VI. razred, 3. nat.	Sket-Janežič, Slov. slovnica, 7. nat. Sket, Slov. čitanka za V. in VI. razr., 3. nat.	Sket, Staroslovenska čitanka. Sket, Sloven. slovstvena čitanka za VII. in VIII. razred, 2. nat.	Sket, Staroslovenska čitanka. Sket, Sloven. slovstvena čitanka za VII. in VIII. razred, 2. nat.
Zeehe, Lehrbuch der Geschichte des Altertums f. obere Klassen, 4. nat. Supan, Geograph., 9. do 11. nat. Atlanti, kakor v II. razr.	Zeehe, kakor v V. razr. Zeehe, Gesch. d. Mittelalt. für obere Klassen, 2. nat. Supan, Geographie, kakor v V. razr. Atlanti, kakor v III. razr.	Zeehe, Geschichte der Neuzeit, 1. in 2. nat. Supan, Geographie, kakor v V. razredu. Atlanti, kakor v III. razr.	Zeehe-Schmidt, Österr. Vaterlandskunde. Supan, Geographie, kakor v V. razredu. Atlanti, kakor v III. razr.
Močnik, Lehrb. d. Arithm. u. Algebra f. Obergymn., 25. do 29. nat. Močnik, Lehrbuch der Geom. f. obere Klassen, 25. nat.	Močnik, Lehrb. der Arithmetik u. Algebra, 25. do 29. nat. Močnik, Lehrbuch der Geom., 23. nat. Adam, Logarithmen.	Močnik, Lehrbuch der Arithmetik u. Algebra, kakor v VI. razredu. Močnik, Lehrbuch der Geometrie, 23. nat. Adam, Logarithmen.	Močnik, Lehrbuch der Arithmetik u. Algebra, kakor v VII. razredu. Močnik, Lehrbuch der Geometrie, 23. nat. Adam, Logarithmen.
Dr. Scharitzer, Mineralog. und Geologie, 5. nat. Wettstein, Leitf. d. Bot. für Mittelschulen, 1. in 2. nat.	Graber, Leitfaden der Zoologie, 2. in 3. nat.	Wallentin, Lehrbuch der Physik, 12. in 13. nat.	Kakor v VII. razredu.
—	—	Lindner-Leclair, Allgemeine Logik, 1., 2. in 3. nat.	Lindner und Lukas, Lehrb. der Psychologie, Wien 1900.

IV.

Prebrana tvarina.

A. Iz latinščine.

III. a. razred. Berila iz «Chrestomathie aus Cornelius Nepos und Q. Curtius Rufus» (ed. J. Golling), in sicer iz *Kornelija Nepota*: Miltiades, Themistocles, Aristides, Cimon, Epaminondas, Pelopidas; iz *Kurcija Rufa* berila št. I., III.—VII. — *Na izust*: Themistocles, c. 7: «Athenienses suo consilio — in patriam essent recepturi»; c. 9: «Themistocles ad te veni . . . venire patiaris»; Epaminondas, c. 6.

III. b. razred. Berila iz «Chrestomathie aus Cornelius Nepos und Q. Curtius Rufus» (ed. J. Golling), in sicer iz *Kornelija Nepota*: Miltiades, Epaminondas; iz *Kurcija Rufa* berila št. I.—V., VIII.—X., XIV., XVI., XX. — *Zasebno berilo*: Iz Kornelija Nepota: Bole, Košir, Tominec: Aristides. Iz Kurcija Rufa: Bregar: ber. št. VI.; Gabrovšek: ber. št. VII. — *Na izust*: Miltiades, c. 4, Epaminondas, c. 5.

IV. razred. *Caesaris* Comment. de bello Gallico, lib. I, III, IV, c. 1—4, VI, c. 11—20. — *Zasebno berilo*: Borštnik, Gosar, Lovšin, Rus, Šavelj Anton: Caesar, comm. lib. II. — *Na izust*: I., c. 14. — *Ovidii* Metamorph.: Quattuor aetates (tudi na izust).

V. razred. *T. Livii* ab urbe condita lib. (ed. Zingerle). Praefatio 1—6. Lib. I, c. 1—6; 8—13, 16, 18—21, 24—26, 32, 34—36, 39—44, 46—48; (zasebno berilo, obvezno za vse učence: c. 49—60). — Lib. XXI, c. 1—20; (zasebno berilo, obvezno za vse učence: lib. XXI, c. 38—52). — *P. Ovidius* (ed. Sedlmayer): Metamorph.: Die große Flut, Phaëthon, Der Raub der Proserpina, Niobe, Daedalus und Icarus, Orpheus und Eurydice, Schlußwort. — Fasti: Am 1. Januar, Der 4. Februar, Der 1. März. — Tristia: Abschied von Rom, Selbstbiographie. — *Zasebno berilo*: Čižman: Unter Barbaren. Dequal: Cyparissus. Gerwaiss: Terminalia, Caristia. Gabrovšek: Trauriges Alter. Jošt: Achill und Cynus. Kete: Der Tod des Achill, Achill und Cynus. Koder: Deukalion und Pyrrha. Koritzky: Perseus und Andromeda. Kovačič: Die Zauberin Circe. Kržan in Ločnik: Perseus und Andromeda. Lojk: Die Lehren des Pythagoras. Lovšin: Arachne. Maršič: Unter Barbaren. Pečkaj: Frühling in Tomi. Pelan: Aesculapius in Rom. Pernat: Des Sängers Unsterblichkeit, Die Griechen in Aulis. Peterlin: Die Töchter des Minyas, Perseus und Atlas. Rodič: Die Zauberin Circe. Trobej: Frühling in Tomi. Velkavrh: Die Freuden des Landlebens, Widmung an Germanicus. Zeleznik: Am Geburtstage der Gattin. — *Na izust*: Liv.: lib. I, c. 16 (6—8), c. 24 (4—8). — Ovid.: Die große Flut, Phaëthon, v. 100—125, Schlußwort.

VI. razred. *Sallustius*: Bellum Jugurthinum (ed. Scheindler). — *Cicero*: In Catilinam oratio I (ed. Nohl). — *Vergilius* (ed. Klouček): Ecloga I et IX; Georgicon lib. I, v. 1—5; II, v. 319—345, 458—540; III, v. 339—383; IV, v. 116—148; Aeneidos lib. I, v. 1—441. — *Zasebno berilo*: Bole: Vergilius, Georgicon lib. II, v. 109—176. Destal in Uran: Cicero, In Catilinam oratio II. de Gleria in Lobe: Vergilius, Ecloga VII. Mohorič: Vergilius, Georgicon lib. III, v. 478—566. Zajc: Vergilius, Georgicon lib. IV, v. 159—227. — *Na izust*: Sallustius, Bellum Jugurthinum, cap. 10, 14, 24. Cicero, In Catilinam oratio I, cap. 1; Vergilius, Ecloga I, Georgicon lib. I, v. 1—5, lib. III, v. 458—494; Aeneidos lib. I, v. 1—11, 418—436.

VII. razred. *Vergilius* (ed. Klouček): Aeneis, lib. I, v. 305—756, lib. II, IV, v. 1—392. *Cicero*: De imperio Cn. Pompei (ed. Nohl); Laelius (ed. Schiche). — *Zasebno berilo*: Dežela: Verg. Aen. lib. III. Luschützky: Verg. Aen. lib. VI. Močnik: Verg. Aen. lib. VI, v. 1—300. Peklaj: Verg. Aen. lib. IX. — *Na izust*: Verg. Aen. lib. II, v. 1—56.

VIII. razred. *Horatius* (ed. Huemer): Carmina, lib. I, 1, 3, 7, 11, 22, 24, 28, 29, 31; lib. II, 2, 3, 6, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 18, 20; lib. III, 16, 17, 30; lib. IV, 3, 8, 9; Epodon 2, 7, 13; Satir. lib. I, 1, 6; lib. II, 6; Epistul. lib. I, 2, 20. — *Tacitus* (ed. Weidner); Germania c. 1—27.; Annal. lib. I, 16—30., XV, 38—45. — *Zasebno berilo*: Kavčič: Horatius de arte poetica liber. Sovre: Horatius, Carmina (skoro vsa, ki se niso brala v šoli). Starč: Horatius, Carmina, lib. III, 8, lib. IV, 7. — *Na izust*: Horatius, Carmina, lib. I, 1; lib. II, 3, 6, 10, 14; lib. III, 30; lib. IV, 3. Tacitus, Annal. lib. XV, c. 44. (Ergo abolendo rumori — in usum nocturni luminis urerentur.)

B. Iz grščine.

V. razred. *Xenophon* (Chrestomath., ed. K. Schenkl): Anabasis, Nr. I—IV, VI. *Homeri Ilias* (ed. Christ), lib. I. — *Zasebno berilo*: Gerwaiss: Xenophon, Cyrop., Nr. I; Jelenec in Peterlin: Xenophon, Cyrop., Nr. VIII; Kržan in Šušteršič: Xenophon, Anabasis, Nr. V; Železnik: Xenophon, Memorab., Nr. I. — *Na izust*: Homer Ilias, lib. I, 1—100.

VI. razred. *Homeri Ilias* (ed. Christ), lib. III, VI, VII, XVIII, XXII. *Herodot* (ed. Holder), lib. VI, 1—50, 94—140. *Xenophon* (Chrestomath., ed. K. Schenkl) Cyrop., VI, 11—12, 29—32. — *Zasebno berilo*: Bole: II. lib. IV, v. 4—215. Dostal: II. lib. XII; Ilc: II. lib. V, v. 1—211. Levičnik: II. lib. XIX, v. 1—112. Mohorič: II. lib. XIX, v. 113 do konca. Škrbec in Zajc: II. lib. XXIII, v. 1—214. — *Na izust*: II. lib. VI, v. 335—409.

VII. razred. *Demosthenes* (ed. Wotke): Olynth. I, III; *περὶ τῆς σιγήνης*; *κατὰ Φιλ.* III. *Homer*: Odyssee (ed. Christ), lib. I, V—VIII. — *Zasebno berilo*: Cepuder: Hom. Od. lib. XIII. — *Na izust*: Hom. Od. lib. I, v. 1—10.

VIII. razred. *Platon*: Apologia Socratis (ed. Christ), Euthyphron (ed. Christ), Phaedon, c. 64—67 (ed. Christ). — *Sophokles*: Aias (ed. Schubert-Hüter). — *Homer*: Odyssee (ed. Christ), lib. XVII. — *Zasebno berilo*: Platon, Kriton (ed. Christ [za vse učence obvezno]); posebej še: Kavčič: Platon, Symposion; Sovre: Platon, Gorgias. — *Na izust*: Platon, Apologia, c. 1.; Sophokles, Aias, v. 1—35, 134—181.

C. Iz nemščine.

V. razred. Izbor iz nemške čitanke. — *Zasebno berilo*: Gabrovšek: «Sappho». Jošt: «Die Ahnfrau». Koder: «Der Kaufmann von Venedig». Kranjc: «Hermann und Dorothea». Ločnik: «Zriny». Pečkaj: «Das goldene Vlies». Pelan: Ebers «Atys und Adrast» (na izust). Pernat: «Die Braut von Messina». Peterlin: Ibsen, «Der Volksfeind». Rodič: «Othello». Trobej: «König Ottokars Glück und Ende». Tršar: «Die Räuber». Velkavrh: Baumbach, «Zlatorog». Železnik: «Die Jungfrau von Orleans». — *Na izust*: «Die Kraniche des Ibykus». «Erlkönig». «Schäfers Sonntagslied». «Gefunden». «Cita mors ruit». «Adler und Taube».

VI. razred. Razen izbora iz nemške čitanke še: Lessing: «Mina von Barnhelm» in «Emilia Galotti». — *Zasebno berilo*: Božič: «Des Meeres und der

Liebe Wellen». Dostal: »Maria Stuart«. Ganoni: »Ein treuer Diener seines Herrn«. Ilc: »Wilhelm Tell«. Knavs in Levičnik: »Julius Caesar«. Mohorič: »Fiesco«. Petkovšek: »Götz von Berlichingen«. Punčuh: »Die Ahnfrau«. Sečnik: »Iphigenie auf Tauris«. Selan: Hebbel, »Nibelungen« in »Kapuzinerpredigt« iz Schillerjeve igre »Wallenstein« (na izust). Skubic: »Die Räuber«. Škerbec: »Sappho«. Uran: »Der Traum ein Leben«. Ustar: »Kabale und Liebe«. Zajc: »König Ottokars Glück und Ende«. — *Na izust*: »Die beiden Musen«.

VII. razred. Poleg posameznih beril iz nemške čitanke še: *Goethe*: »Iphigenie auf Tauris«; *Schiller*: »Maria Stuart« in (kot zasebno berilo, obvezno za vse učence) »Kabale und Liebe«. — *Zasebno berilo*: Cepuder: »Wallenstein«. Dolinar in Fava: »Werthers Leiden«. Koder in Vrhovnik: »Wilhelm Tell«. Kodrè: »Die Braut von Messina«. Kristan: »Der Kaufmann von Venedig«. Küssel: »Die Räuber«. Lavrič: »Aus dem Leben eines Taugenichts« in »Rom« (Zola). Luschützky: »Studien« (Stifter). Mlakar: »Romeo und Julie«. Močnik: »Julius Caesar«. Peklaj: »Egmont« in »Hermann und Dorothea«. Rupnik: »Macbeth« in »Die verlorene Handschrift«. Senčar: »Die Ahnfrau«. Stojkovič: »Othello« in »Hanneles Himmelfahrt«. — *Na izust*: Vse pesmi, ki jih propisuje kanon.

VIII. razred. Posamezna berila iz nemške čitanke, zlasti izbrana mesta iz Lessingove »Hamburgische Dramaturgie«. Poleg tega: *Lessing*: »Laokoon« (izbrana mesta); *Goethe*: »Torquato Tasso«; *Schiller*: »Die Jungfrau von Orleans«; *Grillparzer*: »Weh' dem, der lügt« (zasebno berilo, obvezno za vse učence). — *Zasebno berilo*: Aleš: »Hero und Leander«. Borštnik: »Ein Sommernachts-traum«. Bratina: »Maria Stuart«. Domicelj: »Götz von Berlichingen«. Grebenc: »Das goldene Vlies«. Kavčič: »Iphigenie auf Tauris« in »Wallenstein«. Lončar: »Fiesco«. Oblak: »Der grüne Heinrich«. Poženel: »Der Kaufmann von Venedig«. Prijatelj: »Wallenstein«. Sovre: »Faust« (I. Teil). Starè: »Hero und Leander« in »Werthers Leiden«. Vadnal: »Iphigenie auf Tauris«. Zlatnar: »Die verlorene Handschrift«. — *Na izust*: Kakor v VII. razredu.

D. Iz slovenščine.

V. razred. Berila iz čitanke. Izbor iz *Aškerčevih* balad in romane; Aškerčeva »Stara pravda«. — *Na izust*: Mutec osojski (Aškerc), Svetopolkova oporoka (Aškerc), Smrt carja Samuela (Pagliaruzzi), Jeftejeva prisega (Gregorčič), Ubežni kralj (Levstik).

VI. razred. Berilo iz čitanke. Izbor iz *Gregorčičeve* in *Kettejeve* lirike. — Srbsko čtivo: Kosovo (izdal St. Novaković). — *Zasebno berilo*: Ilc in Punčuh: »Lepa Vida« (v romanu in drami). Knavs: »Cyklamen« in »Agitator«. Bole: »Luterski ljudje«. Škerbec in Ustar: »Na Žerinjah«. Mohorič: »Romeo in Julija«. Skubic: »Deseti brat« (v romanu in drami). Uran: »Rokovnjači« (v romanu in drami). — *Na izust*: »Krst pri Savici« (v izboru). »Oljki«. Iz »sonetov nesreče« št. 1, 5, 6.

VII. razred. Berila iz slovstvene čitanke do Vodnika. Izbor iz novejših slovenske proze.

VIII. razred. Berila iz slovstvene čitanke, obnovitev Prešernovih sonetov, balad in romane. — *Na izust*: Moj spominek (Vodnik), sonet Matiju Čopu (Prešeren), Trojno gorje (Jenko), Življenje ni praznik (Gregorčič).

V.

Naloge.

A. Za nemške sestavke.

V. razred. *Domače naloge*: 1.) «Erlkönig» und «Erlkönigs Tochter». (Ein Vergleich.) — 2.) Der Grundgedanke des Gedichtes «Der Tod des Tiberius». — 3.) Die wesentlichen Eigenschaften der Idylle, nachgewiesen am Gedichte von Voß «Der siebzigste Geburtstag». — 4.) Scherasmin, ein treuer Diener seiner Herren. — 5.) Gedankengang und Lehre der Parabel «Die Kreuzschau» von Chamisso. — 6.) Inwiefern werden durch Reisen die Bande, die uns an Heimat und Vaterland knüpfen, befestigt? — *Šolske naloge*: 1.) Kenntnisse sind besser als Reichtum. (Abhandlung.) — 2.) Eine Ankunftsszene auf dem Bahnhof. (Schilderung.) — 3.) «Des Lebens ungemischte Freude ward keinem Sterblichen zuteil». — 4.) Der Fluß ein Freund und ein Feind des Menschen. — 5.) Die Poesie des Abends. (Schilderung.) — 6.) Der Geizhals. (Ein Charakterbild.) — 7.) Wie gedenke ich die kommenden Ferien zu verleben?

VI. razred. *Domače naloge*: 1.) Das deutsche Heldenleben. (Schilderung nach dem Hildebrandsliede.) — 2.) Rüdiger von Bechlarn. (Ein Charakterbild.) — 3.) Über die Notwendigkeit des Studiums fremder Sprachen. (Abhandlung.) — 4.) Hans Sachsens Beschreibung der Hauptstadt Wien. — 5.) Die Charakteristik der patriotischen Oden Klopstocks. (Nach dem Lesebuche «Aus den Oden» 7—12.) — 6.) Die Betrachtung der Natur erhebt und erniedrigt den Menschen. (Abhandlung.) — *Šolske naloge*: 1.) Unsere Naturgenüsse. (Schilderung.) — 2.) Eine alte Burgruine erzählt ihre Geschichte. — 3.) Die Weihnachtsbräuche in meiner Heimat. — 4.) «Euch, ihr Götter, gehört der Kaufmann, Güter zu suchen geht er, doch an sein Schiff knüpft das Gute sich an». (Schiller.) — 5.) Was verdankt die Kultur der Erfindung Gutenbergs? — 6.) Lob des Landlebens. (Nach dem Gedichte von E. v. Kleist: «Der Frühling».) — 7.) Lessings dramatische Tätigkeit.

VII. razred. *Domače naloge*: 1.) «In jeder Zeit war die Poesie der Inbegriff des Fehler und Vollkommenheiten einer Nation, ein Spiegel der Gesinnung und der Ausdruck des Höchsten, wonach sie strebt». (Herder.) — 2.) Die Rolle der Monologe in Goethes «Iphigenie auf Tauris». — 3.) Die Ursachen der französischen Revolution. — 4. a) Körper und Stimme leiht die Schrift dem stummen Gedanken, — Durch der Jahrhunderte Strom trägt ihn das redende Blatt. (Schiller: «Der Spaziergang».) b) «Daß der Mensch zum Menschen werde, — Stiff' er einen ew'gen Bund — Gläubig mit der frommen Erde, — Seinem mütterlichen Grund». (Schiller: «Das eleusische Fest».) — 5.) Humanismus, Aufklärung und Liberalismus. — 6.) Die beiden Königinnen (nach Schillers «Maria Stuart»). — *Šolske naloge*: 1.) Lessing und Herder. (Ein Vergleich.) — 2.) Die Exposition in Goethes «Iphigenie auf Tauris». — 3.) Goethe im Verhältnis zu den literarischen Strömungen (bis 1775). — 4.) Der Gang der Kulturentwicklung (nach Schillers Gedichten: «Der Spaziergang» und «Das eleusische Fest»). — 5.) Warum mußten Ferdinand und Luise sterben? — 6.) Revolution und Reaktion in der Neuzeit. — 7.) Licht- und Schattenseiten der Arbeitsteilung. — *Prosti govori*: 1.) Der Einfluß der griechischen Kultur auf die übrigen Völker. (Cepuder.) — 2.) Molière. (Küssel.) — 3.) Krain unter Kärntner Herzogen bis 1278. (Peklaj.)

— 4.) Die Geographie im Altertum und Mittelalter. (Stojkovič.) — 5.) Das griechische Element in der römischen Mythologie. (Kristan.) — 6.) Der Karst und seine Wirtschaftsformen. (Kodrè.) — 7.) Der Aufstand in Dalmatien. (Vrhovnik.)

VIII. razred. *Domače naloge*: 1.) «Das Schlechte ist oft erträglicher als das Mittelmäßige». (Ad. Pichler.) — 2.) Bauern und Landsknechte im 16. Jahrhundert. (Schilderung eines Gemäldes nach Lessings Grundsätzen.) — 3.) Stoff und Form in Schillers Gedichte: «Das Lied von der Glocke». — 4.) «Zwei Männer sind's, ich hab' es lang gefühlt, — Die darum Feinde sind, weil die Natur — Nicht einen Mann aus ihnen beiden formte». (Goethes «Torquato Tasso».) — 5.) Sturm und Drang und Romantik. — 6.) Romantische Züge außerhalb der «Romantik». — *Šolske naloge*: 1.) Warum darf, nach Lessing, der bildende Künstler den Laokoon nicht schreien lassen? — 2.) «Geendigt nach langem verderblichen Streit — War die kaiserlose, die schreckliche Zeit — Und ein Richter war wieder auf Erden». (Schiller: «Der Graf von Habsburg».) — 3.) Das beste, was wir von der Geschichte haben, ist der Enthusiasmus, den sie erregt». (Goethe.) — 4.) Der Hof zu Ferrara und zu Weimar. — 5.) Der Gletscher. — 6.) Was hat man bei der Wahl des Berufes zu bedenken? (Zrelostna naloga.) — *Prostí govori*: 1.) Erinnerungen an Wien, Karlsbad und Nürnberg. (Starè.) — 2.) Shakespeares Leben und Werke. (Domicelj.) — 3.) Das Wachstum der Großstädte. (Oblak.) — 4.) Individuum und Gesellschaft in der Renaissance. (Priatelj.) — 5.) Danton und Mad. Roland. (Bratina.) — 6.) Der Schmied in Sage und Geschichte. (Grebenc.) — 7.) Leonardos Abendmahl und Lessings Laokoon. (Starè.) — 8.) Die Erdhummel. (Nach eigenen Beobachtungen: Borštnik.) — 9.) Die Ansichten der Alten über die Entstehung der Erde. (Poženel.)

B. Za slovenske sestavke.

V. razred. *Domače naloge*: 1.) Misli, ki nas navdajajo v pričetku šolskega leta. — 2.) Hvala življenja v mestu in na kmetih. (Razgovor med meščanom in kmetom.) — 3.) Povest starega zvona. — 4. a) Kaj sem videl v «panorami»? b) Ali je čas, ki ga porabim za izprehod, izgubljen? — 5.) Romantični motivi v Aškerčevi «Stari pravdi». — *Šolske naloge*: 1.) Narodno blago — priča narodove duše in zgodovine. — 2.) «Kaj poje, vabi, čuj, tako ljubo? — O jaz poznam ta glas! V božični noči — zvonovi milo vabijo takó». (Jos. Stritar.) — 3. a) Okolje in značaji v narodni pesmi «Mlada Breda». b) Okolje in značaji v narodni pesmi «Mlada Zora». — 4.) Trije prizori iz Jeftejeve prisege. (Po Gregorčiču.) a) Prisega. b) Zmagoslavje. c) Žrtva. — 5.) Orfej in Evridika. (Pripovedka po Ovidiju.)

VI. razred. *Domače naloge*: 1.) Črtmirov nočni izpad. (Prizor iz «Krstá pri Savici».) — 2.) «Hej, rojaki, opasujmo uma svetle meče, plemenita kri po krepkih naših žilah teče!» (Fr. Cegnar: «Rojakom».) — 3.) Motivi Gregorčičeve lirike. — 4.) Slike v Prešernovih sonetih nesreče. — 5.) «Nova pisarija» in Prešeren. — *Šolske naloge*: 1.) «Vse doseže, kar mu drago, bođi slava, bođi blago». (Koseski.) — 2.) Vsak je svoje sreče kovač. — 3.) V znanju je prostost. — 4.) «Naj volja tak krepka, ko tvoje goré, — naj moč ti bo taka, ko tvojih je rek, — ki trgajo jez i pretresajo breg; — al' mirnopoñosno srce naj ti bo, — ko tvoje spomladi poljé je cvetno!» (S. Jenko: «Naše gore».) — 5.) Antonio in Shylok, dva značaja.

VII. razred. *Domače naloge*: 1.) V koliko je upravičen Prešernov izrek «Da le petica dá ime sloveče?» — 2.) Umetnost in njen pomen za življenje. — 3.) «Le tisto omiko jaz štejem za pravo, ki voljo zadeva, srce in glavo, vse troje!»

(S. Gregorčič, «V obrambo».) — 4.) Prvi brižinski spomenik v jezikovnem oziru. — 5.) Katere zunanje razmere so ovirale razvoj slovenskega slovstva v 17. veku? — *Šolske naloge*: 1.) Na grobu se učimo ljubiti, misliti in živeti. — 2.) Po močniki v boju za prosveto. — 3.) «Nam, bratje, slove geslo: Srce gori!» (K Stritarjevi sedemdesetletnici.) — 4.) «Grško nam je dalo modrost in lepoto, Rim moč, krščanstvo pa je prineslo ljubezen». (H. Sienkiewicz.) — 5.) Cilji našega hrepenenja. — *Prosti govori*: 1.) Germanizacija polabskih Slovanov. (Cepuder.) — 2.) Stritar kot pesnik. (Est.) — 3.) Moja hoja na Triglav. (Grum.) — 4.) Cankar kot dramatik. (Koder.) — 5.) Baron Čehovin, slavni slovenski junak. (Kodrè.) — 6.) Slovenska «moderna». (Küssel.) — 7.) Moderna slovenska lirika. (Lavrič.) — 8.) Davorin Trstenjak. (Mlakar.) — 9.) Tlaka na Slovenskem. (Močnik.) — 10.) «Stara pravda» v zgodovini in pesništvu. (Peklaj.) — 11.) Murn in Kette. (Rupnik.) — 12.) Janez Trdina in Gorjanci. (Schweiger.) — 13.) Slovaški preporod. (Stojkovič.) — 14.) Pomen Valvazorja za kranjsko zgodovino in narodopisje. (Škof.) — 15.) Rusi pod mongolskim jarmom. (Zupančič.)

VIII. razred. Domače naloge: 1.) «*Studia litterarum adolescentiam alunt, senectutem oblectant, secundas res ornant, adversis perfugium ac solacium praebent* . . .» (Cic. pro Arch. 16.) — 2.) Horacijeve misli o nesmrtnosti pesnika, posnete po obeh končnih odah II. in III. knjige. (S slovenskim prevodom ode «Exegi monumentum aere perennius . . .» — 3.) Kaj pripoveduje in prorokuje Vodnik v odi «Ilirija oživljena?» — 4.) Stritar bodritelj slovenske mladine. (Slavnostni govor ob pesnikovi sedemdesetletnici.) — 5.) Kako sodim o novejšem slovenskem slovstvu? (Poslanica.) — *Šolske naloge*: 1.) Katere okoliščine so pospeševale ali ovirale razvoj našega slovstva v predreformacijski in v protestantski dobi? — 2.) «Kjer je svobode mnogo, tam je tudi mnogo zablode, al' dolžnosti ozka pot je varna». (Schiller-Cegnar.) — 3.) Up in strah — vsebina človeškega stremljenja. — 4.) Misli ob volitvi stanu. Glaslo: «Versate diu, quid ferre recusent, quid valeant umeri». (Hor. a. p. 39.) — 5.) V čem so presegali Grki ostale narode starega veka in kako je vplivala njih kultura na občno prosveto? (Zrelostna naloga.) — *Prosti govori*: 1.) Plastika v pesništvu. (Priatelj.) — 2.) Kraške jame na Notranjskem in Cerkniško jezero. (Poženel.) — 3.) O brezžični telegrafiji. (Starè.) — 4.) O jugoslovanski zadrugi. (Černè.) — 5.) Prodiranje proti evropskemu severu. (Oblak.) — 6.) Vojvodina Kranjska od l. 1740. do 1835. (Lončar.) — 7.) Josip Dóbrovsky. (Vadnal.)

VI.

Učila.

I. Gimnazijska knjižnica, in sicer:

1.) Učiteljska knjižnica (ki jo je oskrboval prof. dr. Ivan Tertnik) se je pomnožila v šolskem letu 1905./06. za 79 del v 69 zvezkih in 79 snopčih ter za 300 šolskih izvestij.

a) Po nakupu:

α) Časopisov in zbornikov: Verordnungsblatt für den Dienstbereich des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht, 1905. — Zeitschrift für die österr. Gymnasien, 1905. — Zeitschrift für österr. Volkskunde, 1905, 3. in 4.,

5. in 6. sešit., 1906, 1.—3. sešit. — Westermanns illustrierte deutsche Monatshefte, 98. in 99. zv. — Der Kunstschatz oder Geschichte der Kunst in ihren Meisterwerken. Herausgegeben von A. Kisa, 9.—50. snop. — Archiv für slawische Philologie. Herausgegeben von V. Jagić, 27. zv. — Mitteilungen des Musealvereines für Krain, 1905. — Izvestja muzejskega društva za Kranjsko, 1905. — Ljubljanski Zvon, 1905. — Dom in Svet, 1905 (in 15 prejšnjih letnikov). — Slovan, 1904—1905. — Popotnik, 1905. — Letopis «Slovenske Matice» za l. 1905. — Zbornik znanstvenih in poučnih spisov, VII. zvez. — A. Knezova knjižnica, XII. zv. — Slovenske narodne pesmi. Uredil K. Štrekelj, 9. snop. — Slovenska bibliografija, I. del, 3. snop. Sestavil Fr. Šimonič. — Prevodi iz svetovne književnosti, II. zv. — Pedagoški letopis, V. zv. — Učne slike k ljudskošolskim berilom, II. del, 3. snop. — Realna knjižnica, I. del, 5. snop. — Nazorni nauk, I. del, 1. snop. — Poučna knjižnica «Matice Hrvatske», knjiga XXXI. — Zabavna knjižnica «Matice Hrvatske», 1905. — Slavenska knjižnica «Matice Hrvatske», 1905. — Hrvatsko kolo. Naučno-književni i umjetnički zbornik. Knjiga I.

β) Knjig: Jahrbuch des höheren Unterrichtswesens in Österreich, 1906. — Merguet H., Handlexikon zu Cicero, 2., 3., 4. snop. (E—Z.) — Walde A., Lateinisches etymologisches Wörterbuch, 4.—10. snop. (G—Z.) — Thesaurus linguae Latinae, vol. II. fasc. 8. in 9. — Handbuch der klassischen Altertumswissenschaft. Herausgegeben von Iw. Müller, III. Bd., 2. Abteil., 2. Hälfte, V. Bd., 2. Abteil., 1. und 2. Hälfte. — Horaz' sämtliche Gedichte im Sinne J. G. Herders erklärt von K. Staedler. — Goethes sämtliche Werke. Jubiläumsausgabe von Ed. v. d. Hellen, 5., 7., 10., 14., 39. zv. — H. v. Kleists Werke. Herausgegeben von E. Schmidt, 4. in 5. zv. — Geyer P., Der deutsche Aufsatz. — Stejskal K., Deutsche Verslehre. — Vošnjak J., Spomini. — Janežič A. in Bartel J., Deutsch-slovenisches Handwörterbuch. — Marn J., Jezičnik, 1.—30. snop. — Karásek J., Slawische Literaturgeschichte. — Zgodbe sv. pisma, 12. snop. — Schiviz L. v. Schivizhoffen, Der Adel in den Matriken des Herzogtums Krain. — Hoffmann M., Geschichtsbilder aus L. v. Rankes Werken. — Ladendorf O., Historisches Schlagwörterbuch.

b) Po darilih:

Podarilo je: Visoko c. kr. naučno ministerstvo: L'enseignement en Hongrie. — C. kr. deželna vlada kranjska: Landesgesetzblatt für das Herzogtum Krain, 1905 in: Inhaltsangabe i. t. d. (Deželni zakonik za vojvodino Kranjsko, 1905 z «Vsebino».) — Knezoškofijski ordinarijat ljubljanski: Catalogus cleri dioecesis Labacensis, 1906. — Založništvo Graeserjevo: Lykurgos Rede gegen Leokrates. Herausgegeben und erklärt von E. Sofer. (Text und Einleitung und Kommentar.) — Založništvo Hölderjevo: Schulkommentar zu einer Auswahl aus Vergils Bukolika und Georgika. Von J. Golling. — Schulkommentar zu Livius. 2. Heft (zu Buch XXI.), 4. Heft (zu einer Auswahl aus den Büchern II—VIII und XXVI—XLV). Von J. Golling. — Založništvo Langenscheidtovo: Taschenwörterbuch der griechischen und deutschen Sprache. Teil II. (Deutsch-Griechisch.) Zusammengestellt von O. Güthling. — Založnik Tempsky: Ciceros Rede über den Oberbefehl des Cn. Pompeius. Herausgegeben von Nohl H. 3. Aufl. — Schülerkommentar zu Ciceros Reden für den Oberbefehl des Cn. Pompeius, für T. Ligarius und für den König Deiotarus. Herausgegeben von Nohl H. — M. Tulli Ciceronis Laelius de amicitia. Herausgegeben von Schiche Th. — Schülerkommentar zu Ciceros Laelius de amicitia. Herausgegeben von Klaschka Fr. — Schülerkommentar zu Tacitus historischen Schriften in Auswahl. Von Weidner A. — Curtius v. Hartel, Griechische Schulgrammatik. Kurzgefaßte Ausgabe, bearbeitet von Weigel Fl. — Mayer Fr. M., Geographie der österr.-ungar. Monarchie (Vater-

landskunde) für die IV. Klasse der Mittelschulen. 7. Aufl. — Pisatelj dr. A. B. Jeglič: Knezoškofjski zavod sv. Stanislava v Št. Vidu. — Ravnateljstvo c. kr. državne realke v IV. okraju na Dunaju: Ullrich K., Festschrift zur Erinnerung an die Feier des 50jährigen Bestandes der k. k. Staatsrealschule im IV. Bezirke in Wien. — Splošno uradniško društvo avstrijsko-ogrske monarhije: Vierzig Jahre Selbsthilfe. Die Entwicklung und Wirksamkeit des ersten allgemeinen Beamten-Vereines der österr.-ungar. Monarchie von 1865—1905. — Upravna komisija Postojnske jame: Upravno poročilo upraviteljstva Postojnske jame za l. 1904. (Verwaltungsbericht der Adelsberger Grottenverwaltungskommission für das Jahr 1904.) — Ravnatelj Wiesthaler Fr.: Schülerkommentar zu Vergils Aeneis in Auswahl. Herausgegeben von Sander J. — Tumlirz K., Deutsche Sprachlehre für Mittelschulen. — Kratki hrvatsko-ruski rječnik. — Profesor Karlin D.: Frischauf J., Der Alpinist und Geograph Eduard Richter.

c) Po zameni:

300 šolskih izvestij.

Koncem šolskega leta 1905./06. šteje ta knjižnica 2636 del v 3396 zvezkih in 772 sešitkih ter 5410 šolskih izvestij.

2.) Dijaška knjižnica, ki jo je oskrboval prof. *dr. Jos. Pipenbacher*,* se je pomnožila za 20 del, oziroma 30 knjig, in sicer:

a) Po nakupu (za 15 del, oziroma 18 knjig):

Koledar družbe sv. Mohorja za l. 1906. — Slovenske večernice, 57. zv. — Andrejka, Slovenski fantje v Bosni in Hercegovini, II. sn. — Vrtec, 1905 (2 izv.). — Dom in Svet, XVIII. l. (2 izv.). — Planinski Vestnik, XI. l. — Angeljček, XIII. zv. — J. Verne, Der Einbruch des Meeres, Der Leuchtturm am Ende der Welt. — Alte und neue Welt, 41. Jahrg. — Stern der Jugend, XII. Jahrg. — Der gute Kamerad (2 izv.), 19. Folge. — Jugendgartenlaube, Bd. 27. und 28. — Gaudeamus, VIII. Jahrg.

b) Po darilih (za 5 del, oziroma 12 knjig):

Darovali so knjig: ravnatelj Wiesthaler 2, dr. Šlebinger 8, abiturient Kuster 2.

Koncem šolskega leta šteje ta knjižnica (po izločitvi 35 slovenskih del, oziroma 36 nerabnih knjig in 15 nemških del) 1430 slovenskih del, oziroma 1577 knjig, 1281 nemških del, oziroma 1330 knjig, pa 17 hrvaških del; skupaj 2728 del, oziroma 2924 knjig.

II. Zemljepisna in zgodovinska učila (varuh prof. *dr. Oton Jauker*) so se pomnožila:

Po nakupu:

Časopisov: Umlauf, Rundschau für Geographie und Statistik, 1906. — Rusch (Becker), Zeitschrift für Schulgeographie, 1906. — Zemljevidov: Haardt-Orožen, Evropa. — Hickmann, Universaltaschenatlas, 1905.

Vsa zbirka šteje koncem šolskega leta: 98 zemljevidov (v 99 izvodih), 19 atlantov (v 20 izvodih), 22 raznih podob in tabel, 7 zbirk podob, dr. W. Hensella zbirko: Modelle zur Veranschaulichung antiken Lebens, 1 Felklov telurij, 2 zemeljski obli in 46 knjig.

* Na pomoč so mu bili: petošolec Stanko Velkavrh, šestšolci Anton Selan, Matija Škerbec in Ivan Uran pa sedmošolec Josip Močnik.

III. Prirodoslovni kabinet (oskrbuje prof. *Ign. Fajdiga*).

Zaradi pomanjkanja potrebnega prostora in gledé na bližnjo preselitev zavoda se letos niso nakupila nobena učila.

IV. Prirodopisni kabinet (oskrbuje prof. *Davorin Sinkovič*).

a) Kupila so se naslednja učila:

Schmeil: zoologiške stenske tabele št. 1 - 4 in botaniške stenske tabele št. 1—4.

b) Kupljene knjige:

Dr. v. Wettstein, *Botanische Zeitschrift*, 1906. — Thomé: *Flora von Deutschland, Österreich und der Schweiz* in Wort und Bild, Lfg. 45—57. — Thomé: *Kryptogamenflora von Deutschland etc.*, Lfg. 22—29. — Schmeil, *Leitfaden der Zoologie*. — Schmeil, *Leitfaden der Botanik*. — Schmeil, *Grundriß der Naturgeschichte*: 1. Heft: Tier- und Menschenkunde; 2. Heft: Pflanzenkunde. — Rabenhorst, *Kryptogamenflora: Lebermoose*, Lfg. 1.

c) Darovana učila:

Osmošolec Starè Bruno je podaril z vrelovcem prevlečeno vrtnico in skorjo vrelovca, prvošolec Ločnik Rajko pa 1 polha.

Razne rudnine in živali so nabirali ter jih potem podarili šoli učenci: II. a. razreda: Belak Jos., Lavrič Vinko, Stele Alb., Vadnjal Iv.; II. b. razreda: Železnik Fr.; III. b. razreda: Primšar Mirko; IV. razreda: Privšek Fr.; VII. razreda: Kristan Pavel.

Vsa prirodoznanska zbirka šteje koncem šolskega leta: 421 fizikalnih pristrojev, 271 vretenčarjev, 2434 brezvretenčarjev, 216 kemikalij, 244 kristalnih vzorcev, 1318 rudnin in geoloških predmetov, 1609 suhih rastlin, 66 stereometričnih teles, 235 prirodoznanskih slik, 73 mikroskopskih preparatov, 8 narodopisnih predmetov, 171 del, oziroma 357 zvezkov prirodoznanske in matematične vsebine, skupaj 7252 komadov.

V. Risalna učila (oskrbuje glavni učitelj *Fran Suher*) se letos niso nič pomnožila, ker se ni pojavila nikakršna potreba.

Ta zbirka, ki obseza tudi vsa risalna učila razpuščene nižje gimnazije kranjske, šteje koncem tega šolskega leta 23 knjig, 24 predložnih zbirk, 173 vzorcev (modelov), 1 sadreno doprsnico, 1 človeško lobanjo, 11 risalnih desk z oporami, 1 pristoj iz steklenih plošč, 1 trikotnik, 1 šestilo, 1 risalno ravnilo, 1 črtalo in 127 komadov risalnične oprave, skupaj 365 komadov.

VI. C. kr. botanični vrt (pod nadzorstvom c. kr. profesorja na tukajšnji I. državni gimnaziji, *Alfonza Paulina*, in v oskrbi c. kr. botaničnega vrtnarja *Ivana Rulitza*). Pravico, uporabljati ga v svoj prid, imajo vsa ljubljanska učilišča. Troške njegovega vzdrževanja zlagata (po naredbi c. kr. naučnega ministerstva z dne 17. aprila l. 1891., št. 6323) tukajšnji gimnaziji s skupnim doneskom letnih 420 K iz prispevkov za učila, plačevanih od učencev, država z doneskom letnih 420 K in mestna občina, prispevajoča 210 K na leto.

Javna (licejna) knjižnica z letno državno dotacijo 2400 K in v oskrbi c. kr. varuha *Konrada Stefana* je pod zakonitimi pogoji pristopna učiteljem. Koncem leta 1905, je štela 37.580 del, in sicer: 57.691 zvezkov, 7766 sešitkov, 3039 listov, dalje 434 rokopisov in 132 zemljevidov.

Deželni muzej Rudolfinum z bogatimi zbirkami iz vseh treh delov prirodstva, mnogimi starinami in kulturnozgodovinskimi predmeti, ki se jim pridružujejo obilne prazgodovinske najdbe, zlasti ostanki nakolnih stavb na Kranjskem.

VII. Statistika učencev.

(Znamenje + pred številko znači privatiste in izvenredne učence.)

	V r a z r e d u										Skupaj	
	I. a.	I. b.	II. a.	II. b.	III. a.	III. b.	IV.	V.	VI.	VII.		VIII.
I. Število.												
Koncem šolskega leta 1904./1905. . . .	52	58	35	34	26	26	43+1	34	24	17	27	376+1
Začetkom » 1905./1906. . . .	61	60	37	38	37	32	46	40	26	25+1	17	419+1
Med šolskim letom vstopilo		—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	4
Vseh skupaj torej vzprejetih	61	60	37	38	37	33	47	41	27	25+1	17	423+1
Med njimi:												
Na novo vzprejetih, in sicer:												
Iz nižjih razredov premeščenih	54	53	—	—	1	2	1	4	—	4	—	119
Repetentov	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+1	—	+1
Zopet vzprejetih, in sicer:												
Iz nižjih razredov premeščenih	—	—	37	34	34	28	37	32	27	21	17	267
Repetentov	7	7	—	4	2	3	9	5	—	—	—	37
Med šolskim letom izostalo	22	14	4	4	4	4	4	1	1	3+1	—	61+1
Število učencev koncem I. 1905./1906.	39	46	33	34	33	29	43	40	26	22	17	362
Med njimi:												
Javnih učencev	39	46	33	34	33	29	43	40	26	22	17	362
Privatistov	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. Po rojstnem kraju (domovini).												
Iz Ljubljane	13	7	7	9	6	9	8	5	3	1	2	70
» Krajske sicer	22	37	24	22	24	20	29	27	20	20	13	258
» Štajerskega	1	—	1	2	—	—	5	5	1	1	2	18
» Primorskega	3	1	1	1	2	—	1	1	1	—	—	11
» Dalmacije	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	3
» Hrvaškega	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
» Amerike	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Skupaj	39	46	33	34	33	29	43	40	26	22	17	362

	V r a z r e d u											Skupaj
	I. a.	I. b.	II. a.	II. b.	III. a.	III. b.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
3. Po materinščini.												
Slovencev	39	45	33	34	33	29	43	40	26	22	17	361
Cehov	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Skupaj	39	46	33	34	33	29	43	40	26	22	17	362
4. Po veri.												
Katolici (latinskega obreda) vsi	39	46	33	34	33	29	43	40	26	22	17	362
5. Po starosti.												
11 let starih	3	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
12 »	9	8	1	4	—	—	—	—	—	—	—	22
13 »	11	17	8	6	4	3	—	—	—	—	—	49
14 »	9	9	10	8	6	4	2	—	—	—	—	48
15 »	5	6	8	9	11	11	7	1	—	—	—	58
16 »	1	1	5	5	7	4	10	9	2	—	—	44
17 »	1	1	1	2	3	4	10	11	4	4	—	41
18 »	—	—	—	—	2	1	12	7	7	5	—	34
19 »	—	—	—	—	—	1	2	10	4	8	1	29
20 »	—	—	—	—	—	—	—	1	4	2	8	15
21 »	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	5	9
22 »	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	4
23 »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
24 »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Skupaj	39	46	33	34	33	29	43	40	26	22	17	362
6. Po bivališču staršev.												
Iz Ljubljane	18	16	11	11	9	14	14	13	7	4	8	125
Od drugod	21	30	22	23	24	15	29	27	19	18	9	237
Skupaj	39	46	33	34	33	29	43	40	26	22	17	362

7. Razredba.

a) *Koncem šolskega leta 1905./1906. jih je dobilo:*

Izpričevalo I. reda z odliko	I. »	II. »	III. »	Ponavljalna izkušnja se je dovolila	Dodatna izkušnja se je dovolila (zaradi bolezni)	Izvenrednih učencev
1	25	4	3	6	—	—
5	27	9	3	2	—	—
2	22	1	4	4	—	—
1	21	3	2	7	—	—
1	25	3	2	2	—	—
3	14	5	6	3	—	—
2	28	8	1	3	—	—
—	27	2	—	8	1	—
—	17	5	—	4	—	—
—	15	2	—	3	—	—
—	2	—	—	—	—	—
19	236	42	21	42	2	—

b) *Dodatek k šolskemu letu 1904./1905.*

Ponavljanih izkušenj je bilo dovoljenih

Izkušnje je prebilo:

Povoljno	3	5	—	5	2	—	4	1	2	2	—	—	26
Nepovoljno (ali pa jih ni prišlo)	1	1	1	1	1	—	2	2	—	—	—	—	9
Dodatnih izkušenj je bilo dovoljenih	—	1	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	4
Izkušnje je prebilo:													
Povoljno	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Nepovoljno	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
K izkušnji jih ni prišlo	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2

Tedaj je končni posledek za šolsko leto 1904./1905.:

Dobilo jih je:

Izpričevalo I. reda z odliko

I. »

II. »

III. »

Neizprašanih

Izvenrednih učencev

3	2	1	2	2	2	2	1	—	3	1	2	19
36	36	33	28	17	18	32	32	26	19	16	25	286
8	14	1	4	5	5	8	6	6	2	—	—	53
5	5	—	—	2	1	2	1	1	—	—	—	16
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Skupaj	52	58	35	34	25	26	43	34	24	17	27	376

II. Podpore.

a) Ustanove (prim. štev. 101).

Štev.	Imena štipendistov	Razred	Ime ustanove	Podelilni odlok	Znesek v kronah
1	Miglič Jakob	I. a.	Mihael Omersa	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 24. VI. 1905, štev. 12.031	60.—
2	Schrey Amon	II. a.	Anton Kos, 1. mesto	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 21. VI. 1906, št. 12.970	120.—
3	Lobe Ludovik	II. b.	Anton Umek, 2. mesto	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 16. I. 1906, štev. 547	249.—
4	Tominec Ivan	III. b.	Martin Lamb in Schwarzenberg, 6. mesto	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 5. III. 1903, štev. 943	186.—
5	Vodnik Ivan	III. b.	Jurij Töttinger, 2. mesto	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 26. VI. 1905, št. 12.285	116.—
6	Abram Anton	IV.	Pavel Abram	namestništva tržaškega z dne 2. II. 1906, št. 39.457 (X) 05	532.—
7	Klembas Anton	IV.	Lovro Lakner, 1. mesto	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 28. XII. 1903, št. 24.987	84.—
8	Žgur Ivan	IV.	Matej Šigur, 1. mesto	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 5. III. 1904, štev. 1521	87.—
9	Dequal Fran	V.	Jernej Sallocher, 3. mesto	mestnega magistrata ljub- ljanskega z dne 15. II. 1905, štev. 3936	100.—
10	Kette Ivan	V.	Dominik Repitsch, 2. mesto	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 14. II. 1903, štev. 3470	60.—
11	Lovšin Ivan	V.	Anton Lesar	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 3. VI. 1905, štev. 9874	128.—
12	Šušteršič Fran	V.	Jurij Töttinger, 3. mesto	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 10. II. 1902, štev. 2895	116.—
13	Vizjak Ivan	V.	Jernej Sallocher, 2. mesto	mestnega magistrata ljub- ljanskega z dne 6. II. 1906, štev. 44.206	100.—
14	Železnik Fran	V.	Fran Knerler, 1. mesto	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 23. X. 1902, štev. 11.243	200.—
Odnos . . .					2138.—

Štev.	Imena štipendistov	Razred	Ime ustanove	Podelilni odlok	Znesek v kronah
				Prenos . .	2138.—
15	Lobè Ivan	VI.	Anton Umek, 1. mesto	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 28. VI. 1906, št. 13.082	249.—
16	Kokel Fran	VI.	ces. Franca Jožefa I. jubilejska ustanova mesta Idrije	učiteljskega zbora c. kr. rud- niške ljudske šole v Idriji z dne 6. XI. 1905, šte. 453	89.11
17	Mohorič Ivan	VI.	Anton Alojzij Wolf, 3. mesto	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 30. I. 1902, šte. 2129	152.—
18	Škerbec Matija	VI.	Marija Kosmatsch	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 28. XII. 1903, št. 25.159	200.—
19	Cepuder Josip	VII.	Polidor Montegnana, 1. mesto	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 28. XII. 1903, št. 24.989	139.—
20	Koder Fran	VII.	Josip Arco, 2. mesto	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 18. V. 1904, šte. 9014	67.73
21	Peklaj Josip	VII.	I. Unbekannt, 2. mesto	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 30. I. 1905, šte. 1940	81.24
22	Senčar Dušan	VII.	ces. Franca Jožefa I. ustanova	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 7. II. 1902, šte. 2760	119.—
23	Stojkovič Gašper	VII.	Jernej Sallocher, 5. mesto	mestnega magistrata ljub- ljanskega z dne 15. II. 1905, šte. 3936	100.—
24	Aleš Fran	VIII.	Tomaž Chrön, 1. mesto	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 30. V. 1904, šte. 10.361	83.—
25	Požanel Karol	VIII.	Ivan Kallister, 8. mesto	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 15. I. 1900, šte. 18.961 ex 1899	502.—
Skupaj . .					3920.08

b) *Podporna zaloga.* Večina naših učencev, ki so do mala kmetjskih roditeljev sinovi, je z doma tako ubožna, da bi se ne mogla šolati v mestu, ko bi ne imela trdne in zanesljive zaslombe v občeznani milosrčnosti tukajšnjega prebivalstva. Zavod sam sicer doslej še ne zmaga nikakršnega podpornega društva ali stalnega podpornega zaklada. Da se je pa vendar vsaj kolikor toliko olajšala sirotnikom beda, hvala za to gre mnogim dobrotnikom, od katerih je prejelo ravnateljstvo i v preteklem šolskem letu v podporo potrebnih pomočkov. Med temi blagotvorniki se zopet odlikuje preslavna *Kranjska hranilnica*, ki je velikodušno volila zavodu v podporne namene 300 K. Iz nabranih prispevkov so se preskrbovali

pridnejši potrebni z učnimi knjigami, vrhutega pa so prejeli večje ali manjše zneske v gotovini (za stanovanje, hrano, zdravila itd.). Podpore je delilo ravnateljstvo, sporazumevši se vsakokrat z dotičnim razrednikom.

Knjižnica podporne zaloge se je pomnožila za 68 knjig. Nakupilo se je 47 knjig, med temi 25 dragocenih slovarjev; darovali pa so: ravnatelj 2, profesor Wester 2, abiturient Bačar 1, dijak Kavčič 1, založnik F. Tempsky 15 knjig.

Računski pregled.

A. Dohodki.

Darovali so:

Slavna Kranjska hranilnica	K 300—
Gosp. dr. Iv. Oražen	» 108—
» O. Bamberg, predsednik Kranjske hranilnice, knjigo-tržec, posestnik itd.	» 30—

Ob novem letu:

a) gg. profesorji in nam. učitelji: Dav. Karlin, Ign. Fajdiga, dr. Jos. Pipenbacher in Jos. Wester po 4, dr. L. Požar in Jak. Teršan po 5, dr. O. Jauker 6, dr. Iv. Tertnik 10, dr. Greg. Pečjak 30, dr. P. Kozina in dr. J. Šlebingar po 3, Fr. Gnjezda 3·04, P. Holeček 5, ravnatelj 10 K, skupaj	» 96·04
b) učenci ¹ razreda I. a. 5, I. b. 8·28, II. a. 8·32, II. b. 6·92, III. a. 8·30, III. b. 14·06, IV. 23·30, V. 9·20, VI. 10·30, VII. 7·92, VIII. 10 K, skupaj	» 111·60

Učiteljski zbor dne 6. novembra 1905 » 16—

I. b. razred povodom Prešernove slavnosti » 5·10

Popustka, dobljenega pri nakupu zvezkov, so darovali:

a) prof. Dav. Karlin 2, prof. Dav. Sinkovič 4·08, nam. učitelj dr. P. Kozina 0·56 K, skupaj	» 6·64
b) učenci razreda II. a. 1·64, II. b. 0·32, III. a. 1·23, III. b. 1·84, IV. 5·80, V. 1·40, VI. 0·30, VII. 0·80, VIII. 0·30 K, skupaj	» 13·63

Odškodnina za izgubljene knjige » 6·60

Skupaj K 693·61

¹ I. a. razreda: Fajdiga in Židan po 1 K, Bratina 50 b, Gorišek 40 b, Peterlin 30 b, Česnik, Drnovšek, Gorup, Grahli, Kolar, Kramar, Mihelčič in Novak po 20 b, Mermolja 10 b. — I. b. razreda: Sajovic 1·02 K, Hirschmann 1 K, Garbajs in Sturm po 60 b, Černe 50 b, Domianovič 46 b, Trost 40 b, Babšek 38 b, Oblak Jos. 28 b, Adamič, Gostič, Kos, Mauer, Mohar, Pintbah, Štirn in Švigelj po 20 b, Peteln 17 b, Cankar, Kavčič in Mihelčič po 12 b, Bolte, Delcott, Lavrenčak, Stojkovič, Tschamernik in Zorko po 10 b, Silvester 8 b, Cerar, Jaklič in Oblak Jos. po 6 b, Grahor 4 b, Čermák 2 b. — II. a. razreda: Schrey in Stele po 1 K, Božič, Česnik, Mlakar in Poženel po 50 b, Paternost 40 b, Urbas 32 b, Rogelj 30 b, Čopič, Drole, Gaspari, Kokalj, Kramar, Kranjec, Lojč, Lapajne, Ločnik, Tome, Schiffrer Vil. in Vadrjal po 20 b, Detela, Kozinec, Mavrič, Schiffrer Kaz., Stojkovič in Širaj po 10 b. — II. b. razreda: Lobe 2 K 20 b, Drobnik in Penko po 40 b, Urek 26 b, Grabnar, Hribar, Jamnik, Jevnikar, Kramar, Peček, Sajovic, Sirk, Zupančič in Železnik po 20 b, Vovk 14 b, Gerčar 12 b, Drnovšek, Ilovár, Jager, Kavčič, Logar, Nanut, Plaznik, Pogorelec, Schiffrer, Simončič, Skobe, Stenovec, Tomec in Zelenik po 10 b. — III. a. razreda: Franza 1 K, Jelenc 60 b, Čirman, Majaron in Pečnik po 40 b, Brodar, de Gleria, Jerin, Pirkovič in Večerin po 30 b, Herzog, Jaklič, Kos, Kramar, Lavrič, Marolt, Modrijan, Selan,

B. Stroški.

Nedostatek iz šolskega leta 1904./1905. (po obračunu, podanem dne 30. septembra 1. 1905. pod štev. 395. in potrjenem od c. kr. dež. šolskega sveta z razpisom z dne 8. oktobra 1. 1905., štev. 5153). K 73'79

Za učne knjige » 311'40

Za vezanje knjig » 233'—

Podpore v gotovini » 234'86

Skupaj K 853'05

C. Bilanca.

Ako se od stroškov v znesku K 853'05

odbijejo dohodki v znesku » 693'61

ostane nedostatek¹ K 159'44

Blagodušno so podpirali revne učence, oskrbujoč jih do cela ali podajajoč jim hrano ako ne vsak dan, vsaj posamične dneve v tednu, tudi: prečast, vodstvo usmiljenih sester v hiralnici, preč. vodstvo Marijanišča, misijonske kongregacije in Salezijanske družbe, samostana preč. oo. frančiškovcev in mm. uršulink, slavno ravnateljstvo »ljudske in dijaške obednice« in mnogi zasebniki. Med njimi so si zavezali zavod na posebno hvaležnost prečast. gg. duhovniki ljubljanski, ki so bili mnogim učencem v raznih stiskah in nadlogah na pomoč, zlasti prečastiti gosp. kanonik *Andrej Kalan*, čigar požrtvovalno mladinoljubje je preskrbelo znatnemu številu učencev brezplačno hrano v omenjeni obednici.

Izpolnjujoč prijetno dolžnost zahvaljuje poročevalec v imenu zavoda vse njegove p. n. dobrotnike kar najtopleje ter se usoja priporočati pomoči potrebne učence še nadaljni njih blagohotnosti.

12. Vzprejemnine in prispevki učencev za učila (glej štev. 8!).

Ti doneski so se porabili v zmislu ministerskih naredb z dne 14. junija 1878. l., štev. 9299, in z dne 17. aprila 1891. l., štev. 6323, za nakup učil, potrebnih pri posameznih učnih strokah.

Šuštar, Urbas, Velikajna, Zajec, Zorec in Žvokelj po 20 b, Arko, Drašler, Ilaš, Lenarčič, Magolič, Muškat, Pirnat, Richter, Steiner, Tomec, Urbančič in Ustar po 10 b. — *III. b. razreda*: Stanonik 3 K, Vodnik 2 K, Zore 1 K 30 b, Čehun, Gostiša, Lapajne in Zorman po 1 K, Kostanjevec in Zajec po 40 b, Poženel 35 b, Bregar, Janežič, Luštrek, Mate in Simonič po 30 b, Kanduč, Košir, Kramar, Tominec in Tratnik po 20 b, Gabrovšek 11 b. — *IV. razreda*: Abram 10 K 50 b, Fajdiga, Rus in Svetek po 1 K, Žgur 80 b, Justin 60 b, Sturm 42 b, Helmich, Lekan, Lipej, Mikuš, Pfeifer, Ramovž, Sterk in Šefman po 40 b, Gostiša 33 b, Klembas, Merješič, Primec in Šavelj Ant. po 30 b, Privšek 23 b, Gabrovšek 22 b, Bajec, Burja, Goljar, Gosar, Jerman, Krakar, Lokar, Maicen, Malin, Matičič, Možek, Rupnik, Šavelj Lud. in Zaverl po 20 b. — *V. razreda*: Vizjak 1 K 60 b, Zeleznik 1 K 20 b, Velkavrh 50 b, de Gloria, Pelan in Trobej po 40 b, Lovšin 34 b, Jelenc in Rodič po 32 b, Hönigmann, Lojk, Pucelj in Širaj po 30 b, Šušteršič 22 b, Čizman, Dequal, Habijan, Koder, Kovačič, Martinčič, Pernat, Ravnik, Svetina in Žerjav po 20 b, Gerwaiss, Grum in Kržan po 10 b. — *VI. razreda*: Levičnik 2 K, Levar in Tome po 1 K, Božič 60 b, Semič 50 b, Škerbec 44 b, Skubic 42 b, de Gloria in Zajec po 40 b, Uran 39 b, Punčuh 32 b, Bole, Dostal in Sečnik po 24 b, Ile 23 b, Lobe, Petkovšek in Ustar po 22 b, Ganoni, Hladnik, Kokec in Mohorič po 20 b, Selan 12 b, Bratina, Knavs in Kovačič po 10 b. — *VII. razreda*: Lavrič 2 K, Senčar 81 b, Grum 80 b, Peršin 40 b, Dolinar, Luschützky, Petrič in Schweiger po 30 b, Vrhovnik 21 b, Cepuder, Dežela, Koder, Kodre, Kristan, Küssel, Mlakar, Močnik, Peklaj, Rupnik, Stojkovič in Škof po 20 b. — *VIII. razreda*: Starč 5 K, Sovre 1 K, Grebene 60 b, Aleš in Bratina po 50 b, Domicelj 40 b, Kavčič 30 b, Černe, Korošek, Lončar, Oblak, Prijatelj, Selan, Zlatnar in Vadnal po 20 b, Borštnik 10 b.

¹ Ta nedostatek prihaja odtod, ker ravnateljstvo tudi letos ni dobilo od vis. deželnega zbora kranjskega običajne podpore, na katero se je bilo trdno zanašalo.

VIII.

Zrelostne izkušnje

v šolskem letu 1905./06.

1. V jesenskem roku

so se vršile zrelostne izkušnje, in sicer pismene dne 23., ustne pod predsedstvom c. kr. deželnega šolskega nadzornika, gospoda *Fr. Hubada*, pa dne 27. septembra l. 1905. Izpraševancev je bilo 10, in sicer 8 (6 javnih učencev in 2 zunanjika) z dovoljenjem ponavljalne zrelostne izkušnje, 2 pa, ki jima je bilo še prebiti ponavljalno izkušnjo o 2. polletju VIII. razreda.

V izdelovanje sta dobila 2 izpraševanca ti-le nalogi:

1.) Iz slovenščine: Ob Prešernovem spomeniku. (Namišljen govor, v katerem se poudarja pomen pesnika za razvoj slovenskega pesništva.)

2.) Iz matematike: a) Ein Wald ist auf 30.500 m³ abgeschätzt; seine jährliche Vermehrung rechnet man zu 2%; wie stark wird er in 11 Jahren sein, wenn am Schlusse eines jeden Jahres 1400 m³ geschlagen werden und in wie viel Jahren würde so der Wald ganz abgeholzt sein? — b) Ein Bergrücken soll behufs Anlegung einer Straße durchbrochen werden. Um die Länge dieser Straße zu ermitteln, stellt man sich 200 m vor dem Eingange auf und bestimmt den Elevationswinkel nach der Kante des Rückens mit $\varphi = 38^{\circ} 20'$, entfernt sich hierauf auf weitere 200 m und bestimmt neuerdings den Elevationswinkel nach dem Rücken, er ist $\psi = 33^{\circ} 41' 24''$; wie lang ist die Durchfahrtstraße, wenn die Böschung des Rückens nach beiden Seiten dieselbe ist? — c) Wie groß ist der Inhalt eines geraden Kegelstumpfes, wenn der Unterschied der beiden Grundflächen 8 dm² beträgt, das Verhältnis der Peripherien derselben 5 : 3 und der Neigungswinkel einer Seite gegen die Grundfläche $19^{\circ} 28' 16''$ ist? — d) Drei Punkte sind bestimmt durch ihre Koordinaten: *A* (—4, —2), *B* (5, 7), *C* (8, 3). Man berechne die Fläche des Dreiecks *ABC* aus der Grundlinie *AC* und der Höhe *BD*.

Na podlagi izkušnje se je priznalo 9 izpraševancem izpričevalo zrelosti, 1 (javni učenec) pa se je zavrnil na pol leta.

2. V zimskem roku.

Tej ponavljalni zrelostni izkušnji se je bilo vdati le 1 izpraševancu, ki je dobil (dne 24. januarja l. 1906.) v pismeno izdelovanje to-le nalogo:

Iz nemščine: Warum ist der Satz: »Ex oriente lux« richtig und warum nicht?

Po prebiti ustni izkušnji, ki se je vršila dne 1. februarja l. 1906. pod predsedstvom c. kr. deželnega šolskega nadzornika, gospoda *Fr. Hubada*, je prejel izpraševanec izpričevalo zrelosti.

3. V poletnem roku.

Za to izkušnjo se je vzglasilo vseh 17 javnih osmošolcev in 1 zunanjik (k izkušnji pripuščen z razpisom c. kr. deželnega šolskega sveta kranjskega z dne 21. februarja l. 1906., št. 982). Zrelostne naloge so se pisale dne 28., 29., 30. in 31. maja pa 1. junija t. l. V izdelovanje so dobili izpraševanci te-le naloge:

1.) Iz latinščine: a) prevod iz nemščine v latinščino: K. Schenkl, Übungsbuch zum Übersetzen aus dem Deutschen ins Griechische für die Klassen des Obergymnasiums, Nr. 66 und 68: «Das Vaterland». — b) prevod iz latinščine v nemščino: Vergilius, Aeneis VIII, v. 554—597.

2.) Iz grščine: prevod v nemščino: Xenophon, Hellenika IV, 29—34.

3.) Iz nemščine: Was hat man bei der Wahl des Berufes zu bedenken?

4.) Iz slovenščine: V čem so presegali Grki ostale narode starega veka in kako je vplivala njih kultura na občno prosveto?

5.) Iz matematike: a) Ein Waldbestand, der gegenwärtig auf 20.000 m³ abgeschätzt und dessen Zuwachs jährlich 6% gerechnet wird, soll in der Art geschont werden, daß er nach 16 Jahren 30.000 m³ beträgt. Wie viel kann man jährlich schlagen? — b) Am 6. Dezember 1751 bestimmte Lalande in Berlin die Zenitdistanz des südlichen Mondrandes zur Zeit der Kulmination mit $z = 41^{\circ} 15' 44''$, während gleichzeitig Lacaille am Kap der guten Hoffnung die Zenitdistanz des südlichen Mondrandes $z_1 = 46^{\circ} 33' 37''$ fand. Welche Distanz vom Erdmittelpunkte hatte nach diesen Angaben zu jener Zeit der Mond, wenn die geographische Breite von Berlin $\beta = 52^{\circ} 30' 17''$ nördlich, jene vom Kap $\beta_1 = 33^{\circ} 55' 15''$ südlich ist und die Erde als Kugel mit dem Radius $r = 6370$ km betrachtet wird? — c) Ein Kugelkreis, dessen Umfang 8π dm beträgt, ist die gemeinschaftliche Grundfläche zweier Kegel, deren Spitzen in den Polen des Kugelkreises sind. Wie groß ist die Summe der Volumina der Kegel und wie verhalten sich dieselben zu dem Volumen der Kugel, wenn der Radius der letzteren 5 dm beträgt? — d) Wie lautet die Gleichung der Geraden, welche die Parabel $y^2 = 4x$ im Punkte $M(x_1, 4)$ normal schneidet? Wie groß ist die von der Normale und der Parabel begrenzte Fläche?

Ustne izkušnje, ki jim bo predsedoval član deželnega šolskega sveta, c. kr. šolski svetnik in ravnatelj tukajšnje višje realke, gospod *dr. Rudolf Junowicz*, se bodo opravile dne 11., 12. in 13. julija t. l. O njih izidu izporoči ravnateljstvo v prihodnjem «Izvestju».

Izpričevalo zrelosti je prejelo teh-le 10 abiturientov šolskega leta 1904./05.*

Imena abiturientov	Rojstveni kraj	Rojstno leto	Kraj gimnazijskega šolanja	Doba	Bodoči poklic, oziroma napovedani bodoči namrt
Bačar Justus	Uhanje pri Ajdovščini na Primorskem	1883	I-IV. razr. (I. polletje) na I. drž. gimnaziji v Ljubljani IV. razr. (II. polletje) do VIII. razr. na II. drž. gimnaziji v Ljubljani	1897/1898 — 1904/1905	zemljedelstvo
Černe Ivan	Ljubljana	1884	I-V. razr. (I. polletje) na II. drž. gimnaziji v Ljubljani V. razr. (II. polletje) do VII. razr. na drž. gimnaziji v Kranju VIII. razr. na II. drž. gimnaziji v Ljubljani	1895/1896 — 1904/1905	zdravilstvo
Gostič Anton	Ljubljana	1885	I-VIII. razr. na II. drž. gimnaziji v Ljubljani	1897/1898 — 1904/1905	bogoslovje
Kovač Fran	Ljubljana	1886	I-VIII. razr. na II. drž. gimnaziji v Ljubljani	1897/1898 — 1904/1905	medroslovje
Svetek Stanislav	Ljubljana	1885	I-IV. razr. (I. polletje) na I. drž. gimnaziji v Ljubljani IV. razr. (II. polletje) do VIII. razr. na II. drž. gimnaziji v Ljubljani	1896/1897 — 1904/1905	neodločen

* Poleg 20 v lauskem »Izveštju« na str. 75. do 77. navedenih.

Imena abiturientov	Rojstveni kraj	Rojstno leto	Kraj gimnazijskega šolanja	Doba šolanja	Bodoči poklic, ozir. napovedani bodoči nauki
Šabec Karol	Selce pri Sv. Petru	1882	I.-VIII. razr. na II. drž. gimnaziji v Ljubljani	1896/1897—1904/1905	zemljedelstvo
Tavzes Karol	Idrija	1883	I.-VIII. razr. na II. drž. gimnaziji v Ljubljani	1897/1898—1904/1905	pravo-znanstvo
Vertačnik Alojzij	Vič pri Ljubljani	1884	I. in II. razr. na II. drž. gimnaziji v Ljubljani	1896/1897—1904/1905	pravo-znanstvo
			III. razr. na I. drž. gimnaziji v Ljubljani		
			III. razr. (I. polletje) na drž. gimnaziji v Kranju		
Kuster Ivan	Gaberje pri Celju	1882	III. razr. (II. polletje) do VIII. razr. na II. drž. gimn. v Ljubljani	1896/1897—1903/1904	železnništvo
			I.-VIII. razr. na II. drž. gimnaziji v Ljubljani		
Potočnik Bogomir	Domžale	1886	I. in II. razr. na drž. gimnaziji v Kranju III.-VIII. razr. na II. drž. gimn. v Ljubljani	1896/1897—1903/1904	gozdnarstvo

IX.

Wichtigere Erlässe der k. k. Unterrichtsbehörden.

1.) Erlaß Sr. Exzellenz des Herrn Ministers für Kultus und Unterricht vom 22. August 1905, Z. 30.341, womit der Professor an der Staatsrealschule in Salzburg, Schulrat *Hermann Lukas*, mit den Funktionen eines Fachinspektors für den Zeichenunterricht an Mittelschulen, Lehrer- und Lehrerinnenbildungsanstalten in Oberösterreich, Salzburg, Steiermark, Kärnten und Krain für das Schuljahr 1905/06 betraut wird.

2.) Erlaß des k. k. Landesschulrates für Krain vom 2. September 1905, Z. 4205, womit die Bestellung des Lehrers des hiesigen Musikvereines «Glasbena Matica», *Josef Vedral*, zum Nebenlehrer für den nicht obligaten Unterricht aus dem Gesange genehmigt wird.

3.) Erlaß des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht vom 5. September 1905, Z. 33.716, an die Direktionen der k. k. wissenschaftlichen Prüfungskommissionen für das Lehramt an Gymnasien und Realschulen, betreffend die Unterweisung der Lehramtskandidaten für Mittelschulen in der Schulhygiene.

4.) Erlaß des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht vom 10. Oktober 1905, Z. 8900, bezw. vom 5. März 1906, Z. 4291, womit die Mittelschuldirektionen neuerdings angewiesen werden, beim Ankaufe von Reißzeugen und bei der Angabe von Bezugsquellen für diese Behelfe inländische Erzeugnisse zu bevorzugen, bezw. soweit dies im einzelnen Falle tunlich ist, auf den direkten Bezug vom inländischen Erzeuger Bedacht zu nehmen.

5.) Erlaß des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht vom 10. Oktober 1905, Z. 37.560, betreffend den Umfang der Lehrbücher, den Gebrauch von Hilfsbüchern und Hilfsartikeln, die Zahl und Anlage der Schülerhefte.

6.) Erlaß des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht vom 19. Oktober 1905, Z. 38.636: Ungeprüfte oder unvollständig geprüfte Supplenten, welche ein volles Jahr der Leitung eines Fachprofessors behufs Einführung in das praktische Lehramt unterstellt waren, sind, falls sie nach dem Gutachten des leitenden Fachmannes und der Anstaltsdirektion jenen Grad der praktischen Ausbildung im Lehramte, der mit dem normierten Probejahre angestrebt wird, erreicht haben, zur Fortsetzung der Probepraxis eventuell bis zur Ablegung der Lehramtsprüfung in der Regel *nicht* zu verpflichten.

7.) Erlaß Sr. Exzellenz des Herrn Leiters des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht vom 27. Oktober 1905, Z. 2380: Seine k. u. k. Apostolische Majestät haben mit Allerhöchster Entschließung vom 18. September 1905 allergnädigst zu gestatten geruht, daß die von k. k. Zivil-Staatsbediensteten vor unmittelbarem Übertritt in den k. k. Zivil-Staatsdienst im bosnisch-herzegowinischen Verwaltungsdienste zurückgelegte Dienstzeit mit Zustimmung des k. k. Finanzministeriums bei der Bemessung des Ruhegenusses angerechnet werde.

8.) Erlaß des k. k. Landesschulrates für Krain vom 11. Dezember 1905, Z. 6578: Im Sinne des k. k. Ministerialerlasses vom 21. August 1903, Z. 28.852, hat in Hinkunft auch der 2. *Jänner* als Ferihtag zu gelten.

9.) Erlaß des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht vom 8. Jänner 1906, Z. 16.549 ex 1905: Für die Zukunft darf unter *keinerlei* Umständen mehr eine Bewilligung zur *dauernden* Versehung systemisierter (definitiver) Dienerposten durch Aushilfsdiener erteilt werden.

10.) Erlaß des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht vom 16. Jänner 1906, Z. 47.887 ex 1905: Der Lehrplan für den katholischen Unterricht in den vier Unterklassen der Gymnasien und der Realschulen wird teilweise abgeändert und werden für die Zukunft die Klassenpensen in nachstehender Weise festgesetzt: I. und II. Klasse: Der Katechismus mit den einschlägigen liturgischen Erklärungen. — III. Klasse: 1. Semester: Zusammenfassende Liturgik als besonderer Gegenstand; 2. Semester: Die Offenbarungsgeschichte des alten Bundes. — IV. Klasse: Die Offenbarungsgeschichte des neuen Bundes. — Dieser teilweise abgeänderte Lehrplan hat vom Schuljahre 1906/07 angefangen sukzessive in Kraft zu treten.

11.) Erlaß Seiner Exzellenz des Herrn Leiters des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht vom 5. Februar 1906, Z. 47.945 ex 1905, womit die Maximal-Lehrverpflichtung der definitiven Turnlehrer an den staatlichen Mittelschulen mit 24 wöchentlichen Unterrichtsstunden festgesetzt wird.

12.) Erlaß des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht vom 15. Februar 1906, Z. 609: Seine k. u. k. Apostolische Majestät haben mit Allerhöchster Entschließung vom 5. Jänner 1906, vorbehaltlich der verfassungsmäßigen Bewilligung der erforderlichen Mittel, aus Allerhöchster Gnade zu gestatten geruht, daß den wirklichen Religionslehrern an Staatsmittelschulen jene Dienstzeit, während welcher sie in Gemäßheit der Ministerialverordnung vom 19. Juli 1856, R. G. Bl. Nr. 146, bzw. im Sinne des § 4 des Gesetzes vom 19. September 1898, R. G. Bl. Nr. 173, angestellt waren, auch zum Zwecke der im § 2 des bezeichneten Gesetzes erwähnten Gehaltserhöhung — jedoch nur bis zum Höchstausmaße von drei Jahren und überhaupt nur, ins solange ihnen nicht von Gesetzes wegen ein Anspruch auf Anrechnung der als Religionslehrer im Sinne des § 4 des erwähnten Gesetzes zurückgelegten Mittelschuldienstzeit für den Anfall der einem wirklichen Lehrer gebührenden Quinquennalzulagen zuerkannt werden wird — angerechnet werde.

13.) Erlaß des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht vom 5. Februar 1906, Z. 43.597 ex 1905, mit einer «Belehrung und Warnung hinsichtlich des Umganges mit Explosivstoffen des täglichen Gebrauchs», welche «Belehrung und Warnung» in den unteren vier Klassen der Staatsmittelschulen jedesmal bei Beginn des Schuljahres zur Verlesung zu bringen ist.

14.) Erlaß des k. k. Landesschulrates für Krain vom 27. März 1906, Z. 1644: Die Schüler sind vor den jeweiligen Ferien über das im § 22, Z. 3, des Eisenbahn-Betriebsreglements vom 10. Dezember 1892 statuierte Verbot, «Gegenstände, durch welche Personen oder Sachen beschädigt werden können, aus dem Wagen zu werfen», und die möglichen Folgen seiner Nichtbeachtung zu belehren und entsprechend zu verwarnen.

15.) Erlaß des k. k. Landesschulrates für Krain vom 28. März 1906, Z. 1647, womit die Vorschrift in Erinnerung gebracht wird, daß in einem Falle, wenn ein Schüler im Prodromalstadium des Scharlachs, der Diphtheritis oder der Blattern noch die Schule besucht hat, eine gründliche Reinigung, respektive Desinfektion der bezüglichen Klasse, eventuell unter Umständen auch anderer Schullokalitäten unverzüglich vorzunehmen ist.

16.) Erlaß des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht vom 29. März 1906, Z. 2847, betreffend die Erwerbung der Lehrbefähigung für das Freihandzeichnen an Mittelschulen.

17.) Erlaß des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht vom 14. April 1906, Z. 12.328: Auf das Ansuchen des Vereines «Abstinenz» um Zulassung von Schülervereinen zur Förderung der Abstinenzbewegung und um Gestattung der Beteiligung von Schülern an Abstinenzvereinen kann nicht eingegangen werden.

18.) Erlaß des k. k. Landesschulrates für Krain vom 3. Mai 1906, Z. 226: Das k. k. Finanzministerium hat mit dem Erlasse vom 17. März 1906, Z. 19.501, alle demselben unterstehenden Behörden eingeladen, dafür Sorge zu tragen, daß alle auf die Bewilligung und Anweisung der Sterbequartale Bezug habenden Gesuche, bezw. Verhandlungsakten unverzüglich, jedenfalls aber binnen drei Tagen nach ihrem Einlangen beamtshandelt und abgefertigt werden.

19.) Erlaß des k. k. Landesschulrates für Krain vom 16. Mai 1906, Z. 1949: Die vollgeschriebenen Schulhefte sind den Schülern am Schlusse des Schuljahres auszufolgen.

20.) Erlaß des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht vom 25. Mai 1906, Z. 18.646, betreffend den Vorgang bei außerordentlichen Prüfungen.

X.

Kako se je pospeševal telesni razvoj mladine.

(Izvršitev ministerske naredbe z dne 12. oktobra l. 1890., št. 1853.)

Preteklo šolsko leto je bilo telesnemu razvoju šolske mladine zelo neugodno. Deževno vreme je bilo vzrok, da se v I. polletju sploh niso vršili ne izleti in ne igre, v II. pa le redkokdaj.

Šolske igre je vodil s hvalno vnemo in potrebno opreznostjo namestni učitelj *dr. Pavel Kozina*.

A. Nižja gimnazija.

Igralo se je ob prostih popoldnevih na travniku, ki ga je odmenil v ta namen slavni mestni zbor. Igre so si smeli učenci izbirati sami.

Učenci I. in II. razreda so »bili kozo«, balincali ali pa vlekli vrv, učenci III. in IV. razreda so metali veliko žogo in diskus ali pa so igrali kroket.

Kdaj se je igralo, oziroma kam se je šlo, in koliko je bilo udeležencev, kaže naslednja preglednica:

Dan	Igrišče, oziroma pot	Čas	Število udeležencev
7. oktobra 1905	travnik	2—4	86
14. marea 1906	na Golovec	4—6 $\frac{1}{2}$	68
31. »	» »	3—7	74
5. aprila	slapi	3 $\frac{1}{2}$ —7	68
7. »	dobrava	3—7	86
3. maja	travnik	4—6	91
5. »	Laverca	2—6	63
9. »	travnik	4—6	61
10. »	»	4—6	92
12. »	»	4—6	87
22. »	»	4—6	83
23. »	na Golovec	2—5 $\frac{1}{2}$	48

Dan	Igrišče, oziroma pot	Čas	Število udeležencev
25. maja 1906	travnik	4—6	77
29. »	»	4—6	78
31. »	»	4—6	47
6. junija	Posavje	3—7 $\frac{1}{2}$	48
9. »	travnik	4—6	73
12. »	»	4—6	64
13. »	barje	3—6 $\frac{1}{2}$	32
16. »	travnik	4—6	72
19. »	»	4—6	52
23. »	»	4—6	54
26. »	»	4—6 $\frac{1}{2}$	56
27. »	»	4—6	48

B. Višja gimnazija.

V. in VI. razred sta igrala svoje igre (kroket) navadno ob četrtnih in sobotah na šolskem dvorišču.

Vsak dan se je dovolilo učencem med posameznimi dopoldanskimi in popoldanskimi urami 10, oziroma (ob desetih) 15 minut odmora; ta čas so se smeli učenci ob ugodnem vremenu izprehajati po prostornem dvorišču, ob neugodnem vremenu po hodnikih, dočim so se zračile učilnice.

XI.

Kronika.

Šolsko leto 1905./06. se je pričelo dne 18. septembra s slovesno sv. mašo z »Veni sancte«, ki jo je v nunski cerkvi služil preč. gospod katehet, profesor *dr. Gregorij Pečjak*. Vzprejemne izkušnje so se bile opravile dne 16. septembra, ponavljalne in dodatne pa v dobi od 16. do 18. septembra. Zavod je štel v minolem šolskem letu 8 razredov s tremi vzporednimi oddelki (I. b., II. b. in III. b.), učiteljski zbor pa v I. polletju 17, v II. 18 članov: ravnatelja, 10, oziroma 11 profesorjev, 1 rednega in 5 namestnih učiteljev.

Njegovo c. in kr. apostolsko veličanstvo je imenovalo z najvišjim sklepom z dne 25. septembra l. 1905. Njega prevzvišenost deželnega predsednika v vojvodini Kranjski, tajnega svetnika, gospoda *Viktorja barona Heina* za sekcijskega načelnika v ministerstvu notranjih stvari ter mu podelilo pri tej priliki veliki križ Franc-Jozefovega reda. Z istočasnim Najvišjim sklepom je imenovalo Njegovo veličanstvo dvornega svetnika in namestniškega podpredsednika v Trstu, preblagorodnega gospoda *Teodora Schwarza*, za deželnega predsednika v vojvodini Kranjski. Prevzemšemu vodstvo tukajšnje politične uprave dne 14. oktobra so se poklonili ravnatelji višjih šol kranjskih dne 22. oktobra ter mu izrazili verno udanost po svojem voditelju, c. kr. deželnem šolskem nadzorniku gospodu *Fr. Hubadu*.

Prvo polletje se je končalo dne 10. februarja s sv. mašo, po kateri se je pela cesarska pesem, drugo pa se je pričelo dne 14. februarja.

Dne 22. in 23. marca je prisostvoval c. kr. deželni šolski nadzornik gospod *Fr. Hubad* pouku v nekaterih razredih.

Bogoslužne vaje: God Njegovega veličanstva cesarja *Franca Jožefa I.* je obhajal zavod dne 4. oktobra s sv. mašo, po kateri se je pela cesarska pesem. Dne 20. novembra pa se je služila spominska sv. maša za Njeno veličanstvo rajno cesarico *Elizabeto*. Učiteljstvo se je vrhutega še udeležilo tudi slovesnih sv. maš v stolnici na rojstveni in godovni dan Njegovega veličanstva cesarja *Franca Jožefa I.* (dne 18. avgusta, oziroma 4. oktobra) kakor tudi slovesnih zadušnic za rajne ude presvetle cesarske rodovine (dne 11. septembra za Njeno veličanstvo cesarico *Elizabeto*, dne 28. junija pa za Njegovo veličanstvo cesarja *Ferdinanda I.* — K izpovedi in sv. obhajilu je šla šolska mladina trikrat. V zmislu razpisa c. kr. naučnega ministerstva z dne 23. junija l. 1899., šte. 861 ex 1897, so se vršile dne 25., 26. in 27. marca v nunski cerkvi duhovne vaje, ki jih je vodil preč. gospod katehet, prof. *dr. Gregorij Pečjak*. Od istega pripravljenih je prejelo 11 učencev o duhovem svetstvu sv. birmе, 1 pa dne 21. junija prvič sv. obhajilo. Ob nedeljah in praznikih so se udeleževali učenci skupne službe božje v nunski cerkvi (od 8. do 9. ure). — Zavod se je korporativno udeležil slovesnega cerkvenega obhoda na dan sv. rešnjega telesa (dne 14. junija), zastopniki učiteljskega zbora pa tudi cerkvenega obhoda na veliko soboto (dne 14. aprila).

Zdravstveno stanje učencev letos ni bilo nič kaj ugodno; nevarno obolelo je namreč med šolskim letom več učencev, izmed katerih so se morali štirje okaniti učenja popolnoma ali vsaj za dalje časa, jednega pa nam je celo ugrabila neizprosna smrt. Dne 28. novembra je namreč umrl pri svoji materi v Ljubljani po kratki in mučni bolezni (polyastrichis rheumat.) mraviti četrtošolec *Martin Ojstriš*. Njegovega pogreba (dne 29. novembra) so se udeležili učitelji in učenci, pevci so mu zapeli pred hišo žalosti in ob grobu nagrobnici: »Blagor mu« in »Nad zvezdami«, pri šolski službi božji pa se ga je zavod blagoverno spomnil v molitvi. Naj v miru počiva!

Pismene in ustne premestne izkušnje so se vršile v dobi od 18. do 30. junija; razredbeni konferenci sta bili dne 2. in 3. julija, završna pa 9. julija. Šolsko leto se je sklenilo (v zmislu razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 9. marca t. l., šte. 2321) dne 10. julija s sv. zahvalno mašo, po kateri se je pela cesarska pesem. Vzprejemne izkušnje za vstop v I. razred se prične v soboto dne 14. julija ob devetih dopoldne.

XII.

Naznanilo o začetku šolskega leta 1906./07.

Šolsko leto 1906./07. se prične v torek dne 18. septembra s slovesno sveto mašo z »Veni sancte«, ki se bo služila ob desetih v nunski cerkvi. Na novo vstopajočim učencem (vseh razredov) se je oglasiti, spremljanim od roditeljev ali njih namestnikov, dne 16. septembra pri gimnazijskem ravnateljstvu z rojstvenim listom, šolskim izpričevalom zadnjega leta (štipendistom in šolnine oproščenim tudi z dotičnimi dekreti) ter plačati 4 K 20 b vzprejemnine in 2 K 40 b prispevka za učila in igrala. Od učencev, na podlagi povoljno prebite izkušnje vzprejetih v I. razred, se bodo pobirale te pristojbine šele po istinitem vstopu v šolo (dne 20. septembra).

Učenci, ki se dajo vpisati v prvi razred, morajo tekom solučnega leta 1906. dovršiti deseto leto ter prebiti vzprejemno izkušnjo z dobrim uspehom. Oni, ki so doslej obiskovali kako javno ljudsko šolo, naj se izkažejo (v zmislu razpisa c. kr. naučnega ministerstva z dne 7. aprila 1878, štev. 5416) z dotičnim šolskim (obiskovalnim) izpričevalom, obsežajočim rede iz krščanskega nauka, učnega (= slovenskega in nemškega) jezika in računstva. **Vzprejemne izkušnje** se prične dne 17. septembra, in sicer pismene zjutraj ob osmih, ustne popoldne ob treh. Pri teh izkušnjah se zahteva (po določilih minist. razpisov z dne 14. marca 1870. l., štev. 2370, in z dne 27. maja 1884. l., štev. 8019): **Iz krščanskega nauka** toliko znanja, kolikor se ga more pridobiti v prvih štirih letnih tečajih ljudske šole; v **učnem jeziku** (slovenskem in nemškem) spretnost v čitanju in pisanju, znanje početnih naukov iz oblikoslovja, spretnost v analizovanju prosto razširjenih stavkov, poznavanje pravopisnih pravil: v **računstvu** izvežbanost v štirih osnovnih računskih vrstah s celimi števili.

Vzprejemno izkušnjo ponoviti v istem letu na istem učilišču ali na kaki drugi srednji šoli ni dovoljeno.

Po 16. septembru se na novo vstopajoči učenci ne bodo več vzprejemali.

Učencem, ki so že doslej obiskovali ta zavod, se je javiti dne 17. septembra dopoldne pri ravnateljstvu s šolskim izpričevalom zadnjega polletja ter plačati 2 K 40 b prispevka za učila in igrala.

Učenci, ki nameravajo prestopiti z drugih učilišč na c. kr. II. državno gimnazijo ljubljansko, naj si priskrbe na izpričevalu zadnjega polletja pripomnjo o pravilno naznanjenem odhodu; isto je storiti tudi onim tukajšnjim učencem, ki hočejo prihodnje leto nadaljevati svoje nauke kje drugje.

Ponavljalne in dodatne izkušnje se bodo vršile dne 17. in 18. septembra, istotako vzprejemne izkušnje za vse druge razrede (izvzem. I.).

Dne 19. septembra se prične redni šolski pouk ob osmih dopoldne.

Zapiski učnih knjig se dobivajo pri tukajšnjih knjigotrdcih.

Polletna šolnina znaša 40 K. Učenci I. razreda jo morajo plačati za I. polletje v prvih treh mesecih šolskega leta; vendar smejo (v zmislu razpisa visokega naučnega ministerstva z dne 6. maja l. 1890.), ako so revni, prositi plačilnega odloga, oziroma oproščenja šolnine ter oddati dotične prošnje ravnateljstvu v prvih osmih dneh šolskega leta. Njih prošnji se more ugoditi, ako jim prizna učiteljski zbor po prvih dveh mesecih v vsakem šolskem predmetu najmanj znamko »povoljno« (»befriedigend«), v vedenju znamko »hvalno« (»lobenswert«) ali »povoljno«, v pridnosti pa »vztrajno« (»ausdauernd«) ali »povoljno«, koncem I. polletja pa I. razred v napredku, v vedenju in pridnosti pa najmanj znamko »povoljno«. V vseh drugih slučajih morajo neoprosčeni učenci plačati polletno šolnino v prvih šestih tednih vsakega polletja, ako jih ni med tem presl. deželni šolski svet oprostil plačevanja šolnine na njih upravičeno prošnjo. Upravičena pa je prošnja (po razpisu vis. naučnega ministerstva z dne 12. junija l. 1886., štev. 9681) le, ako so prosilci zares revni in ako so dobili v izpričevalu zadnjega polletja najmanj prvi red v napredku, v vedenju in pridnosti pa vsaj znamko »povoljno«.

Prošnjam za oproščenje šolnine, naslovljenim na »preslavni c. kr. deželni šolski svet kranjski«, naj pridenó revni prvošolci (ki niso repetenti) revnostno izpričevalo, obsežajoče natančne in vestne podatke o stanu in imetku roditeljev ter ne nad jedno leto staro; neoprosčeni revni učenci drugih razredov pa morajo priložiti svojim prošnjam tudi še izpričevalo zadnjega polletja.

Učenci, pripadajoči po svojem rojstvenem kraju ali po rodbinskih razmerah ozemlju c. kr. okrajnih glavarstev v Kranju, Radovljici, Črnomlju in Novem mestu

ali pa ozemlju c. kr. okrajnih sodišč v Kamniku, Kostanjevici, Mokronogu in Višnji gori, se po razpisu presl. c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 28. avgusta l. 1894., števil. 2354, na ljubljanskih gimnazijah ne smejo vzprejemati. V posebnega ozira vrednih slučajih more jim vzprejem izjemoma dovoliti le c. kr. deželni šolski svet.

Na to šolsko oblast naslovljene in dobro utemeljene prošnje za izjemni vzprejem na jedno izmed obeh tukajšnjih gimnazij naj vložijo p. n. roditelji ali varuhi dotičnih učencev do 1. avgusta, in sicer, ako gre za vstop v I. razred, pri pristojnem c. kr. okrajnem glavarstvu, v vseh drugih primerih pa pri c. kr. ravnateljstvu nazadnje obiskovane gimnazije.

Ravnateljstvo.

Mitteilungen, den Beginn des Schuljahres 1906/07 betreffend.

Das Schuljahr 1906/07 beginnt Dienstag den 18. September mit einem heil. Geistesamte, welches um 10 Uhr in der Ursulinenkirche abgehalten werden wird. **Neu eintretende Schüler** aller Klassen haben sich **am 16. September** bei der Gymnasialdirektion zu melden, den Taufschein, die Schulnachrichten, resp. das Zeugnis über das letzte Semester (Stipendisten und vom Schulgelde befreite Aufnahmswerber überdies die betreffenden Dekrete) vorzulegen und eine Aufnahmestaxe von 4 K 20 h nebst einem Lehr- und Spielmittelbeitrage von 2 K 40 h zu entrichten. Diese Gebühren werden von den auf Grund gut bestandener Aufnahmsprüfung in die I. Klasse aufgenommenen Schülern erst nach tatsächlichem erfolgtem Eintritte in die Schule (am 20. September) eingehoben werden.

Schüler, welche in die **I. Klasse neu eintreten** wollen, müssen das zehnte Lebensjahr erreicht haben oder es noch im Solarjahre 1906 erreichen und sich einer Aufnahmsprüfung mit gutem Erfolge unterziehen. **Die Aufnahmsprüfungen** beginnen **am 17. September**, und zwar um 8 Uhr vormittags die schriftlichen, um 3 Uhr nachmittags die mündlichen. Bei diesen Prüfungen werden im Sinne der Ministerial-Verordnungen vom 14. März 1870, Z. 2370, und vom 27. Mai 1884, Z. 8019, folgende Anforderungen gestellt: «In der **Religion** jenes Maß von Wissen, welches in den ersten vier Jahreskursen einer Volksschule erworben werden kann; in der **Unterrichtssprache** (slovenisch und deutsch) Fertigkeit im Analysieren einfach bekleideter Sätze, Bekanntschaft mit den Regeln der Orthographie; im **Rechnen** Übung in den vier Grundrechnungsarten in ganzen Zahlen».

Eine Wiederholung der Aufnahmsprüfung im selben Jahre, sei es an dieser oder an einer anderen Anstalt, ist unzulässig.

Nach dem 16. September werden neu eintretende Schüler nicht mehr aufgenommen.

Die dieser Anstalt bereits angehörenden Schüler haben sich **am 17. September vormittags** bei der Direktion mit dem letzten Semestralzeugnisse zu melden und einen Lehr- und Spielmittelbeitrag von 2 K 40 h zu erlegen.

Die Nachtrags- und Wiederholungsprüfungen sowie die **Aufnahmsprüfungen** für die I. bis VIII. Klasse finden **am 17. und 18. September** statt.

Der regelmäßige Unterricht beginnt **am 19. September um 8 Uhr vormittags**.

Die Verzeichnisse der pro 1906/07 dem Unterrichte zugrunde zu legenden Lehrbücher sind in den hiesigen Buchhandlungen erhältlich.

Nach den Bestimmungen des Erlasses des hochlöbl. k. k. Landesschulrates vom 28. August 1894, Z. 2354, dürfen Schüler, welche nach ihrem Geburtsorte und nach ihren Familienverhältnissen dem Bereiche der k. k. Bezirkshauptmannschaften Krainburg, Radmannsdorf, Rudolfswert und Tschernembl und dem Bereiche der k. k. Bezirksgerichte Landstraß, Nassenfuß, Weixelburg und Stein angehören, hierorts nur ausnahmsweise in besonders berücksichtigungswürdigen Fällen mit Genehmigung des k. k. Landesschulrates aufgenommen werden.

Die P. T. Angehörigen jener Schüler, welche hierorts **neu eintreten** wollen und einer solchen Genehmigung bedürfen, wollen um dieselbe beim k. k. Landesschulrate mit einem gut motivierten Gesuche einschreiten, welches bis 1. August, und zwar, wenn es sich um den Eintritt in die I. Klasse handelt, bei der zuständigen k. k. Bezirkshauptmannschaft, in allen übrigen Fällen aber bei der k. k. Direktion des zuletzt besuchten Gymnasiums einzubringen ist.

Die Direktion.

Imenik učencev.*

I. a. razred.

Baltesar Ivan, Ljubljana.
Benčan Jernej, Gorenja Planina pri Rakeku.
Bizovičar Ivan, Ljubljana.
Brajer Emilijan, Rakitnik.
Bratina Miroslav, Ajdovščina na Primorskem.
Bregar Stanislav, Kranjska gora.
Brezovar Avgustin, Karpano na Primorskem.
Česnik Milan, Predoslje.
Drnovšek Peter, Zagorje ob Savi.
Fajdiga Slavko, Novo mesto.
Firm Edvard, Zagorje ob Savi.
Gorup Dragotin, Ljubljana.
Huth Karol, Dovje.
Jakše Josip, Rob.
Jesih Josip, Sava.
Kač Ivan, Latkova vas na Štajerskem.
Keržin Fran, Dobrunje.
Kolar Ivan, Postojna.
Koleša Ivan, Ljubljana.
Končina Ivan, Gorenja vas pri Zatičini.

Kramar Josip, Ljubljana.
Leskovec Anton, Buje pri Košani.
Lozej Ivan, Ljubljana.
Mermolja Lambert, Podgora pri Gorici na Primorskem.
Miglič Jakob, Ig-Studenec.
Mihelčič Fran, Nadlesek.
Modrijan Fran, Zatičina.
Novak Ivan, Dole pri Litiji.
Pestotnik Ivan, Ljubljana.
Peterlin Alojzij, Dolšak.
Poderžaj Ciril, Ljubljana.
Poderžaj Ferdinand, Ljubljana.
Puc Viktor, Col pri Vipavi.
Ravhekar Ivan, Bohinjska Bistrica.
Tomšič Fran, Ljubljana.
Uran Andrej, Ljubljana.
Vadnal Adolf, Ljubljana.
Vilhar Anton, Selce pri Slavini.
Židan Albin, Ljubljana.

I. b. razred.

Adamič Ivan, Ljubljana.
Aljančič Alfonz, Trnovo.
Ažnoh Edvard, Moste pri Ljubljani.
Babšek Ivan, Šmarje pri Grosupljah.
Bolté Josip, Podpeč.
Bukovnik Josip, Povelje pri Trsteniku.
Cankar Ferdinand, Borovnica.
Čerar Janko, Vrhpolje.
Čermák Jaroslav, Ljubljana.
Černe Anton, Kranjska gora.
Delcote Ciril, Trst na Primorskem.
Domianovič Rihard, Ljubljana.
Garbajs Fran, Trzin.
Gärtner Bogomil, Adergaz pri Velesovem.
Gostič Rudolf, Lukovica.
Grahor Josip, Bitinje pri Premu.
Gregorec Feliks, Mengeš.
Habě Fran, Zadlog pri Črnem vrhu.
Hirschman Heribert, Ljubljana.
Jaklič Alojzij, Pusti Javor.
Kavčič Josip, Vrhnika.
Krhne Štefan, Vipava.
Lavrenčak Viktor, Radovljica.
Likar Stanislav, Rakek.

Mauer Alojzij, Zagradec.
Mihelčič Ivan, Zabukovje pri Turjaku.
Mohar Fran, Hrib pri Loškem potoku.
Oblak Ivan, Sv. Gregor pri Ribnici.
Oblak Josip, Graben pri Vel. Laščah.
Peteln Anton, Ljubljana.
Pintbah Josip, Radeče na Gorenjskem.
Pirc Ivan, Ljubljana.
Rigler Alojzij, Praproče pri Vel. Laščah.
Sajovic Ivan Dušan, Hrastje pri Št. Petru.
Selan Anton, Štepanja vas.
Silvester Ivan, Vipava.
Stojkovič Fran, Breg pri Borovnici.
Sturm Artur, Spljet v Dalmaciji.
Širca Ignacij, Planina.
Štirn Fran, Hraše pri Smledniku.
Švigelj Karol, Borovnica.
Tome Albin, Ljubljana.
Trost Josip, Podraga.
Tschamernik Herman, Radeče pri Židanem mostu.
Zalar Fran, Čohovo pri Cerknici.
Zorko Josip, Št. Vid pri Lukovici.

* Debell tisk znači odličnjake.

II. a. razred.

Aljančič Ernest, Trebnje.
 Belak Josip, Št. Vid na Planini na Štajerskem.
 Božič Alojzij, Selce pri Leskovcu.
 Čelešnik Jakob, Gor. Hotič pri Litiji.
 Česnik Dragotin, Predoslje pri Kranju.
 Česnovar Ivan, Ljubljana.
 Čopič Jakob, Zagorje pri Št. Petru.
 Čoš Fran, Perovo pri Novem mestu.
 Detela Martin, Moravče.
 Drole Matej, Špitalič.
 Flerin Karol, Goričica pri Ihanu.
 Gaspari Anton, Selšek pri Cerknici.
 Kokalj Fran, Gornji Preker pri Moravčah.
 Kramar Rudolf, Ljubljana.
Kranjec Silvester, Ljubljana.
 Lapajne Alfonz, Ljubljana.
 Lavrič Vincencij, Kozarišče pri Starem trgu.

Ločnik Viljem, Ljubljana.
 Lojk Bernard, Črniče pri Gorici na Primorskem.
 Mavrič Martin, Bohinjska Bistrica.
 Mlakar Fran, Senožeče.
 Paternost Fran, Dane pri Starem trgu.
 Rogelj Anton, Prevalje pri Kamniku.
 Schiffrer Kazimir, Rudnik pri Ljubljani.
 Schiffrer Vilibald, Ljubljana.
 Schrey Amon, Bled.
 Stele Albin, Idrija.
 Stojkovič Josip, Breg pri Borovnici.
 Širaj Fran, Gradišče pri Robu.
 Špenko Josip, Podgora pri Dolu.
 Tome Stanislav, Ljubljana.
 Urbas Fran, Gor. Logatec.
 Vadnjal Ivan, Zagorje pri Št. Petru.

II. b. razred.

Albreht Ivan, Hotederšica.
 Ambrožič Fran, Gabrije pri Dobrovi.
 Dernovšek Rado, Brežice na Štajerskem.
 Drobnič Ivan, Velika Stara vas.
 Gerčar Jakob, Dupelnje pri Kamniku.
 Gorše Martin, Zamostee.
 Gostiša Fran, Sapjane v Istri.
 Grabnar Stanko, Ljubljana.
 Ilovkar Fran, Šmartno pri Litiji.
 Jager Matija, Ljubljana.
Jamnik Karol, Brankovo.
 Jevnikar Lovro, Veliko Mlačevo.
 Kavčič Anton, Koseze pri Ljubljani.
 Kramar Rihard, Škofja Loka.
 Lobč Ludovik, Zagradec.
 Logar Josip, Železniki.
 Nanut Anton, Slavina.

Peček Fran, Male Lašče.
 Penko Fran, Paličje.
 Plaznik Ivan, Močilno pri Zidanem mostu.
 Pogorelec Karol, Ljubljana.
 Sajovic Vinko, Ljubljana.
 Schiffrer Stanislav, Ljubljana.
 Simončič Ivan, Ljubljana.
 Sirk Josip, Ljubljana.
 Skobč Ignacij, Budganja vas.
 Stenovec Ivan, Smednik.
 Urek Fran, Ljubljana.
 Vovk Alojzij, Bleči Vrh.
 Završnik Ignacij, Spodnji Tuštanj.
 Zelenik Karol, Črmla (Slovenske Gorice).
 Zorč Ivan, Sv. Valburga.
 Zupancič Ivan, Veliki Lipoglav.
 Zeleznik Fran, Ljubljana.

III. a. razred.

Brodar Srečko, Ljubljana.
 Cirman Alojzij, Št. Vid nad Ljubljano.
 Drašler Fran, Allegheny v Ameriki.
 Franza Josip, Škedenj na Primorskem.
 de Gleria Josip, Dolenji Logatec.
 Herzog Josip, Ljubljana.
 Ilaš Hinko, Vače.
 Jaklič Fran, Andol pri sv. Gregorju.
 Jelenc Leon, Št. Jur pri Kranju.
 Jerin Jurij, Zagorje ob Savi.
 Kos Josip, Ljubljana.
 Kramar Fran, Ljubljana.
 Lavrič Ivan, Travnik v Loškem potoku.
 Lenarčič Anton, Št. Vid nad Ljubljano.
Logar Anton, Dobrova pri Ljubljani.
 Magolič Ludovik, Domžale.
 Majaron Josip, Borovnica.

Marolt Fran, Brdo pri Kamniku.
 Modrijan Janez, Rovte pri Logatcu.
 Pečnik Fran, Stožice pri Ljubljani.
 Pirkovič Vladimir, Spodnja Šiška.
 Pirnat Leopold, Nožice pri Kamniku.
 Richter Rudolf, Vinica.
 Selan Anton, Dobrunje pri Ljubljani.
 Steiner Dragotin, Zagorje ob Savi.
 Šuštar Lovro, Stob pri Domžalah.
 Urbas Fran, Unec pri Rakeku.
 Ustar Fran, Slivna pri Vačah.
 Večerin Rudolf, Ljubljana.
 Velikajna Josip, Ljubljana.
 Zajec Josip, Volosko na Primorskem.
 Zorec Ivan, Log pri Borovnici.
 Zvokelj Dominik, Vrhpolje pri Vipavi.

III. b. razred.

Bole Andrej, Slavina.
Bregar Vladimir, Kranjska gora.
 Brus Lavoslav, Polica pri Višnji gori.
 Čehun Fran, Ljubljana.
 Derganc Albert, Ljubljana.
 Gabrovšek Andrej, Rovte nad Logatecem.
 Gostiša Josip, Gor. Logatec.
 Janežič Matija, Peče pri Moravčah.
 Kanduč Fran, Idrija.
 Kobal Alojzij, Vipava.
 Kostanjevec Božidar, Col pri Vipavi.
 Košir Makso, Ljubljana.
 Kovačič Fran, Slavina.
 Kramar Fran, Ljubljana.
 Lapajne Stanislav, Postojna.

Luštrek Feliks, Verje pri Medvodah.
 Maté Avgust, Ljubljana.
 Modic Peter, Iška Loka pri Igu.
 Pestotnik Anton, Ljubljana.
 Primšar Miroslav, Ribnica.
 Simončič Adolf, Kranjska gora.
 Stanonik Ivan, Horjul.
 Šerik, Viktor, Ljubljana.
 Tominec Ivan, Lome pri Idriji.
 Tratnik Lavoslav, Idrija.
 Vodnik Ivan, Podolnica pri Horjulu.
 Zajec Ladislav, Potok pri Trebnjem.
 Zore Ivan, Ljubljana.
 Zorman Ivan, Ljubljana.

IV. razred.

Abram Anton, Tupeljce na Primorskem.
 Babič Vladimir, Kranj.
 Bajec Fran, Čevce pri Dol. Logatecu.
 Borštnik Božidar, Hrib pri Žužemberku.
 Burja Anton, Loke pri Kamniku.
 Fajdiga Bogomir, Novo mesto.
 Gabrovšek Josip, Sv. Jošt pri Vrhniki.
 Gabršek Ladislav, Krško.
 Goljar Fran, Podgora pri Št. Vidu.
Gosár Andrej, Dol. Logatec.
 Gostiša Avguštin, Dol. Logatec.
 Helmich Julij, Trebnje.
Jeršan Alojzij, Trbovlje na Štajerskem.
 Justin Rafael, Novo mesto.
 Klembas Anton, Ljubljana.
 Krakar Josip, Kranj.
 Lekan Ivan, Vipava.
 Lipej Matija, Školje na Štajerskem.
 Lokar Anton, Ljubljana.
 Lovšin Fran, Sušje pri Ribnici.
 Maicen Henrik, Vipava.
 Malin Ivan, Ljubljana.

Matičič Ivan, Bakek.
 Melik Anton, Črna vas.
 Merješič Filip, Ljubljana.
 Mikuš Rudolf, Gornji grad na Štajerskem.
 Možek Fran, Kot pri Igu.
 Pele Stanko, Ljubljana.
 Pfeifer Ciril, Kandija pri Novem mestu.
 Primec Fran, Zalog pri Šmarju.
 Privšek Fran, Št. Pavel na Štajerskem.
Ramovž Fran, Ljubljana.
 Rupnik Ferdinand, Ig.
 Rus Alojzij, Bled.
 Sorčič Fran, Kapele pri Brežicah na Štajerskem.
 Sturm Ivan, Košana.
 Svetek Miloslav, Ljubljana.
 Šavelj Anton, Rudnik pri Kamniku.
 Šavelj Ludovik, Rudnik pri Kamniku.
 Šefman Karol, Kranjska gora.
 Štamear Milan, Ljubljana.
 Zaverl Alfonz, Velika Goba pri Litiji.
 Žgur Ivan, Podraga pri Vipavi.

V. razred.

Čižman Anton, Ljubljana.
 Dequal Fran, Ljubljana.
 Gabrovšek Fran, Rovte pri Logatecu.
 Gerwaiss Josip, Bedenica na Hrvaškem.
 de Gleria Viktor, Dolenji Logatec.
 Gomilšek Vladimir, Stara vas pri Vidmu na Štajerskem.
 Grum Alojzij, Mali Lipoglav.
 Habijan Ivan, Dol.
 Hönigmann Fran, Goriča vas pri Ribnici.
 Jelenec Josip, Trnje pri Slavini.
 Jošt Josip, Lipovec pri Celju na Štajerskem.
 Kete Ivan, Dolenje pri Vipavi.
 Koder Anton, Zagorje ob Savi.
 Kórtzky Ivan, Hvar v Dalmaciji.
 Kovačič Fran, Smerje pri Premu.
 Kranjc Ivan, Podgora pri Vrhniki.

Kržan Fran, Ljubljana.
 Ločnik Emerjk, Borovnica.
 Lojk Rudolf, Črniče pri Gorici na Primorskem.
 Lovšin Ivan, Spodnje Laze pri Ribnici.
 Maršič Fran, Globel pri Sodražici.
 Martinčič Andrej, Artiče pri Zagorju ob Savi.
 Pečkaj Ivan, Brod pri Logatecu.
 Pelan Ivan, Mozirje na Štajerskem.
 Pernat Anton, Pleterje pri Sv. Lovrencu na Štajerskem.
Peterlin Fran, Kisovec pri Zagorju ob Savi.
 Pucelj Ivan, Gorenja vas pri Ribnici.
 Ravnik Josip, Bohinjska Bistrica.
 Rodič Alojzij, Sv. Jurij pod Kumom.
 Selan Ivan, Štepanja vas pri Ljubljani.
 Svetina Stanislav, Šmarje pod Ljubljano.
 Šinkovec Karol, Idrija.

Širaj Jakob, Metulje pri Rakeku.
 Šušteršič Fran, Horjul.
 Trobej Anton, Gornji grad na Štajerskem.
 Tršar Fran, Dolenja Planina.

Velkavrh Stanislav, Ljubljana.
 Vizjak Ivan, Ljubljana.
 Železnik Fran, Gorenje Orle pri Krškem.
 Žerjav Ivan, Toplice pri Novem mestu.

VI. razred.

Bolè Ivan, Laze pri Planini.
 Božič Jakob, Gornji grad na Štajerskem.
 Bratina Sava, Tolmin na Primorskem.
 Dostal Adolf, Ljubljana.
 Gannoni Josip, Breznica.
 de Gleria Stanko, Dolenji Logatec.
 Ile Josip, Goriča vas pri Ribnici.
 Knavs Karol, Kržeti pri Sodražici.
 Kokel Fran, Idrija.
 Koritzký Ludovik, Hvar v Dalmaciji.
 Kovačič Ivan, Smerje pri Ilirski Bistrici.
 Levar Ivan, Rakek.
 Levičnik Fran, Škofja Loka.

Lobè Ivan, Zagradec.
 Mohorič Ivan, Idrija.
 Petkovšek Valentin, Stara Vrhnika.
 Puncuh Friderik, Orešje pri Vipavi.
 Sečnik Josip, Samotorica.
 Selan Anton, Dobrunje pri Ljubljani.
 Semič Alojzij, Spodnja Šiška.
 Skubic Štefan, Polica pri Višnji gori.
 Škerbec Matija, Podcerkev pri Ložu.
 Tome Alojzij, Ljubljana.
 Uran Ivan, Ljubljana.
 Ustar Anton, Slivna pri Vačah.
 Zaje Karol, Zimarice pri Sodražici.

VII. razred.

Cepuder Josip, Litija.
 Dežela Mirko, Idrija.
 Dolinar Josip, Dobrova.
 Est Ivan, Radeče pri Zidanem mostu.
 Grum Josip, Lipoglav.
 Koder Fran, Zagorje ob Savi.
 Kodrè Anton, Gorenja Branica pri Vipavi.
 Kristan Pavel, Orehek.
 Küssel Božidar, Trnovo pri Ilirski Bistrici.
 Lavrič Anton, Vič pri Ljubljani.
 Luschützky Josip, Gorenje Ležeče.
 Mlakar Ljudevit, Hošnica pri Makolah na Štajerskem.

Močnik Josip, Idrija.
Peklaj Josip, Setnica pri Polhovem Gradcu.
 Peršin Aleš, Stožice.
 Petrič Rafael, Strug.
 Rupnik Pavel, Št. Vid nad Ljubljano.
 Schweiger Vladimir, Zatičina.
 Senčar Dušan, Senožeče.
 Stojkovič Gašper, Podgrad pri Zalogu.
 Škof Fran, Ljubljana.
 Vrhovnik Fran, Mengeš.

VIII. razred.

Aleš Fran, Ljubljana.
 Borštnik Vladimir, Hrib pri Žužemberku.
 Bratina Fran, Ustje pri Ajdovščini.
 Černe Josip, Dvor pri Žužemberku.
 Domicelj Ivan, Zagorje na Pivki.
 Grebenc Oton, Radeče pri Zidanem mostu.
Kavčič Fran, Koseze nad Ljubljano.
 Korošec Josip, Sv. Bolfenk na Štajerskem.
 Lončar Fran, Ljubljana.

Oblak Valentin, Horjul.
 Poženel Karol, Rakitnik pri Postojni.
 Prijatelj Ivan, Škrlova pri Velikih Laščah.
 Selan Fran, Dobrunje pri Ljubljani.
Sovre Anton, Savna peč pri Zidanem mostu.
 Starè Bruno, Kranj.
 Vadnal Ludovik, Borovnica.
 Zlatnar Fran, Godič pri Kamniku.

